Doğu Perinçek

Türkiye Devriminin Yolu

- TEMEL ÇELİŞME
- BAŞÇELİŞME
- BAŞDÜŞMAN
- MERKEZİ GÖREV

AYDINLIK
YAYINLARI

Doğu Perincek

TÜRKİYE DEVRİMİNİN YOLU

Doğu Perinçek

Türkiye Devriminin Yolu

AYDINLIK
YAYINLARI

Birinci baskı: Mayıs 1979

AYDINLIK
YAYINLARI
No: 67

Yönetim Yeri
Alay Köşkü cad. Hayrünisa Batu İşhanı
No: 12/a Kat 2
Cağaloğlu - İstanbul

Dizgi - Baskı
Özdem Kardeşler Matbaası

İÇİNDEKİLER

Önsöz 7
Türkiye Devriminin Yolu 10
Devrimin, Emperyalist Cephe Zincirinin En Zayıf Halkasında Gerçekleşmesi Ne Demektir?. 125
Ezilen Ülkelerin, Milli Ekonomilerini Güçlendirmeleri Ve Dünya Devrimi 132
Halkın Yolu ve Halkın Birliği Dergileri, Temel Çelişme Kavramını Anlamıyorlar 140
H. Yolu ve H. Kurtuluşu'nun Temel Çelişmesi 149
Sosyal Sistem ve Temel Çelişme 163
Asrın Son Harikası : Partisiz «Bolşeviklik» 167
İki Bin Yılına Varmadan 170

ÖNSÖZ

1974 - 1975 yıllarında dünya ve Türkiye durumunda köklü değişiklikler oldu. Bunu dikkate alan proleter devrimci hareket 1975 yılı baharından itibaren yeni bir devrimci strateji çizdi. Son üç yılın olayları, bu stratejinin doğruluğunu sürekli olarak kanıtlamıştır. Yeni çizgiyi ortaya koyan temel yazıları, dünya ve Türkiye'deki gelişmeler içinde sınandıktan sonra, artık bir kitap halinde topluyoruz.

Bu kitapta Türkiye devriminin temel meseleleri ele alınmaktadır. İncelenen başlıca konular, dünya ve Türkiye'deki yeni durum, Türkiye'de temel çelişme, baş çelişme, baş düşman ve merkezi görev olarak özetlenebilir.

Kitabın belkemiğini oluşturan «Türkiye Devriminin Yolu» adlı yazının ilk taslağı, **Aydınlık** dergisinin 64. sayısında yer almıştı. 1976 yılı Haziran ayında yayınlanan bu yazının başlığı o zaman, «**Yoldaş**» Dergisi Eleştirisi-1: Türkiye Devriminin Yolu İki Süper Devlete Karşı Mücadeleden Geçer» şeklindeydi. Kitaptaki diğer yazılar ise, daha sonra bu temel yazıyı geliştirmek ve derinleştirmek için yazılmıştı.

Yazıları yayınlamadan önce bir kere daha gözden geçirdik. Özellikle «Türkiye Devriminin Yolu» başlıklı temel yazıyı geliştirmeye çalıştık. Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkiler konusundaki bazı hatalı bilgileri düzelttik. Yazının Tür-

kiye'deki çelişmeleri, baş düşman ve merkezi görevi inceleyen bölümünü geliştirerek bazı bölümleri yeniden yazdık. Savaş ve devrim etkenlerinin tartışmasını da son olgulara dayanarak yeniden ele aldık. Özet olarak, yazıları bugünkü duruma uygun hale getirdik.

Bu kitaptaki yazıların ilk yayınlanmasından bu yana geçen zaman içinde, yalnız dünyada ve Türkiye' de değil, eleştirinin hedefi olan THKO'nun niteliğinde de büyük değişiklikler oldu. 1976 yılında Mao Zedung'u ve Üç Dünya Teorisini savunduğunu söyleyen THKO, bugün Mao Zedung'a ve Üç Dünya Teorisine saldıran, halka ve devrimcilere zorbalık yapan bir örgüt haline geldi. Hiç şüphesiz, bu olayın ideolojik bir temeli vardır.

THKO, devrim yolunu yeryüzünde değil, bulutların üzerinde çizmeye kalkmıştı. Onlara göre, devrim yolu dağları, tepeleri, nehirleri ve ormanları aşmayacaktı. Havaya çizdikleri düz bir çizginin üzerinde yürünebileceğini iddia ediyorlardı.

Gerçeği reddetmek ideolojik bir meseledir ve bir sınıf tutumudur. Bu tutumda diretmek, THKO'yu en sonunda revizyonizmin saflarına sürükledi. THKO, bu arada ismini değiştirdiğini ve "Türkiye Devrimci Komünist Partisi İnşa Örgütü" (TDKPİÖ) adını aldığını da açıkladı.

THKO'nun varacağı yer, daha o zamandan belliydi. Çünkü bu örgütte, o zaman Marksizme, Mao Zedung'a, Üç Dünya Teorisine ait ne varsa, hepsi de laftaydı. THKO şefleri, devrimci olan her şeyi özdeki revizyonizmin üzerini örtmeye yarayan bir perde olarak kullandılar. En sonunda gerçek yüzlerini ortaya koymak zorunda kaldılar.

THKO'daki bütün değişikliklere rağmen, yazılardaki arkadaşça üslubu değiştirmiyoruz. Bunun nede-

ni, bu örgüt saflarında bugün hâlâ devrime katılmak isteyen bir çok arkadaşın bulunmasıdır. Nitekim onlar gerçekleri görmekte ve Mao Zedung'u savunarak revizyonizme karşı çıkmaktadırlar.

Bugüne kadar yayınlananlar arasında, okunmasını ve eleştirilmesini en çok istediğim yazılar bu kitapta yer almaktadır.

Doğu Perinçek

Şubat 1979

TÜRKİYE DEVRİMİNİN YOLU

«Devletler arasındaki alelade savaşların en şiddetlisinden yüz kere daha güç, daha uzun, daha karmaşık bir savaş olan uluslararası burjuvaziyi yıkma savaşına girişirken, herhangi bir manevra yapmayı; düşmanlarımızı bölen menfaat zıtlıklarından (bu zıtlıklar geçici de olsa) yararlanmayı; muhtemel müttefiklerimizle (bu müttefikler geçici, güvenilmez, bocalayan ve şarta bağlı müttefikler de olsa) anlaşma ve uzlaşmalara varmayı daha baştan reddetmek, saçmalığın doruğu değil midir? Bu, o ana kadar keşfedilmemiş ve ayak basılmamış olan bir dağa binbir güçlük içinde tırmanırken, bazen zikzaklı bir şekilde ilerlemeyi, bazen geri dönmeyi, bazen tuttuğumuz yönden vazgeçip farklı yönlerden ilerlemeyi daha baştan reddetmek gibi bir şey değil midir?

«Kendinden daha güçlü bir düşman, ancak bütün gücünü ortaya koyarak ve ancak düşmanlar arasındaki en küçük «çatlak»tan, çeşitli ülkelerin burjuvazileri arasındaki her çıkar zıtlığından; aynı zamanda sayıca güçlü bir müttefik (bu müttefik geçici, bocalayan, şarta bağlı, gevşek ve güvenilmez bir müttefik de olsa) kazanmak için her imkandan MUTLAKA en ayrıntılı, en dikkatli, en temkinli, en akıllı bir şekilde yararlanmak şartıyla yenilgiye uğratılabilir.»

LENİN

«Sol» Komünizm
Bir Çocukluk Hastalığı

I

DÜNYA TAHLİLİ BİR SÜS MÜDÜR?

THKO'nun merkez organı olduğunu söyleyen **Yoldaş** dergisi ile görüş birliği içinde olmadığımız birinci mesele şudur: Günümüzde emperyalist sistemdeki çelişmelerin gelişmesi ve dünya durumu hakkındaki Marksist tahlili uygulayacak mıyız, yoksa bu tahlili süs haline getirip rafa mı kaldıracağız?

Yoldaş dergisi, genel olarak dünyadan söz ederken, lafta Marksist tahlillere katılmaktadır. Fakat Türkiye'yi bu dünya tablosu içindeki yerine koyacak mıyız, yoksa Merih gezegenine mi taşıyacağız? İş buraya gelince gerçek tutumunu ortaya koymaktadır.

Yoldaş dergisi, iki süper devlet arasında şiddetli bir hegemonya mücadelesi olduğunu ve bu mücadelenin savaş tehlikesini artırdığını kabul etmektedir. Rus sosyal-emperyalizminin yükselen emperyalizm olduğu, dünyanın yeniden paylaşılmasını talep ettiği, daha saldırgan bir karakter taşıdığı konularında da fikir birliği içindeyiz. İki süper devlet arasındaki rekabetin odak noktasının Avrupa olduğu tespitinde de anlaşıyoruz.

Peki Türkiye nerededir?

Türkiye rekabetin odak noktası olan Avrupa'nın hemen kanadında değil midir?

Orta Doğu ve Akdeniz'in Avrupa'yı dize getirme-

de taşıdığı önem hatırlanacak olursa, Türkiye'nin iki süper devlet arasındaki rekabette ne kadar stratejik bir yerde bulunduğu görülmez mi?

Sovyetler Birliği'nin Orta Doğu, Akdeniz ve hatta Kızıl Denizden Hint Okyanusuna geçiş yolu hangi ülkeden geçmektedir? İstanbul ve Çanakkale boğazları nerededir?

Sovyet sosyal-emperyalizminin daha saldırgan olduğu gerçeğini, rekabetin odak noktası olan Avrupa'ya ve Doğu Akdeniz'e uygulamayacağız da nereye uygulayacağız?

Üstelik Türkiye Avrupa'nın zayıf kanadı olan güney kanat üzerinde değil midir?

Yeni Çarların Hitler'in izinden gittiği tahlilini Türkiye söz konusu olduğu zaman rafa mı kaldıracağız?

Yoldaş dergisi, Marksistlerin yaptığı dünya tahliline "doğru" demekte, fakat bu "doğru" sözcüğünün başına "en genel" sıfatını ekleyerek doğruları yürürlükten kaldırmaktadır. O zaman doğruların ne değeri kalmaktadır?

Marksistler, bu tahlilleri fantazi olsun diye geliştirmiyorlar. Bu tahliller, **her ülkenin somut gerçeği ile kaynaştırılsın ve siyasetlerin belirlenmesine ışık tutsun** diye yapılmaktadır.

Yoldaş Dergisi Proletarya Devriminin Mahiyetini Kavramıyor

Aslında **Yoldaş** dergisi, Türkiye'nin dünya tahlili içindeki yerine oturtulmasına itiraz etmektedir. Çünkü bu arkadaşlar, yaşadığımız çağda proletarya devriminin mahiyetini kavramış değillerdir. **Yoldaş** der-

gisi, Türkiye devrimini "sadece ülkemizdeki iç gelişmelerin bir sonucu" olarak görmektedir. Bu yüzden emperyalist dünya sistemindeki çelişmelerin gelişmesini, Türkiye devriminin dışında bir olay olarak ele almaktadır.

Bugün protletarya devrimi ve emperyalizm çağında yaşıyoruz. Yaşadığımız çağda belli bir ülkenin devrimi hangi gelişmelerin sonucudur?

Lenin'in çözdüğü bu meseleyi Stalin şöyle özetlemektedir :

> "Eskiden proletarya devriminin, sadece belirli bir ülkenin iç gelişmesinin bir sonucu olduğu düşünülürdü... Şimdi protletarya devriminin her şeyden önce, emperyalizmin dünya sistemindeki çelişmelerin gelişmesi sonucu, emperyalist cephe zincirinin şu veya bu ülkede kırılmasının sonucu olarak düşünülmesi gerekir."[1]

Buradan hareketle Türkiye devriminin şu çelişmelerin keskinleşmesi sonucu gerçekleşeceğini söyleyebiliriz :

1. "Her şeyden önce emperyalist dünya sistemindeki" çelişmelerin gelişmesi sonucu. Yani iki süper devlet arasındaki, iki süper devletle diğer emperyalistler arasındaki, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerle başta iki süper devlet olmak üzere emperyalizm ve sosyal-emperyalizm arasındaki, kapitalist ve revizyonist ülkelerin proletaryaları ile burjuvazileri arasındaki çelişmelerin gelişmesinin sonucu.

2. Türkiye halkı ile başta iki süper devlet olmak üzere emperyalizm ve feodalizm arasındaki çelişmelerin keskinleşmesi sonucu.

---

1 Stalin, *Leninizmin İlkeleri*, Sol Yayınları, birinci baskı, s. 31.

Devrimde tayin edici olan iç gelişmedir. Fakat dünya durumu devrimin şartlarını oluşturur. Sözgelişi eğer bir yumurta döllenmemiş ise, yani iç etken oluşmamışsa, civciv çıkmaz. Bununla beraber bir yumurta döllenmiş olsa bile, eğer tavuk bu yumurtanın üzerinde kuluçkaya yatmamışsa, yani dış şartlar yoksa, gene civciv çıkmayacaktır.

Yoldaş dergisindeki arkadaşlar, Türkiye devrimini dünya emperyalist sistemindeki gelişmeler dışında kendi başına bir mesele olarak ele alıyorlar. Devrimin, emperyalist dünya cephesinin en zayıf halkasının yarılması olduğunu kavramıyorlar. Bu yüzden dünyadaki gelişmelerin tahlilini, Türkiye devriminin stratejisini ve siyasetlerini etkilemeyen kuru bir laf yığını haline getiriyorlar.

Bunu hangi noktalarda yapmaktadırlar? Tek tek ele alarak bu mesele üzerinde duracağız.

Yoldaş Dergisi
İki Süper Devlet Arasındaki
Hegemonya Mücadelesini Kavramıyor

Yoldaş, dünyayı ABD ve Sovyetler Birliği hegemonyasında bulunan iki alana bölmekte ve iki süper devletin bu alanların mutlak hakimi olduğunu varsaymaktadır. Çünkü **Yoldaş** dergisine hakim olan görüş, iki süper devlet arasında rekabetin değil, işbirliğinin esas olduğu anlayışıdır. Bu mantığa göre, ABD hegemonya alanı içindeki devrimleri Sovyetler Birliği seyretmektedir.

Yoldaş dergisinin hatalı tutumu, emperyalizmin dengesiz gelişmesini kavrayamamasından ileri geliyor. Bilindiği üzere Lenin, emperyalist devletlerin eşit bir şekilde gelişmediğini tahlil etti. Dünyanın ya-

şadığı olaylar da bu tahlili doğruladı. Emperyalistler arasında denge değil, dengesizlik hakimdir. Yükselen bir emperyalist devletin gelişmesi gerilemeye dönüşürken, yeni bir emperyalist yükselmekte ve dünyanın yeniden paylaşılmasını istemektedir.

Günümüzde durum nedir? İkinci Dünya Savaşından sonra Hitler'in çizmesini giyen ABD emperyalizmi, diğer emperyalistleri bile denetim altına almış ve dünyanın geniş bir kesiminde üstünlüğü ele geçirmişti. Kruşçev revizyonistlerinin iktidara gelmesiyle sosyal-emperyalist bir ülke haline gelen Rusya, 1960 yıllarında ilerleyerek ABD emperyalizminin başlıca rakibi haline geldi. ABD'nin dünyayı tek başına haraca kestiği günler artık geri kalmıştır. Sovyetler Birliği, nükleer silahlarda rakibine yetişmiş, geleneksel silahlarda ise üstünlüğü ele geçirmiştir. Bugün Brejnev kliği dengeyi bozmak için stratejik bir taarruza geçmiş bulunuyor. Hindiçini halklarının kesin zafere ulaştığı 1975 yılı bu taarruzun başlangıcı olarak alınabilir.

Bütün bunların bugün önemi nedir?

Halen bütün dünya, Sovyet sosyal-emperyalistleriyle ABD emperyalistleri arasında şiddetli bir hegemonya mücadelesine sahne olmaktadır. İki süper devletten biri, bazı bölge veya ülkelerde kesin bir üstünlüğe sahiptir. Mesela Doğu Avrupa, Moğolistan, Vietnam, Küba gibi ülkeler, Sovyetler Birliği'nin hegemonyası altındadır. Hatta bu ülkelerden bazıları Sovyetler Birliği tarafından işgal edilmiştir. Latin Amerika ülkeleri, ABD hegemonyası altındadır. Güney Kore'de ABD'nin askeri işgali söz konusudur, Tayvan'da ise ABD işgalinin kalkması bugün gündeme gelmiştir. Filistin ve bazı Arap ülkelerinin toprakları, ABD emperyalistleri tarafından desteklenen İsrail siyonistlerince işgal edilmiştir. Güney Afrika, Zimbabve ve

Namibya'da emperyalizme sırt dayayan beyaz azınlığın ırkçı rejimleri hüküm sürmektedir.

Bu belirttiğimiz alanlar ile Çin ve Kore gibi tam bağımsızlığa sahip ülkeler dışında kalan yerlerde iki süper devletten biri ağır bassa dahi, bugün kesin bir üstünlüğe sahip değildir. **Bu durum, özellikle eskiden ABD emperyalizminin hegemonyası altında bulunan geniş alanlar için söz konusudur.** Çünkü güç dengesi Sovyet sosyal-emperyalistleri lehine değişmektedir. Yeni Çarlar, bugün taarruz halindeler ve esas olarak askeri güçlerine dayanarak dünyanın her yanına yayılmakta, her ülkede ABD emperyalizmine rakip olarak çıkmaktalar. Brejnev sosyal-emperyalistleri, dünya halklarının ABD emperyalizmine karşı yürüttüğü mücadeleler içine sızarak hegemonya alanlarını genişletme çabası içindedirler.

Dünyadaki hegemonya mücadelesinin, yeryüzünün çeşitli alanlarında gösterdiği manzara genel olarak budur.

Bugüne kadar **Aydınlık** ve **Halkın Sesi**'nin yazılarında bu dünya tahlili işlenmiştir. Yoksa bu tahliller tek tek ülkelere aynen nakledilmiş değildir.

Yoldaş dergisi, iki süper devletin **dünya halklarının baş düşmanı** olduğunu kabul etmektedir. Fakat bu gerçeği öyle bir şekilde yorumlamaktadır ki, Doğu Avrupa dışında dünyanın hemen her yerinde ABD emperyalizmi baş düşman olmaktadır. Bu hatalı tutumun temelinde, emperyalizmin dengesiz geliştiğini kavramamak yatmaktadır.

Unutmayalım ki, ihtiyarlayan ve çöken emperyalistin etkisinin ağır bastığı alanlar, başlangıçta daima daha geniştir. Esasen bütün kavganın sebebi de budur. Birçok ülkede şu anda ABD etkisi daha güçlü olsa bile, ABD artık buralarda gerileyen ve çöken em-

peryalist durumundadır. Sovyetler Birliği ise, genç ve yükselen emperyalist olarak bu alanlara girmekte ve etkisini artırmaktadır. Belli bir ülkede zayıflayan bir düşman mı daha tehlikelidir, yoksa güçlenen, saldırganlaşan ve yayılan bir düşman mı? **Yoldaş** dergisinin mantığına göre zayıflayan düşman daha tehlikeli olmaktadır.

Yoldaş dergisinin düşüncesini kabul edecek olursak İkinci Dünya Savaşından önce, dünyanın hemen her yerinde Hitler faşizmini değil, İngiliz ve Fransız emperyalistlerini esas hedef almak gerekirdi. Çünkü dünyanın büyük kesiminde üstünlüğü ellerinde tutanlar onlardı. Aynı şekilde gene **Yoldaş** dergisinin mantığına göre, İkinci Dünya Savaşından hemen sonra ABD emperyalizmini baş düşman almak yanlış olurdu. Çünkü 1945 yılında sözgelişi Türkiye'de ABD emperyalizminin önemli bir etkisi yoktu. Fakat o tarihte dünya emperyalist sistemindeki değişiklikleri doğru tahlil ettiğimiz zaman, ABD emperyalizminin baş düşman olarak görülmesi kaçınılmazdı.

Yoldaş Dergisi
Kruşçev Döneminde Yaşıyor

Görüldüğü gibi, **Yoldaş** dergisi, emperyalistler arasındaki dengesiz gelişmeyi kavramadığı için, dengenin Sovyetler Birliği lehine değişmeye başlamasının ifade ettiği anlamı da doğru değerlendirememektedir. Bu arkadaşlar, şöyle bir soru ileri sürüyorlar: "SSCB'nin daha saldırgan bir emperyalist güç, daha tehlikeli bir emperyalist güç olması nasıl yorumlanmalıdır?"

Bu konuda yaptıkları yorum ise, SSCB'nin daha

az saldırgan ve daha tehlikesiz olduğunu ispat çabasından başka bir şey değildir.

Yoldaş dergisi, yaptığı bu yorumda birinci olarak SSCB'nin "sosyalist" maskesi taşıdığını ileri sürüyor. Oysa Sovyet revizyonistleri, eskiden beri bu maskeyi taşıyorlardı, fakat daha saldırgan ve daha tehlikeli olmaları son yılların olayıdır.

İkinci olarak **Yoldaş** dergisi, Sovyetler Birliği'nin genç ve yükselen emperyalist olmasını ele alıyor. Oysa Sovyetler Birliği Kruşçev'den beri genç ve yükselen bir emperyalisttir, fakat daha saldırgan ve tehlikeli emperyalist haline gelmesi yenidir.

Yoldaş dergisi, Sovyetler Birliği'nin niçin daha saldırgan ve tehlikeli olduğunun özünü anlayamamıştır. Sebep şudur: Emperyalistler arasındaki denge artık Sovyetler Birliği lehine değişmektedir. Sovyetler Birliği üstün askeri gücüne dayanarak Brejnev'in deyişiyle bütün dünyada yayılma taarruzuna geçmiştir.

Yoldaş dergisi, Sovyetler Birliği'nin daha saldırgan olmasının sebebini kavramadığı için, sosyal-emperyalizme karşı mücadeleyi, onun "sosyalizm" maskesini indirmekle sınırlamaktadır. Bu dergi, gene hatalı kavrayışı yüzünden, Yeni Çarların daha tehlikeli olduğu alanları, Sovyet hegemonyası altındaki ülkeler ile "iki süper güçten de —nispeten— bağımsız" ülkelerden ibaret görmektedir.

Eskiden beri savunduğumuz bütün bu açıklamalardan sonra, iki süper devlet arasında "adeta nispi bir denge olduğunu iddia edenin" bizzat **Yoldaş** dergisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Hatta bırakalım "nispi dengeyi", **Yoldaş** dergisinin tahlilleri ABD lehine bir dengesizlik olduğu mantığına dayanmaktadır. Bu yüzden **Yoldaş** dergisi hâlâ Kruşçev döneminde, en fazla 1970'lerin başında yaşamaktadır.

Yoldaş Dergisi
Savaş Tehlikesinin Artmasını Gözardı Ediyor

Yoldaş dergisi, savaş tehlikesinin yükseldiğini söylemekte, fakat bu tespitin yüklediği görevleri kavramamaktadır. Diğer yandan, Mao Zedung'un 20 Mayıs 1970'teki bir sözüne dayanarak, **savaşla devrim arasındaki ilişkide** bugün "esas akımın devrim" olduğunu savunmaktadır. İlk olarak bu ikinci nokta üzerinde duracağız.

Mao Zedung, "bugün esas akım devrimdir" diyor. Bu söz hangi tarihte söylenmektedir? **20 Mayıs 1970** tarihinde. **Yoldaş** dergisinin yayınladığı tarih ise, Ocak 1976'dır. Mao Zedung, bir tahlil yapmaktadır. Bu tahlil, yapıldığı zaman için geçerlidir. **Yoldaş** dergisi, bugün böyle bir tahlil yapmak zahmetine katlanmadan, altı yıl önceki tespiti kanıt olarak getiriyor. Bu mantıkla savaşın koptuğu gün dahi, bu alıntıya dayanılarak "esas akımın devrim" olduğu ileri sürülebilir.

Mao Zedung yoldaş ve Çinli devrimciler, en son 1975 yılına kadar savaş ve devrim ihtimalleri arasındaki ilişkide "esas akımın devrim" olduğunu söylüyorlardı. 1975 başında yapılan 4. Milli Halk Kongresinde, değişen şartları dikkate alarak bu tahlillerini değiştirdiler.

Dünya devrimcileri 1975 başından bu yana savaşın **önlenebilmesi** ihtimalinden artık söz etmiyorlar, iki süper devlet arasında gittikçe keskinleşen rekabetin günün birinde savaşa yol açacağını belirtiyor ve bugün savaşı önlemenin değil, fakat ancak **geciktirmenin** mümkün olduğunu vurguluyorlar.

Çin Komünist Partisi, 1977 yılı Ağustosunda yapılan 11. Milli Kongresinden beri, devrim etkenlerinin

yükselişinin yanı sıra savaş etkenlerinin "gözle görülür bir şekilde yükseldiğine" dikkat çekiyor ve savaş tehlikesinin "büyüyen ölçüde" arttığını söylüyor. Çin Komünist Partisi, 1975 başından bu yana savaş ve devrim etkenlerinden birinin ağır bastığı şeklinde bir görüş belirtmiyor. Fakat aslında savaşın ancak ertelenebileceğini söylemekle, iki süper devlet arasındaki rekabetin keskinleşmesinin devrim etkenlerinin yükselişinden daha ön planda olduğunu ifade etmiş oluyor.

Mao Zedung 20 Mayıs 1970 tarihli bildirisinde "esas akımın devrim" olduğunu söyledi. Çünkü o tarihte Hindiçini halklarının mücadelesi büyük bir atılım yapmıştı. Kamboçya'da ABD emperyalizmine karşı yeni bir güçlü cephe açılmıştı. Bütün Hindiçini halkları zafere ilerliyordu. Dünyanın diğer bölgelerinde de emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı kurtuluş savaşları güçlü bir yükseliş içindeydi. Gerici savaş tehlikesini yükselten iki süper devlet arasındaki rekabet ise, bugünkü kadar şiddetli değildi ve Rus sosyal-emperyalizmi dengeyi henüz bugünkü gibi zorlamıyordu. Bu yüzden devrimin savaşı önlemesi ihtimali ağır basıyordu.

Hindiçini halklarının 1975 baharında ABD'yi bir biri peşi sıra kesin yenilgiye uğratmalarından sonra dünyada çeşitli gelişmeler oldu. Savaş ve devrime yol açan etkenleri bu olayları somut olarak inceleyerek değerlendirebiliriz.

Savaş Niçin Çıkacak?

Savaşa yol açan etkenler nedir ve savaşı önleyecek barış ve devrim etkenleri nedir? Dünyadaki gelişme-

lerin somut bir incelemesine girişmeden önce bu sorulara cevap verelim.

Emperyalizm var olduğu sürece savaş kaçınılmazdır. Savaşı önlemenin yolu, emperyalizmi devrimle yıkmaktır. Bugünkü duruma göre somut konuşacak olursak, bugün savaşın önlenmesi için iki süper devletten birinin yıkılması gerekir.

Bugün ABD veya Sovyetler Birliği proletaryasının devrim yapması, Üçüncü Dünya ülkelerinde, Avrupa' da ve Japonya'da gerçekleşecek bir dizi devrimin ABD veya Sovyetler Birliği'nin emperyalist burjuvazisine ağır darbeler indirmesine bağlıdır. Bir kere böyle bir gelişmenin iki süper devlet arasında çıkacak bir savaştan daha erken gerçekleşme ihtimalini tartışmak gerekir. Yani iki süper devlet arasında bir savaşın kopmasından daha önce dünyada gerçekleşecek bir dizi devrim, ABD veya Sovyet proletaryasının kendi tekelci burjuvazisini yıkması için gerekli şartları yaratabilir mi?

Bu soruya cevap vermek için, iki meseleyi çözmek gerekiyor :

1. İki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesi nasıl gelişiyor?
2. İki süper devletin proletaryasının ve bütün dünya halklarının devrimci mücadelesinin durumu nedir?

Burada bir noktaya daha dikkat çekmek istiyoruz. Tartıştığımız konu, dünyada devrimin yükselip yükselmediği meselesi değildir. Çünkü bugün dünyada devrim yükselmektedir. Tartıştığımız konu, bugün dünyada yükselmekte olan devrimin, iki süper devlet arasındaki bir savaşı önleyebilecek güçte olup olmadığı meselesidir. Evet, devrim etkenleri yükselmektedir, ama bu yükseliş süper devletlerden birini yıka-

rak savaşı önleyebilir mi? İşte somut olarak bu soruya cevap vermek gerekir.

İlkönce birinci mesele üzerinde duralım. Bugün iki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesi ne yönde gelişmektedir?

Bilindiği üzere savaş, iki süper devlet arasındaki güç dengesinin değişmesi yüzünden kopacaktır.

Emperyalistlerin gelişmesi eşit değildir. Bu dengesiz gelişme yüzünden arkadan yetişen emperyalist, gelişen gücüne göre yağmadan daha fazla pay almak için dünyanın yeniden paylaşılmasını ister.

Emperyalistlerin dünyayı yeniden paylaşmalarının savaştan başka yolu yoktur. Bir emperyalistin diğerini geçmesi, ancak sıçramalı bir şekilde, yani savaşla mümkündür.

ABD emperyalizmi dünya halklarından ağır darbeler yemiştir ve artık hızlı bir gerileme içindedir. Buna karşılık Sovyetler Birliği askeri alanda ABD emperyalizmine yetişmiştir ve güç dengesini lehine çevirmek için stratejik bir taarruz başlatmıştır. İki süper devlet arasındaki ilişkide güç dengesi Sovyetler Birliği'nin lehine değişmektedir. Fakat Sovyetler Birliği'nin ABD emperyalizmini ekonomik alanda geçmesi, ABD'nin sömürü alanlarını ele geçirmesine bağlıdır. Bunun da tek yolu savaştır.

Sovyetler Birliği işte bu nedenle askeri güçlerini geliştirmeye en büyük önemi vermekte, çılgınca silahlanmakta ve savaşa üstün bir durumda girmek için yeni dayanaklar ele geçirmeye çalışmaktadır. Savaş, Sovyetler Birliği'nin yeni sıçrama tahtaları ele geçirmesi ve güç dengesini lehine çevirmesi sonucu çıkacaktır. Bu neden bugün barışı korumak ve savaşı geciktirmek için mücadele, her şeyden önce Sovyetler

Birliği'nin yeni dayanaklar ele geçirmesini önlemek için mücadeledir.

Sovyetler Birliği'ni yatıştırmak için verilen ödünler ve yumuşama politikası barışa değil, savaşa hizmet etmektedir. Çünkü bu politikalar, saldırının ve savaşın esas kaynağını güçlendirmekte, dengenin saldırgan lehine değişmesine yaramaktadır.

Bugün ABD ve diğer Batılı ülkeler, Sovyet sosyal-emperyalizmi karşısında dişe diş mücadele etmemekte, pasif davranmaktadırlar. Bu yüzden Moskova yöneticilerinin hırsı daha da büyümekte, savaş tehlikesi daha da yükselmektedir.

Marks, Rus çarlığının Avrupa'da gericiliğin merkezi olduğu dönemde, şöyle yazmıştı :

> "Rus ayısının da elinden gelmeyen yoktur. Hele rakipleri olan diğer hayvanların elinden hiç bir şey gelmeyeceğini bilirse."[2]

Marks'ın o dönem hakkındaki bu sözleri günümüze de uymaktadır. Kendisine karşı konmadığı takdirde, bugün Brejnev revizyonistlerinin yapmayacağı şey yoktur.

Savaş Etkenleri

Bu açıklama ışığında, dünyamızda son yıllarda yaşadığımız olayları incelediğimiz zaman, savaş ihtimalini güçlendiren belli başlı gelişmeleri şöyle sıralayabiliriz :

— Angola, tam Portekiz sömürgecilerinin elinden

---

2 Marks, «Rusya'nın Türkiye Politikası», 11 Temmuz 1853, *Türkiye Üzerine*, Gerçek Yayınevi, s. 74 (Farklı ve iyi olmayan bir çeviri için bkz. Marks ve Engels, *Doğu Sorunu*, Sol Yayınları, s. 77).

kurtulduğu bir sırada, Sovyetler Birliği'nin pençesi altına düştü. Devrimci bir gelişme, Sovyet-Küba müdahalesi ile yenilgiye uğratıldı ve bugün için karşı-devrim galip geldi. Sovyetler Birliği gerek rakibini gegerekse Angola halkını altederek önemli bir dayanak elde etti.

— Birbirini izleyen gelişmeler ve darbe sonucu Etyopya, Sovyetler Birliği'nin Afrika Boynuzundaki bir sıçrama tahtası haline geldi.

— Sovyetler Birliği Afganistan'da bir darbe tezgahlayarak, bu ülkenin kendi denetimi dışına çıkmasını önledi, Afganistan'ın Pakistan'a yaklaşmasını engelledi ve bu ülkede tamamen kendine bağlı bir iktidar gerçekleştirdi. Böylece Sovyetler Birliği Hint Okyanusu'na inmek, Orta Doğu'yu ve Çin'i kuşatmak için stratejik bir üs ele geçirdi.

— Gene Sovyetler Birliği Güney Yemen'de darbe yaparak, bu ülkenin Somali'yi desteklemesini önledi. Arap ülkelerini bölmek ve Afrika boynuzu ile Kızıl Denizi denetim altına almak için önemli bir üsse kavuştu.

— 1975'te ABD emperyalizmini kesin yenilgiye uğratarak ülkesini birleştiren Vietnam, birkaç yıl içinde Sovyetler Birliği'nin Asya'daki yayılma politikasının aleti haline dönüştü. Vietnam yönetimi, Brejnev' in savaş arabasına koşulmakla Vietnam devriminin kazançlarını da yok etti.

— Laos'un durumu da Vietnam gibidir. Laos yöneticileri, Vietnam'ın kendi ülkesinde büyük sayıda asker bulundurmasına ve denetim kurmasına boyun eğiyor ve bağımsızlığını korumuyor.

— Sovyet sosyal-emperyalistleri, Vietnam'ı Kamboçya'nın üzerine sürerek bu ülkeyi işgal ettiler. Böy-

lece bütün güney doğu Asya ülkeleri ve Çin üzerindeki tehditlerini artırdılar.

— Arnavutluk yönetimi, bir süreden beri dünyanın her yerinde Sovyetler Birliği'nin yayılmasını destekleyen bir politika izliyor, özellikle Balkanlardaki bölücü tutumu ile sosyal-emperyalizme hizmet ediyor. Yöneticiler, bu politikaları ile Arnavutluk devrimini adım adım Brejnev'in ayakları altına seriyor ve Yugoslavya'yı arkadan vurarak Sovyetler Birliği'nin Akdeniz'e ineceği bir gedik açmak için çaba gösteriyorlar.

— Bazı Avrupa ülkeleri, Sovyetler Birliği'ne karşı hâlâ esas olarak yatıştırma politikası izliyor, özellikle ekonomik destek sağlayarak bu emperyalistin savaş hazırlığına yardımcı oluyorlar.

— Kıbrıs'ta yaşayan iki toplumun barışçı bir çözümü hâlâ gerçekleştiremeyişleri ve Ege'deki Türkiye Yunanistan anlaşmazlığının bir çözüme kavuşmamış olması, Sovyetler Birliği'nin Doğu Akdeniz'de bulanık suda balık avlaması için elverişli bir ortam yaratıyor. Sovyetler Birliği çeşitli manevralar çevirerek, Türkiye ile Kıbrıs ve Yunanistan'ı birbirine düşürmeye ve Avrupa'nın bu kanadını parçalamaya çalışıyor. Küba'lı askerler, bu çabanın bir ifadesi olarak şimdiden Kıbrıs'a gönderilmiş bulunuyor.

— İsrail saldırganlığı ve Lübnan'daki kargaşalık Sovyetler Birliği'nin Arapları bölmesi ve Orta Doğu'da yayılması için elverişli bir zemin yaratıyor.

İşte bütün bu olaylar savaş etkenlerini güçlendirmektedir.

Barış ve Devrim Etkenleri

Gelelim barış etkenlerine, başka bir deyişle devrimi güçlendiren etkenlere :

— ABD ile Çin arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve ABD'nin Tayvan'dan çekilmesi, savaşın başlıca kaynağı olan Sovyetler Birliği'ne ağır bir darbe indirdi ve barışın korunması açısından zamanımızın en önemli olayı idi.

— Çin ile Japonya'nın hegemonyacılığı mahkum ederek imzaladıkları dostluk anlaşması ve gelişen Çin-Japon ilişkileri, yalnız Uzak Asya'da değil, bütün dünyada, saldırganın önüne set çekti.

— Çin Halk Cumhuriyeti, özellikle Dörtlü Çete'yi ezdikten sonra Sovyetler Birliği'nin hegemonyacılığına karşı kararlı bir direniş politikası izliyor. Çin birliklerinin en son Vietnam'ın kışkırtma ve sınır ihlallerine karşı giriştiği ihtar harekatı, Sovyetler Birliği'nin Uzak Doğu'daki yayılmacılığına esaslı bir darbe indirdi.

— Kore, Romanya ve Yugoslavya, Sovyetler Birliği'nin hegemonyacılığına karşı gittikçe daha açık bir tavır alıyorlar. Bu ülkelerin en son, Vietnam işgaline karşı Kamboçya devrimini desteklemeleri bu konudaki en yeni örnektir.

— Kamboçya halkı, Sovyetler Birliği'nin kışkırttığı Vietnam işgaline karşı savaşıyor ve askeri zaferler kazanıyor.

— Afrika'nın güneyinde Zimbabve, Azanya ve Namibya halklarının ırkçılığa, sömürgeciliğe ve süper devletlerin hegemonyacılığına karşı mücadeleleri zafere ilerliyor.

— İran halkı, Şahı devirerek, Sovyetler Birliği'nin Orta Doğu ve Hint Okyanusu'na iniş yolunu kapayacak bağımsız ve güçlü bir İran kurmak yolunda önemli bir adım attı.

— Sudan, Mısır ve Somali, Sovyetler Birliği ile imzaladıkları anlaşmaları yırttılar ve Sovyetler Bir-

liği'nin uzmanlarını kovarak bağımsızlıklarını savundular, ülkelerinin eşkiyaya yataklık etmesini kabul etmediler.

— Zaire, Sovyetler Birliği'nin kışkırttığı Katanga Jandarmalarını yenilgiye uğratarak ülkesinin bağımsızlığını savundu ve Brejnev'in Angola'yı üs edinerek daha da yayılmasına set çekti.

— Eritre halkı Küba'lı askerlerin desteklediği Etyopya saldırılarına karşı direniyor.

— Irak, Sovyetler Birliği'nin tezgahladığı darbeyi ezdi ve Sovyetler Birliği'nin baskılarına karşı koyuyor.

— Üçüncü Dünya ülkelerinde hegemonyacılığa karşı birleşme ve bağımsızlığı koruma eğilimi güçleniyor.

— Yumuşama politikası Avrupa'da yavaş yavaş itibar kaybediyor. Avrupa ülkeleri Sovyetler Birliği'nin saldırı tehdidine karşı uyanıklıklarını yükseltiyor ve birleşme çabalarını güçlendiriyorlar.

Böylece savaşı erteleyen gelişmeleri de saymış olduk.

Bugünkü Devrimci Yükseliş Savaşı Önleyebilir mi?

Evet, bugün ülkelerin bağımsızlık, milletlerin kurtuluş ve halkların devrim mücadeleleri yükselmektedir. Gelişen yön, emperyalizme, sömürgeciliğe ve özellikle hegemonyacılığa boyun eğmek değil, direnmektir. Artık bu gelişme karşı konulamayan bir akım haline gelmiştir.

Ne var ki, devrim etkenlerindeki bu yükseliş, savaş kopmadan önce iki süper devletten birinin yıkılmasına yol açacak kadar güçlü değildir. Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki mücadeleler olsun, Avru-

pa ve diğer İkinci Dünya ülkelerinin proletaryalarının mücadelesi olsun, süper devletlerin tekelci burjuvazilerine proletarya devrimini mümkün kılacak ağırlıkta darbeler indirmiyorlar.

ABD'de halkın mücadelesi yükselmektedir, Sovyet halkları da Brejnev kliğine karşı mücadeleler yürütüyorlar. Fakat gerek bu ülkelerde, gerekse Avrupa ülkelerinde önümüzdeki yakın dönemde devrimci bir durum yaratacak güçte bir halk mücadelesi görülmüyor. Gerek Birinci Dünya ülkelerinin, gerekse İkinci Dünya ülkelerinin proletaryası, bugün güç toplamak için mücadele ediyorlar. Ayrıca hemen belirtmek gerekir ki, bugün İkinci Dünya ülkelerinde özellikle Sovyet müdahalesini alt etmeksizin bir devrim başarmaya pek imkan yoktur.

İki süper devlet arasında günün birinde savaşa yol açacak olan rekabet ise, dünya halklarının devrimci mücadelesinden daha büyük bir hızla keskinleşmektedir. Önümüzdeki dönem dünyanın bazı ülkelerinde devrimler gerçekleşse bile, bu devrimler süper devletlerden birinin yıkılmasına ve savaşın önlenmesine yol açacak yaygınlıkta olmayacaktır.

Bu nedenle savaşın ABD veya Sovyetler Birliği devrimlerinden daha önce kopması ihtimali hatırı sayılır bir şekilde ağır basmaktadır. Dünya halklarının mücadelesi ve savaşın esas kaynağına karşı gittikçe daha geniş bir cephenin kurulması, savaşı önleyemese bile, savaşı erteleyecek, dünya halklarına nefes almak ve güç toplamak için daha geniş bir zaman kazandıracak ve böylece halkların savaşı daha güçlü bir şekilde göğüsleyebilecekleri şartları yaratacaktır. Bugün savaşı ertelemekte kazanılan her başarı, yarın savaşın devrime dönüştürülmesi için daha güçlü olmak demektir.

Bir sonuca bağlayacak olursak, önümüzdeki dönemde dünya savaşının devrimle **önlenmesi** ihtimali söz konusu değildir. Ama iki süper devlet arasında çıkacak olan savaş bütün dünyada devrimlere yol açacaktır. Bugün görev, savaşı mümkün olduğu kadar **geciktirmek** ve emperyalist savaşı devrimci bir savaşa dönüştürmek için en iyi bir şekilde hazırlanmaktır.

Yoldaş dergisi, bizim «çok kısa bir süre sonra bir dünya savaşı mutlaka çıkacaktır» görüşünü savunduğumuzu iddia ediyor.

Aydınlık ve **Halkın Sesi**, bugüne kadar emperyalizm var oldukça savaşın «kaçınılmaz» olduğunu savundu. Bugünkü dünya şartlarını tahlil ederek, savaş tehlikesinin artmakta olduğunu söyledi. Bununla beraber **birçok defa** «savaşın ertelenebileceğine» işaret etti ve bu amaçla savaşa karşı mücadele edilmesi gereğine dikkat çekti.

Bir kere daha belirtelim: Savaş günün birinde kaçınılmaz olarak kopacaktır. Bugün savaş tehlikesi hızla yükselmektedir. Fakat savaş hemen yarın kopabilir mi?

Bugün savaşın çok uzak olmadığı söylenebilir. Ancak bu, üç-beş yıl içinde savaşın kopacağı anlamına gelmez. Sovyetler Birliği savaş hazırlıklarını tamamlamış değildir. Fakat unutmamak gerekir ki, emperyalistlerarası savaş mutlaka tam hazırlıktan sonra kopmaz.

Dünya savaşı, nükleer bir savaş olabileceği gibi, geleneksel (konvansiyonel) silahlarla da yapılabilir. Çünkü süper devletler, savaşla ele geçirecekleri ülkelerdeki insan gücünün, sanayinin ve zenginliklerin büyük tahribata uğramamasını yeğ tutarlar. Bu açıdan savaşın geleneksel silahlarla yapılması tamamen

ihtimal dışı değildir. Sovyetler Birliği, geleneksel silahlar bakımından büyük üstünlüğe sahip olduğu için, bu yönde çaba gösterecektir.

Yoldaş Dergisi
Savaşa Karşı Mücadele Görevinin Anlamını Kavramıyor

Bütün bu gerçekler, dünya halklarına savaşa karşı mücadele görevini yüklemektedir. İkinci Dünya Savaşının tarihi deneyi, savaş tehlikesine karşı mücadele etmek için, bütün ülkelerde en geniş cepheyi gerçekleştirmek ve esas darbeyi savaşın esas kaynağına yöneltmek gerektiğini göstermektedir. Bugün Hitler'in izinden giden Brejnev revizyonistlerinin savaş planlarını bozmanın ve yeni bir dünya savaşını ertelemenin tek yolu, mücadelenin her cephesinde esas darbeyi Sovyet sosyal-emperyalizmine indirmektir.

Dimitrov, İkinci Dünya Savaşı öncesinde şöyle demektedir:

> «Bugünkü uluslararası durum, işçi sınıfının... faşist istilacılara ve savaş kundakçılarına yolu tıkayan ve halklar arasında barışı teminat altına alan **bir tek uluslararası siyaset** uygulamasını kesinlikle gerektirmektedir.»[3]

Gene Dimitrov, 1936 yılında şöyle yazmaktadır:

> «Barışın korunması için başarılı bir mücadele, proletaryanın ve en geniş halk kitlelerinin ortak eylemlerinin mutlaka **savaşın gerçekten başını çekenlere** ve her ülkede onlara doğrudan veya do-

3 Dimitrov, *Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe,* AYDINLIK Yayınları, ikinci baskı, s. 268.

laylı yardım eden güçlere yönelik olmasını gerektirir.»[4]

Bu görüşleri başta Stalin olmak üzere o zamanın devrimcileri, özellikle 1934 yılından itibaren sürekli olarak savundular. Hatta diğer emperyalistlerin, Hitler faşizminin saldırıları karşısında yatıştırma tavrı takınması eleştirilmiş ve Alman emperyalizmine karşı dişe diş mücadele edilmedikçe savaş tehdidinin artacağı belirtilmiştir.

Bütün bu açıklamalar göstermektedir ki, savaşa karşı mücadele, devrim stratejisinde, esas tehlikenin tespitinde, cephe politikasında vb. bazı değişiklikler getirmektedir. Yoksa savaşa karşı mücadele, **Yoldaş** dergisinin sandığı gibi bir uyarı ve propagandadan ibaret değildir.

Yoldaş dergisi, savaş tehlikesinin yükselmesi karşısında devrimcilerin görevini şöyle açıklıyor:

«Bu durumda, Marksist-Leninistlere savaş tehlikesini açıklamak, revizyonist safsataları yerle bir etmek görevini her zamankinden fazla yüklemektedir. Ama işte şimdilik bu kadar.»

Yoldaş dergisi baş düşman tespitinde, merkezi görevin tespitinde, milli savunma konusunda, birçok temel siyasetin tespitinde revizyonistlerden farklı şeyler söylemiyor. Yalnız arada bir fark vardır: **Yoldaş** dergisi, «yaklaşan tehlikeyi yığınlara açıklamak, anlatmak ve kavratmak görevini» belirtmektedir. Pratikte ise bu görevi bile bir kenara atmaktadır.

Peki bu durumda savaş nasıl geciktirilecektir? **Yoldaş** dergisi, her devrimci tahlilin yüklediği görevler meselesine gelince, bu görevleri propaganda ile sınırlamakta ve «işte o kadar» deyip durmaktadır.

---

4 Dimitrov, *aynı eser*, *s.* 210.

Bu tutum, savaş tehlikesinin daha da artmasından, esas saldırganın daha da cüret kazanmasından başka neye hizmet edecektir?

İkinci Dünya Savaşına yol açan gelişme içinde tehlike, niçin olağanüstü bir şekilde yükseliyordu? Çünkü Alman faşizminin yolu zamanında kesilmiyordu. Faşist saldırganın her yaptığı yanına kâr kalıyordu. Saldırgan cezasız bırakılıyor, saldırgana karşı dişe diş bir mücadele verilmiyordu. Uluslararası proletarya, fikir birliği içinde savaşın esas kaynağına karşı tek bir siyaset izlemiyor ve tek bir cephede birleşemiyordu.

Yoldaş dergisi, Brejnev'in, Hitler'in izinden gittiği tahlilini kavramamakta ve savaşa karşı mücadelenin yüklediği görevleri anlayamamaktadır. Savaş tehlikesi ile ilgili sözleri, diğer dünya tahlillerinde olduğu gibi lafta kalmakta, siyasetlerde değişiklik getirmemektedir.

İki Süper Devlet Arasındaki Rekabetin Odak Noktası: Avrupa

Yoldaş dergisi, iki süper devlet arasındaki rekabetin odak noktasının Avrupa olduğunu lafta kabul ediyor. Fakat bu tahlili, uygulamada rafa kaldırıyor ve tamamen anlamsız bir hale getiriyor.

Lenin, «Emperyalizm sadece tarım bölgelerini değil hatta en yüksek ölçüde sanayileşmiş bölgeleri de ilhak etmek istemesiyle belirlenmektedir» demişti.[5] Çağımızın gerçekleri Lenin'in bu tespitini sürekli olarak doğrulamıştır. Dünya hegemonyasını ele geçirmek isteyen emperyalistler, özellikle sanayi bölgelerini hakimiyetleri altına almaya çalışmışlardır.

---

5 Lenin, *Emperyalizm*, Sol Yayınları, üçüncü baskı, s. 108.

Bugün de Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki rekabetin ağırlık noktası Avrupa'dır. Sovyetler Birliği dünyanın tek efendisi olmak için gözünü Avrupa'ya dikmiştir. Çünkü Sovyet sosyal-emperyalizminin ihtiyacı olan ileri teknolojiye sahip sanayi ve nitelikli insan gücü Avrupa'dadır. Sovyet revizyonistlerinin Afrika ve Orta Doğu'daki bütün yayılma çabaları son tahlilde Avrupa'yı ele geçirme hedefine yönelmektedir. Bugün Avrupa'nın kanatlarına, yani Orta Doğu ve Afrika'ya yönelen saldırılar, yarın Avrupa'yı hedef alacak saldırının hazırlıklarıdır. Avrupa'yı dize getirmek için en başta Avrupa'nın enerji ihtiyacını karşılayan ve deniz yollarının kavşağı olan Orta Doğu'yu ve önemli hammadde kaynağı olan Afrika'yı denetim altına almak gerekir.

Nitekim Sovyetler Birliği, İran, Pakistan ve Türkiye'deki buhrandan yararlanmaya çalışmakta, bu ülkeleri açıkça "zayıf halka" ilan etmektedir. Yeni Çarlar bu ülkelerde kargaşalık yaratmak ve iç savaş çıkartarak bölgeyi ele geçirme planını uygulamaktadır. Fakat asıl amaç, Avrupa'yı dize getirmektir.

Bugün Sovyetler Birliği'nin silahlı kuvvetlerinin dörtte üçü Avrupa'da bulunmaktadır. Başlı başına bu gerçek, rekabetin odak noktasının Avrupa olduğunu göstermektedir.

Güney kanadı, Avrupa'nın yumuşak karnıdır. Bu sebeple Sovyetler Birliği, taarruzunu özel olarak bu zayıf kanat üzerinde yoğunlaştırmıştır.

Sovyet sosyal-emperyalistleri, Batı Avrupa'yı kuzey ve güney kanatlarından kuşatma stratejisini uygulamakta ve Akdeniz bölgesinde saldırıya geçmektedir. Brejnev revizyonistleri, askeri tehdit, siyasi parçalama, iktisadi denetim ve iç yıkıcılık gibi yöntemle-

re başvurarak, Karadeniz'den Akdeniz'e ve buradan da Atlas ve Hint Okyanuslarına giden önemli geçitleri denetlemeye, Akdeniz'de limanları ve üsleri ele geçirmeye, böylece Akdeniz'i Sovyetler Birliği'nin bir iç denizi haline getirmeye çalışmaktadır.

Bugün Akdeniz'de kıyısı olan bütün ülkeler Sovyet saldırı ve yayılmasının hedefi haline gelmiştir. Yeni Çarlar, her yerde olduğu gibi Akdeniz'de de hegemonyayı ele geçirmenin başlıca aracı olarak askeri güçlerini görüyorlar. Brejnev sosyal-emperyalistleri Akdeniz'in tek efendisi olmak için savaş gemilerini Türkiye boğazlarından aşağıya indirmektedirler. Halen Akdeniz'de sürekli olarak bulunan Sovyet donanmasındaki gemi sayısı, ABD 6. Filosunu geride bırakmıştır.

1975 yılında Sovyetler Birliği'nin yaptığı büyük deniz tatbikatında, Cebelitarık Boğazı'ndan çıkan Sovyet deniz filosu Azor Adaları yakınlarında güneye inen Sovyet Baltık filosu ile birleşmiştir. Bu suretle Batı Avrupa'nın petrol ulaşım yollarını kesmeyi ve Batı Avrupa'yı kuşatmayı amaçlayan savaş planının manevrası yapılmıştır. Diğer yandan Balkan yarımadasının kuzeyine yerleşen Sovyet kara orduları da Adriyatik denizine iniş tatbikatları yapmakta ve Balkan ülkelerini tehdit etmektedir.

Sosyal-emperyalistler, askeri tehdit yanında Akdeniz bölgesindeki ülkeleri kendi tarafına çekmek amacıyla yoğun bir faaliyet içindedir. Sovyet Dışişleri Bakanı Gromiko, «İtalya'nın Sovyetler Birliği ile siyasi işbirliği yapması gerektiğini» açıkça söylemiştir. Sovyetler Birliği, İtalya'daki Sovyet yanlısı güçleri mali ve siyasi yönden desteklemektedir. Sovyetler Birliği'nin doksandan fazla casusu ve bine yakın istihbaratçısı, İtalya'nın siyasi, askeri, iktisadi ve kültürel

alanlarına sızmıştır. Yugoslavya üzerindeki bugünkü Sovyet baskı ve müdahalesinin Tito'nun ölümünden sonra daha da yoğunlaşacağı anlaşılmaktadır. Sovyet sosyal-emperyalistleri, pençelerini Portekiz ve İspanya'ya da uzatmıştır. Sovyet revizyonistleri, Portekiz' deki beşinci kolunu para ve silahla desteklemiş ve bu ülkeyi kendi denetim alanı içine çekmeye çalışmıştır. Bütün bunlara ek olarak Kıbrıs buhranı, ABD'nin Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs üzerindeki denetimini sarsmış, Sovyetler Birliği'nin bu bölgedeki yayılması büyük bir hız kazanmıştır.

Üçüncü bir dünya savaşının esas olarak Avrupa' da yapılacağı ve Avrupa'yı ele geçirmek için yürütüleceği açıktır. Özet olarak, Avrupa ülkeleri bugün dünyada en fazla Sovyet tehdidi altında olan ülkelerdir. Avrupa'nın güney kanadı ise, Sovyet sızma ve yayılmasının bugün en yoğun olduğu alandır.

Bütün bu şartlar altında Türkiye'de baş düşmanın tek başına ABD olduğunu ileri sürmek, esas tehlikeyi gözlerden saklamaktan başka neye hizmet etmektedir?

Yoldaş Dergisi
«Kopyacılık» ve «Kaba Tekrarcılık»
Suçlamaları Altında
Lenin ve Mao Zedung'un Teorilerini Reddediyor

Buraya kadar yaptığımız açıklamaların gösterdiği üzere, **Yoldaş** dergisi günümüz dünya şartlarının Marksist açıdan tahlilini Türkiye söz konusu olduğu zaman bir kenara atmaktadır. Bizim bu tahlili, Türkiye devriminin meseleleri ile birleştirme çabalarımız ise, **Yoldaş** tarafından «kopyacılık» olarak suçlanmaktadır. 1970 yıllarında Marksizmi savunduğumuz

zaman, **Aydınlık** dergisine «Pekin ağzı ile konuşuyor» şeklinde hücum edilirdi. Bugün ise bu suçlama «kopyacılık» ve «kaba tekrarcılık» biçiminde daha ince bir kılığa bürünmüştür.

Kopyacılığa karşıyız. Hiç bir devrim, bir öncekini kopya ederek başarılamaz. Türkiye devrimi de, ne Ekim Devrimini, ne Çin devrimini, ne de başka bir devrimi kopya edecektir. **Devrimimiz, Türkiye gerçeğine uygun, milli bir karakter taşıyacaktır.** Türkiye devriminin yolu, Marksizmin evrensel gerçeğinin Türkiye'nin somut pratiği ile kaynaştırılmasından çıkacaktır.

Bunu nasıl başaracağız? Her şeyden önce dünya emperyalist sistemindeki çelişmelerin ve yurdumuz şartlarının doğru bir tahlilini yapacağız. Bu tahlilimize Marksist teori ışık tutacaktır. Yazının başından beri dünya şartları ile ilgili olarak açıkladığımız görüşler, Lenin'in proletarya devrimi teorisinin ve emperyalizm teorisinin günümüz şartlarına uygulanması sonucu ortaya çıkmıştır. Mao Zedung'un günümüzdeki dünya şartlarını açıklayan Üç Dünya Tahlilinin dayandığı temel budur. Biz, Lenin'in proletarya devrimi ve emperyalizm teorilerini, Mao'nun Üç Dünya Teorisini doğru buluyoruz. Bu fikirlerin mücadelemize ışık tuttuğu inancındayız. Yoksa biz, ne Ekim Devrimini kopya ediyoruz, ne Çin devrimini.

Görüldüğü gibi, **Yoldaş** dergisinin «kopya çekme» ve «kaba tekrarcılık» ile suçladığı şey, aslında Lenin'in ve Mao Zedung'un teorilerinin kabul edilmesi **ve** Türkiye devriminin meselelerine uygulanmasıdır. Bu sebeple **Yoldaş** dergisinin şu sorular üzerinde yeniden düşünmesi gerektiği kanısındayız:

1. Sovyet sosyal-emperyalizminin bugün yükse-

len ve daha saldırgan emperyalist olduğunu kabul ediyor musunuz?

2. İki süper devlet arasındaki ilişkide rekabetin esas, uzlaşmanın ikincil olduğunu kabul ediyor musunuz?

3. İki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesinin günün birinde savaşa yol açacağını ve bugün savaş etkenlerinin arttığını kabul ediyor musunuz?

4. Savaşın esas kaynağının Rus sosyal-emperyaliz mi olduğunu kabul ediyor musunuz?

5. Brejnev'in Hitler'in izinden gittiğini kabul ediyor musunuz?

6. İki süper devlet arasındaki rekabetin odak noktasının bir kanadı Orta Doğu olmak üzere Avrupa olduğunu kabul ediyor musunuz?

7. Türkiye'nin dünya haritasındaki yerini kabul ediyor musunuz?

8. Türkiye'nin ABD işgali altında olmayıp, yarısömürge nitelikte bir Üçüncü Dünya ülkesi olduğunu kabul ediyor musunuz?

9. Sovyet sosyal-emperyalizminin yayılma planlarını yoğunlaştırdığı Avrupa'nın güney kanadında önemli çatlaklar ve sarsıntılar olduğunu kabul ediyor musunuz?

10. Türkiye'deki ABD etkisinin son yıllarda büyük bir gerileme içinde olduğunu ve Yeni Çarların Türkiye'ye hızla girdiğini kabul ediyor musunuz? vb., vb...

Bütün bu soruların cevapları somuttur ve bu sorulara verilen cevaplara «genel doğru» damgasını yapıştırıp, gerçekleri rafa kaldıramayız. Temel direkleri iki süper devlet olan emperyalist sömürü zincirinin Türkiye'de kırılması, bu sorulara verilecek ce-

vaplardan kalkarak mümkün olabilir. Yoksa bu tahlillerden hareket edilmesini reddederek değil.

Bu tahlillerin lafta kabul edilmesi tek başına bir anlam ifade etmez. Bu tahlillerin bugün sınıf mücadelesinde hangi anlama geldiği, ne gibi siyasetlere yol açtığı üzerinde enine boyuna düşünmeliyiz. O zaman bu tahliller, kuru sözler olmaktan çıkacak, devrimci mücadelenin pratiğinde hayat kazanacaklardır.

Yoldaş dergisi, yalnız dünya durumundaki önemli değişmeleri değil, Türkiye'deki önemli gelişmeleri de hesaba katmamaktadır. Şimdi bu ikinci meseleye geçebiliriz.

II

TÜRKİYE'DEKİ ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

Yurdumuz, özellikle son yıllarda önemli değişikliklere sahne olmaktadır. ABD emperyalizmi Türkiye'deki mevzilerini kaybederken ve gerilerken, Sovyet sosyal-emperyalizminin ülkemiz üzerindeki tehdidi ağırlaşmaktadır. Bu olay, hem dünyadaki gelişmelerin hem de Türkiye halkının ABD emperyalizmine karşı mücadelesinin sonucudur.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli değişiklikler yaşanıyor. Yeni durumu kavramak ve doğru bir siyaset izlemek için, her şeyden önce eski durumla ilgili önyargıları bir kenara atmamız gerekiyor.

ABD'nin Türkiye'deki Durumu Her Alanda Sarsılmaktadır Gelişmenin Genel Yönü Budur

Daha 1960 arifesinde Türkiye hakim sınıfları ile ABD emperyalistleri arasında bazı anlaşmazlıkların başgösterdiği bilinmektedir. Menderes, devrilmeden önceki son ABD seyahatinde birçok konuda umduğunu bulamamış ve daha ABD topraklarında iken o zamanın Kruşçev Rusyası ile ilişkileri geliştirmeyi düşünmeye başlamıştı. 1956 yılında Menderes hükümeti Kruşçev'in ekonomik ilişkiler kurma teklifini «müt-

tefiklerini gücendirmemek» gerekçesiyle reddetmişti. 1959 yılına gelindiğinde Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu, Türkiye'nin «Sovyetler Birliği ile diğer ülkeler gibi dost olmak istediğini» söylüyordu. Aynı yılın sonunda Sağlık Bakanı Lütfü Kırdar, Moskova ziyaretinin dönüşünde, «Rusya ile ilişkilerin geliştirileceğini» belirtiyordu. 11 Ocak 1960'ta yayınlanan ortak bildiride Türkiye ile Rusya arasında yüksek düzeyde bir toplantı yapılmasının kararlaştırıldığı açıklandı. Ne var ki, 27 Mayıs 1960 hareketi yüzünden Menderes, 1960 Temmuzunda yapacağı Moskova gezisini gerçekleştiremedi.

Bu gelişmeye paralel olarak 1960'ların ortalarından itibaren, başlarda yavaş yavaş ve son yıllarda büyük bir hızla olmak üzere Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler zayıflama yönünde gelişti. Gerek halkımızın ABD emperyalizmine karşı mücadelesi, gerekse ABD emperyalizminin dünya çapındaki çöküşü bu gelişmenin başlıca etkenleri oldu. 1964 yılında ABD Başkanı Johnson'un İnönü'ye yazdığı ünlü mektup, 1967 Kıbrıs buhranı, 1960'ların sonlarında Türkiye'nin «çok yönlü» ilişkilere girmeye başlaması, 1974' te haşhaş ekimi üzerindeki yasakların kısmen kaldırılması, nihayet son Kıbrıs buhranı, ABD ambargosu ve içinde yaşadığımız gelişmeler, Türkiye'deki ABD hegemonyasının, sarsılmasında belli tarihi olayları ifade etmektedir.

Bugünkü Türkiye 1950'lerin veya 1960'ların Türkiyesi değildir. ABD'nin ülkemizdeki durumu on veya yirmi yıl öncesine göre büyük ölçüde sarsılmıştır. Bugün iktidarı ve muhalefetiyle hakim sınıfların bütün kesimleri ABD emperyalizmine çatmaktadır. ABD'nin Türkiye'deki güçleri dağılma, parçalanma ve tam bir keşmekeş içindedir. Hakim sınıflar içinde hiç bir ke-

sim, ABD'yi açıkça savunamamaktadır. Hakim sınıfların bütün kesimlerinde, ABD emperyalizminden derece derece bir uzaklaşma ve eskiye göre daha az bağımlı bir tutum göze çarpmaktadır.

ABD, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de darbeler düzenleyecek, durumunu pekiştirecek ve faşist diktatörlükler tezgahlayacak gücü yitirmektedir. ABD insiyatifi kaybetmiştir, olaylar yaratacak güçten yoksundur, daha çok rakip süper devletin yarattığı olaylar karşısında tavır belirlemek durumundadır.

Türkiye hükümetleri uluslararası konularda olsun, ulusal alanda olsun, artık birçok konuda ABD emperyalizminin denetimi dışında davranıyorlar. 1955 yılında Bandung Konferansına katılarak orada ABD'nin sözcüsü gibi davranan Fatin Rüştü Zorluların temsil ettiği hükümet ile, 1976'da Nairobi'deki Birleşmiş Milletler toplantısına ve İstanbul'daki İslam Konferansına katılan Çağlayangillerin temsil ettiği hükümet arasında önemli farklar vardır. 1977 sonunda kurulan Ecevit hükümeti de, aynı şekilde birçok konuda ABD'nin dümen suyunda olmayan siyasetler izlemektedir. Son on yıl içinde gerek uluslararası planda gerekse ulusal alanda köprülerin altından çok su geçmiştir.

ABD'nin Türkiye'deki durumunun ve siyasal etkisinin zayıflaması, ideolojik ve kültürel alanda da kendini göstermektedir. ABD emperyalizminin 1950'lerin sonlarında doruğuna ulaşan ideolojik ve kültürel baskısı 1960'larda ve 1970'lerde güçlü darbeler yemiştir. Bugün ideolojik ve kültürel alanda gittikçe büyüyen tehlike, Sovyet sosyal-emperyalizminin revizyonist kültürüdür.

Askeri alanda da aynı gelişme görülmektedir. Türkiye ordusunun donatım ve ikmal bakımından

birçok konuda ABD'ye bağımlı olduğu bir gerçektir. Fakat günümüzdeki durum gene de eskiye göre çok farklıdır. Bugün Türkiye ordusu, ABD emperyalizminin emrinde değildir ve ABD'nin Orta Doğu'daki jandarma gücü niteliğini taşımıyor. ABD ile Türkiye arasında son dört-beş yıl içinde yapılan askeri anlaşmalarda ilişkiler eskiye göre daha eşit ve daha bağımsız bir şekilde düzenlenmiştir.

Sovyetler Birliği
Türkiye'yi «Zayıf Halka» Olarak Görüyor

ABD'nin Türkiye'deki durumunun zayıflamasına paralel olarak, Sovyetler Birliği'nin ülkemizi denetim altına almak için duyduğu iştah ve giriştiği faaliyet de artmaktadır.

Son yıllarda dengeyi kendi lehine çevirmek ve yeni bir dünya savaşına hazırlanmak için stratejik bir taarruza geçen Sovyetler Birliği, bütün dünyada esas olarak askeri güçlerine dayanarak yayılma siyaseti izlemektedir. Geriden gelen bir emperyalist için zaten başka bir yol da yoktur. Çünkü dünyanın ekonomik yayılma yoluyla barışçı bir şekilde yeniden paylaşılması mümkün değildir. Ayrıca Sovyetler Birliği'nin ekonomisi böyle bir şeyi gerçekleştirecek güçten de yoksundur. Bu nedenle Moskova yöneticileri, tıpkı Hitler gibi ekonomilerini askerileştirmişlerdir.

Sovyetler Birliği'nin Türkiye politikası da, kargaşalık çıkarmak, bölücülük ve yıkıcılık yapmak, böylece ülkemizi zayıf düşürmek ve en sonunda askeri baskı, darbe veya işgal yoluyla sonuca ulaşmaktır. Ekonomik ve kültürel yayılma, bu stratejiye hizmet ettiği ölçüde geçerlidir.

Moskova yöneticileri, kargaşalık, iç savaş çıkar-

ma ve silahlı zorbalık yoluyla Türkiye'yi ele geçirme amaçlarını, beşinci kolları aracılığıyla açıkça ortaya koymaktadırlar. Sahte TKP, Doğu Almanya matbaalarında basılan ve Şubat 1978'de kaleme alınan bir broşürde Türkiye'nin «zayıf halka» olduğu tahlilini açıkça yapmıştır[6].

Sahte TKP'nin başındaki İsmail Bilen kliği, bu broşürde, dünyanın her ülkesi gibi Türkiye'nin de, «sosyalist sistemin desteğine yaslanarak sosyal gelişme yoluna girebileceğini» savunmaktadır. «sosyalist sistemin desteği»nden kasıt, Sovyetler Birliği'dir. Ve bu destek daha önceki örneklerinde görüldüğü gibi en başta askeri yoldan yapılmaktadır. Gene sahte TKP'ye, daha doğrusu Brejnev'e göre, Türkiye'de durum, «giderek olgunlaşmakta ve üst aşamalara geçmektedir.»

Sahte TKP'nin merkez organı olan **Atılım** dergisi, 1978 Ekim sayısında bu «zayıf halka» tahliline dayanarak «savaş örgütleri kurma» ve «düşmanın candamarı olan kamu kuruluşlarına yerleşme» görevlerini ileri sürmüştür. **Atılım**, aynı sayısında mücadele biçimlerini hızla değiştirmeye hazır olmak ve sıcak savaş biçimlerine aniden geçebilmek konusunu işlemektedir.

Sovyetler Birliği'nin beşinci kolu bu açıklamalardan sonra, Türkiye'de maceracı grupların başına geçmiş ve açıkça iç savaş kışkırtıcılığına başlamıştır. Sovyet sosyal-emperyalizmi, maceracı grupları kendi iç savaş siyasetinin aleti olarak kullanmak yanında, CHP'nin uyanık olmayan tutumundan da yararlanmaktadır. Sahte TKP, CHP saflarına sızarak güç toplamaktadır.

---

6 *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye.*

Moskova, milliyet ve mezhep farklarını da kargaşalık yaratma ve halkı bölmede bir koz olarak görmektedir. Brejnev revizyonistleri, Ankara'yı dize getirmek için Kürt ayrılıkçılığına dayanan tertipler hazırlamaktadır.

Sovyet yöneticilerinin Kıbrıs ve Ege'deki çatışmaların pususuna yattığı da ne zamandır açıkça görülmektedir. Brejnev, bir yandan adada kalması için Türk fetihçiliğini kışkırtmakta, öte yandan Kübalı askeri uzmanlar yollayarak Kıbrıs Rumlarını Türklere karşı savaşa hazırlamaktadır.

Özetleyecek olursak: Sovyetler Birliği'nin Türkiye siyaseti, kargaşalık çıkarmak, yıkıcılık yapmak, Türkiye ile Kıbrıs ve Yunanistan arasında savaş körüklemek, ülkemizde milli düşmanlıklar kışkırtmak, sonuç olarak Türkiye'yi zayıf düşürmek, parçalamak, darbeler ve askeri zorbalık yoluyla yurdumuzun efendisi olmaktır.

Sovyetler Birliği'nin ekonomik ve kültürel alandaki faaliyetleri işte bu stratejiye bağımlı kılınmıştır.

Ekonomik İlişkiler
Moskova'nın Askeri Yayılma Siyasetinin Hizmetinde

Gerek Sovyetler Birliği, gerekse Türkiye hükümeti, geçmişte iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri olduğundan büyük göstermeye önem verdiler. Hatta Sovyet yönetici kliği, bu ekonomik ilişkilerin siyasi işbirliği için gerekli temeli oluşturduğunu ileri sürdü.

Brejnev, partisinin 1976 yılında yapılan kongresinde, Türkiye ile «işbirliğinin salt ekonomik alandan, yavaş yavaş politik sorunlara doğru gelişmekte oldu-

ğunu» söyledi.[7] Sovyet Elçiliği Basın Müsteşarı Kudçarov ise Ankara'da yaptığı basın toplantısında Brejnev'in bu sözlerini belirttikten sonra şöyle demiştir: «...Sovyet-Türk ilişkilerinin altına, son yıllarda bu ilişkileri politik bir alana da yayarak derinleştirip tümüyle genişletebilecek sağlam bir ekonomik temel yerleştirilmiştir.»[8] Hükümet organı İzvestiya gazetesi, Demirel hükümetinin, ülkesinin sanayi kalkınmasını oldukça önemli bir ölçüde Sovyetler Birliği ile ekonomik işbirliğine bağladığını öne sürdü. İzvestiya, SSCB' nin Demirel'in uyguladığı dış politikadan hoşnut olduğunu yazmaktaydı.[9]

Türkiye hükümeti sözcüleri de, Sovyetler Birliği ile ekonomik ilişkileri abartan açıklamalarda bulundular. Örneğin MC hükümetinin Bayındırlık Bakanı Selahattin Kılıç, Aralık 1977'de «Türkiye'nin kalkınmasına yönelik işbirliğinde Sovyetler Birliği birinci sırayı aldı» diyordu.[10]

Türkiye ile Sovyetler Birliği hükümetleri arasında yapılan çeşitli görüşmelerde imzalanan protokollerde, Sovyetler Birliği'nin ülkemize görülmedik tutarlarda krediler açacağı belirtiliyordu. Örneğin en son 1977 Aralığında Karma Komisyon toplantısında protokola bağlanan kredi miktarı 4 milyar Dolardır. Bu miktar, ABD'nin 1967 yılından bu yana Türkiye'ye verdiği kredilerin toplamından fazladır.

Ne var ki, protokoller yapılırken son derece eli açık gözüken Sovyetler Birliği, iş kredi anlaşmalarına gelince gerçek kimliği ile ortaya çıkmaktadır. Sov-

7 Brejnev, *Sovyetler Birliği Komünist Partisi 25. Kongre Raporu*, s. 27.

8 *Cumhuriyet*, 6 Mart 1976.

9 *Ayrıntılı Haber*, 23 Ekim 1975.

10 *Tercüman*, 28 Aralık 1977.

yetler Birliği'nin Türkiye'ye bu kadar büyük çapta sermaye ihraç edecek gücü yoktur. Çünkü kendisi bile Batı'dan kredi almaktadır.

Sovyet yetkililerinin sürekli olarak iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri olduğundan çok büyük göstermelerinin hiç şüphesiz bir anlamı vardır. Onlar, Türkiye hakim sınıfları arasında ve ülkemiz kamuoyunda, Sovyetler Birliği ile işbirliğinin bir seçenek olabileceği görüşünü yaymaya gayret etmektedirler. Sovyet Elçiliği bu konuda Türkiye gazetelerine zaman zaman balon haberler de yollamaktadır. Bu haberlerin özellikle Batı ülkelerinden kredi alınmasının söz konusu olduğu zamanlarda ortaya sürülmesi ayrıca dikkat çekicidir. Sovyet yöneticilerinin, Türkiye ile Batı ülkeleri arasındaki ekonomik ilişkileri baltalamaya ve Türkiye'yi büyük ekonomik buhranlara sürükleyerek kargaşalık için elverişli ortam yaratmaya çalıştığı görülmektedir.

Türkiye yöneticilerinin Sovyetlerle ekonomik ilişkiler konusundaki abartmalı konuşmaları ise, Batı devletlerine şantaj siyasetinden ileri gelmektedir.

Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye açtığı krediler, protokollerde yazıldığı kadar büyük değildir, fakat gene de önemsenecek miktarlara varmış bulunmaktadır. Unutulmaması gereken nokta şudur: Sovyetler Birliği, Türkiye'ye ekonomik yayılma yoluyla hakim olma siyaseti izlememektedir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, bu mümkün değildir.

Moskova yöneticileri, ekonomik ilişkileri, askeri zorbalık yoluyla Türkiye'yi ele geçirme amaçlarını kolaylaştıran bir araç olarak görmektedirler. Sovyet kredilerinin Türkiye ekonomisinin kilit alanlarına yönelmesi ve Brejnev'in ülkemizin elektrik şalterini eline geçirme çabası da bu bakımdan dikkat çekicidir

1967 yılından beri Türkiye'ye verilen Sovyet kredilerinin dökümü şöyledir:

SOVYET KREDİLERİ (1000 Dolar olarak)

SSCB Kredileri	Tutarı	Faiz	Vade	Ödemesiz devre	Anlaşma tarihi
1. Seydişehir Alüminyum	62.550	2.5	15	1	9.5.1967
2. Aliağa Rafinerisi	24.900	2.5	15	1	12.6.1967
3. Bandırma Sülfürik Asit Fabrikası	2.475	2.5	15	1	20.6.1967
4. Artvin Lif Levha	3.300	2.5	15	1	11.8.1967
5. İSDEMİR (Mühendislik)	2.700	2.5	15	1	7.5.1968
6. Seyitömer nakil hattı	3.700	2.5	15	1	10.10.1969
7. İSDEMİR	97.600	2.5	15	1	10.10.1969
8. İSDEMİR özel takas anlaşması	45.400[11]	—	5	—	10.10.1969
9. İSDEMİR özel takas anlaşması	12.000[12]	—	3	—	10.1.1970
10. İSDEMİR Ek Kredi	113.700	2.5	10	1	21.8.1970
11. İSDEMİR Tevsi Kredisi	175.600[13]	2.5	12	—	24.12.1972
12. İSDEMİR Tevsi (ek kredi)	38.000[14]	2.5	12	—	16.12.1972

11 İnşaat demiri ve çelik konstrüksiyon gibi malların alımını öngörüyor.

12 Tamamen benzer nitelikte.

13 175,6 milyon Dolarlık anlaşma başlangıçta 158 milyon olarak öngörülüyordu. Doların devalüasyonu üzerine miktarı artırıldı.

14 Başlangıçta 158 milyon Dolar olan ve daha sonra 175,6 milyon Dolara çıkarılan kredinin bir eklentisidir. Anlaşmanın imza tarihi dört sene sonra olduğu için çoğu kez ayrı gibi ele alınıyor. Aslında 158 milyonluk kredi (İsdemir 1. Tevsi kredisi) 213,6 milyon Dolara çıkmış oluyor.

13. İSDEMİR Tevsi (özel kliring ant.)	58.600[15]	—	5	—	16.12.1972
14. Hidrojen Peroksit Fabrikası	7.800	5.5	5	—	16.3.1977
TOPLAM	648.325				

a. Krediler, anlaşmalarda taahhüt edilen miktarları göstermektedir.
b. 1 ve 7. numaralar arasındaki krediler 25 Mart 1967 tarihli «Bazı Sınai Tesislerin Kurulmasına İlişkin 200 Milyon Dolarlık Anlaşma» kapsamına girenlerdir.
c. Özel takas ve özel kliring niteliğindeki anlaşmalar (1, 2 ve 3) kısa vadeli ve faizsiz oldukları için kredi kapsamına dahil edilmeyebilir. Bu konuda kesin bir tutum yok. Dahil edilmediği takdirde toplam krediler, 532 milyon 325 bin Dolar olmaktadır.

KAYNAK: TC Maliye Bakanlığı Haziran Gn. Md.ğü ve MİİT Genel Sekreterliği tarafından yayınlanan **Çeşitli Kaynaklardan Sağlanan Proje Kredileri** kitabı s. 39

Not: Bu kitapta 113 milyon 700 bin Dolar ek kredi için yanlışlıkla faizsiz denilmiş ve anlaşmanın imza tarihi ise 21 Ağustos 1971 olarak basılmıştır. Oysa bu kredinin taşıdığı faiz 200 milyonluk 1967 tarihli anlaşmanın aynıdır. Ayrıca anlaşmanın yayınlandığı 22 Ekim 1970 gün 13647 sayılı **Resmî Gazete**'de de her iki nokta hakkında doğru bilgiler vardır. Faiz 1967 anlaşmasındaki gibi yüzde 2,5, anlaşmanın imza tarihi ise 21 Ağustos 1970'tir.

15 Tevsi için refrakter malzemeleri ve çelik konstrüksiyon alımında kullanılıyor.

Ş. Duman ve B. Kongar'ın kitabında bu bilgiler doğru ama orada da vade ve ödemesiz devre yanlış basılmıştır.

Bu konudaki bilgiler, güvenilir kaynaklara dayalı ve kanıtlanabilir olduğundan, tereddüte gerek yoktur.

Görüldüğü gibi, 1967 yılından bu yana Türkiye'ye verilen Sovyet kredilerinin tutarı 648 milyon dolardan fazladır. Sovyetler Birliği'ne bağımlı diğer ülkeleri de ele alırsak bu rakam 890 milyon doları bulmaktadır.

Bir karşılaştırma yapabilmek bakımından Türkiye'nin 1930-1978, 1946-1978 ve 1967-1978 yılları arasında çeşitli ülkelerden aldığı kredilerin toplamını tablo olarak gösterebiliriz:

TÜRKİYE'YE AÇILAN KREDİLER (1000 dolar olarak)[16]

	1930-1978	1946-1978	1967-1978
I. TOPLAM ABD (RESMİ) KREDİLERİ	5.453.078	5.443.078	3.564.020
a/ABD DEVLET. AID-DLF ve EXIMBANK KREDİLERİ	2.687.408	2.687.408	1.163.440
b/IBRD, IMF, IFC, IDA, IDB KR.	2.765.670	2.765.670	2.400.580

16 Kaynaklar:

a) Maliye Bakanlığı 1978 Yıllık Ekonomik Rapor (Bütçe Tasarısı ile TBMM'ne sunuldu):

b) B. Kongar - Ş. Duman, *Uluslararası Kuruluşlar ve Ülkelerden Sağlanan Dış Krediler*, DPT İktisadi Planlama Dairesi Yayını, Haziran 1975.

c) Çeşitli Kaynaklardan Sağlanan Proje Kredileri, Maliye Bakanlığı Yayını, 1978.

d) «*Consortium for Turkey, Projects Financed Since 1963*», Paris 16 Mart 1978.

e) TÜSİAD «1979 Yılına Girerken Türk Ekonomisi».

II. TOPLAM İKİNCİ DÜNYA (RESMİ) KREDİLERİ	3.458.528	3.242.287	2.203.147
a/İkinci Dünya'nın resmi mali kuruluşları (EIB, EMA, ERF, EPU)	1.173.900	1.173.900	768.966
b/ Ülkeler	2.284.628	2.068.387	1.434.181
1. Almanya	1.001.669	858.915	578.460
2. Fransa	293.515	287.869	155.105
3. İngiltere	283.669	215.828	77.780
4. Kanada	259.350	259.350	259.350
5. İtalya	121.750	121.750	85.350
6. Japonya	85.310	85.310	85.310
7. Avusturya	70.340	70.340	62.690
8. Finlandiya	50.100	50.100	50.100
9. İsviçre	41.850	41.850	33.400
10. Hollanda	31.936	31.936	14.880
11. Belçika	21.200	21.200	14.700
12. İsveç	8.943	8.943	5.300
13. İspanya	6.878	6.878	6.878
14. Danimarka	4.648	4.648	2.878
15. Norveç	3.470	3.470	2.000
III. TOPLAM ÜÇÜNCÜ DÜNYA RESMİ KREDİLERİ	697.980	697.980	697.980
1. Brezilya	41.000	41.000	41.000
2. Libya	100.000	100.000	100.000
3. Romanya	547.380	547.380	547.380
4. İslam Kalkınma Bankası	9.600	9.600	9.600
a. Krediler, anlaşmalarda taahhüt edilen miktarları göstermektedir.			
b. İran'ın 1975'te açtığı krediler hiç kullanılmadı.			
IV. TOPLAM SOVYET BLOKU KREDİLERİ	896.023	896.023	890.002
1. Çekoslovakya	73.541	73.541	67.520
2. Macaristan	54.227	54.227	54.227
3. Polonya	119.930	119.930	119.930

4. SSCB*	648.325**	648.325	648.325
5. Doğu Almanya	50.000	50.000	50.000

KAMU SEKTÖRÜNE AÇILAN TİCARİ KREDİLER

	1930-1978	1946-1978	1967-1978
1. ABD Ticari Kredileri	306.190	306.190	306.190
2. İkinci Dünya Ticari Kredileri	1.205.388	1.205.388	1.205.388
3. Üçüncü Dünya Ticari Kredileri	47.900	47.900	47.900
4. Sovyet Bloku Tic. Kr.***	5.248	5.248	5.248

(bin dolar)

	1930-1978	1946-1978	1967-1978
I. TOPLAM KREDİLER	12.120.335	11.894.094	8.969.875
A. TOPLAM ABD RESMİ ve TİCARİ:	5.759.268	5.749.268	3.870.210
B. TOPLAM İKİNCİ DÜNYA RESMİ ve TİCARİ:	4.663.916	4.447.675	3.408.535
C. TOPLAM ÜÇÜNCÜ DÜNYA:	745.880	745.880	745.880
D. TOPLAM SOVYET BLOKU:	951.271	951.271	945.250

II. ABD ve İKİNCİ DÜNYA RESMİ KREDİLERİ İLE TÜRKİYE'DE KAMU SEKTÖRÜNE AÇILAN TİCARİ KREDİLER TOPLAMININ GENEL TOPLAMA ORANI

1930-1978	Yüzde	1946-1978	Yüzde	1967-1978	Yüzde
$ 10.423.184	86	10.196.943	86	7.278.745	81.15

Not: «Kamu sektörüne açılan Ticari Krediler» resmi kuruluşların özel yabancı şirket, banka ve tefeciler-

---

* Krediler, anlaşmalarda taahhüt edilen miktarları göstermektedir.

** Özel takas ve özel kliring niteliğindeki anlaşmalar dışarda tutulursa, 532 bin 325 Dolar tutarındadır.

*** Macaristan'dan.

le imzaladığı kredi anlaşmalarındaki tutarı gösteriyor.

Daha önce tek bir kalem olarak gösterilen ihracatçı kredileri, yabancı ülkelerin Türkiye'de özel sektöre açtığı kredileri gösterir.

Not: 1. Özellikle 1974'ten sonra Batı Avrupa ve ABD para piyasalarından sağlanan DÇM, Banker kredisi türünden kısa vadeli borçlanmalar bu tutarlara dahil değildir. Bunların tutarı 4-6 milyar dolar civarındadır.

2. ABD tarafından açılan kredilere ABD buğday yardımı dahil değildir. Aynı şekilde 1950-60 arasında yapılan bağışlar dahil değildir.

3. Askeri amaçla verilen kredilerin hiç biri dahil değildir.

4. 1950-1977 arasında Türkiye'ye giren toplam yabancı sermaye Maliye Bakanlığının 1978 Yıllık Ekonomik Raporuna göre 831 milyon dolardır. (s. 41-42)

Bu tablolardan şu sonuçları çıkarabiliriz :

Sovyetler Birliği 1967 yılından bu yana Türkiye'ye ABD'den sonra en fazla sermaye ihraç eden ülkedir. 1967 yılından beri Türkiye'ye açılan Sovyetler Birliği ve COMECON ülkeleri kredileri, toplam kredilerin yüzde 12'si kadardır. Bu dönemdeki ABD kredileri toplam kredilerin yüzde 48'i kadardır, yani Sovyetler Birliği ve uydularının dört mislidir. İkinci Dünya ülkelerinin verdiği krediler toplamı ise yüzde 30'a yakındır.

Özellikle 1974 yılından sonra Batı Avrupa ve ABD para piyasalarından sağlanan Dövize Çevrilebilir Mevduat (DÇM), banka kredisi türünden kısa vadeli borçlanmalar bu tutarlara dahil değildir. Bunlar da katıldığı zaman, Sovyetler Birliği ile uydularının kredileri toplam krediler içinde yüzde 6 ile yüzde 8 arasında bir oran tutmaktadır.

Sovyetler Birliği'ne Türkiye üzerinde denetim ve baskı imkanı veren elektrik alımı üzerinde de kısaca durmalıyız. Bilindiği gibi Türkiye elektrik ihtiyacının bir kısmını Bulgaristan'dan satın almaktadır. Bulgaristan'ın kullandığı elektriğin büyük kısmı ise Sovyetler Birliği'nden gelmektedir. Üç yıl önce Bulgaristan'dan 75 milyon kilovatsaatle başlayan elektrik alımı, 1977 yılında 479 milyon kilovatsaati bulmuştur. Ayrıca Sovyetler Birliği'nden, Hopa üzerinden elektrik alımı da başlamak üzeredir. Sovyetler Birliği, ülkemize bu hat üzerinden her yıl 600 milyon kilovatsaat elektrik satacaktır.

Bütün bunlar, Moskova yöneticilerine Türkiye üzerinde baskı yapma imkanı vermektedir. Çünkü elektrik, ekonominin candamarıdır. Elektrik satmayı durdurma tehdidi, Brejnev'in elinde bir koz olarak bulunmaktadır.

İdeolojik Baskı, Kültürel Yayılma, KGB'nin Yalan Makinası, Askeri İlişkiler Ve Yumuşama Yalanları

Sovyet sosyal-emperyalistleri, ideolojik ve kültürel alanda Türkiye'de yoğun bir faaliyet içindedir. Sosyal-emperyalizmin beşinci kolu görevini yapan revizyonistler, basın organları, kitle haberleşme araçları ve TRT içinde çeşitli yerlere yuvalanarak, Türkiye'de geniş bir propaganda ağı yaratmışlardır. Bu propaganda ağı aracılığıyla, KGB'nin yalan makinasının ürettikleri yapılmakta, dünyadaki ve Türkiye'deki birçok olay kamuoyuna Sovyet propaganda hedefleri açısından yansıtılmaktadır.

Türkiye'de fikir, bilim, sanat, siyaset, sendikacılık alanlarında sivrilmiş yüzlerce insan her yıl Sovyetler

Birliği'ne ve Doğu Avrupa ülkelerine çağrılmakta ve «Sovyet dostu» haline getirilmek istenmektedir. Sovyetler Birliği, daha önce Alman emperyalistleri ve son otuz yılda ABD emperyalistleriyle aynı yöntemleri uygulamakta, toplumumuzun seçkin unsurları içinde kendi yayılma emellerine hizmet eden veya boyun eğen bir çevre yaratmaya çalışmaktadır. Sahte TKP revizyonistleri ve diğerleri bu konuda yoğun bir çalışma içindedir. Moskova Radyosu dahil, bütün revizyonist organlar, Türkiye'de yükselen her yurtsever sesi, «CIA ajanı» gibi karalamalarla bastırmaya çabalamaktadırlar. Baskı, tehdit, şantaj, ekonomik baskı vb. bu konuda kullanılan araçlardır. ABD emperyalistlerinin çeyrek yüzyıldan beri uyguladığı yöntemlere bugün aynen sosyal-emperyalistler başvurmaktadır.

Kültürel alanda sosyal-emperyalistlerle kurulan ilişkiler, ortak filmler çevirmek, film stüdyoları kurmak, Moskova'da basılan gazete ve kitapların Türkiye'de serbestçe satılması noktasına gelmiştir. Revizyonist ideolojiyi yayan filmler televizyonda gösterilmektedir. Her yıl sinemalarımızda üç-dört Sovyet filmi boy gösteriyor. Hatta ülkemiz sporu bile sosyal-emperyalist yayılmacılıktan kendisini kurtaramadı. 1979 yılı 19 Mayıs gösterileri Bulgar uzmanlar tarafından hazırlanmaktadır.

Moskova Radyosu, Türkçe yayınlarında geçmişteki ilişkileri tersyüz ederek, Lenin ve Atatürk arasında Kurtuluş Savaşımız sırasında emperyalizme karşı mücadele içinde kurulan dostluğu sosyal-emperyalist siyasetlerinin aracı haline getirmeye çalışmaktadır. Sosyal-emperyalistlerin beslediği birçok yayınevinin çıkarttığı revizyonist kitaplar piyasayı kaplamıştır. Sovyet revizyonist ideologlarının çıkarttığı **Barış ve Sosyalizm Sorunları** adlı dergi artık Türkçe olarak

Türkiye'de basılmaktadır. Bütün bunların sonucu olarak, kültürel alanda revizyonist ideolojinin gittikçe etki kazandığı, bugün artık gözle görülür bir gerçek haline gelmiştir.

Kıbrıs buhranı ve ABD ambargosundan sonra, Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında askeri alanda da işbirliği yapılması yönünde çeşitli sözler dolaşabilmiştir. Moskova Radyosu 9 Mart 1977 günkü Türkçe yayınında şunları söylemişti:

«Türkiye'nin NATO'ya, Sovyetler Birliği'nin Varşova Paktına üye olmasına rağmen iki ülke arasında askeri temasların kurulması mümkündür.»

1976 Mayıs ayı sonunda Türkiye Genelkurmay İkinci Başkanının komutasındaki askeri bir kurul, ısrarlı davetler sonucu Sovyetler Birliği'ni ziyaret etmiştir. Bu askeri kurula Sovyet savaş makinasının gücü gösterilmiştir ve gözdağı verilmiştir. MC hükümetinin Başbakan Yardımcısı Erbakan bile 1975 yılında ABD gazetesi **Washington Post'a** verdiği demeçte «Savunmamız için gerekirse Rusya'dan da silah alabiliriz» diyebilmiştir.[17] O zamanki Başbakan Yardımcılarından Turan Feyzioğlu da bu görüşü tekrarlamıştır.[18] ABD silah ambargosu sırasında Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye helikopter dahil çeşitli askeri araç ve gereç satmayı önerdiği günlük basında yer almıştır. Çağlayangil'in 1977'de Moskova'ya yaptığı gezinin öncesinde basında «Moskova'nın bu geziye çok önem verdiği ve askeri alanda da temas kurmak istediği» şeklinde yorumlar çıkmıştı.[19] Aynı günlerde Moskova

---

17 *Orta Doğu*, 27 Ağustos 1975.

18 5 Haziran 1976 günlü bütün gazeteler bu açıklamaya yer verdi.

19 *Hürriyet*, 9 Mart 1977.

Radyosu da «Türkiye ile askeri ilişkiler kurulması için hiç bir engel olmadığı» şeklinde yayınlar yapmaktaydı. Avrupa basınında, Çağlayangil'in bu gezisi sırasında, Sovyetler Birliği'nin «İskenderun limanından faydalanmak istedikleri» şeklinde haberler yer almıştır.[20] Nihayet 1978'de Sovyet Genelkurmay İkinci Başkanı komutasında askeri bir kurul Türkiye'yi ziyaret etmiştir.

Bütün bunlar yanında Sovyetler Birliği yöneticileri, Türkiye'de «yumuşama» ve teslimiyet eğilimleri yaymaya büyük önem vermişlerdir. Bu cümleden olarak, bir «Saldırmazlık Paktı» imzalanmasını gündeme getirmişlerdir. Daha MC hükümetleri zamanında, bir saldırmazlık paktı değil, fakat bir «Dostluk ve İşbirliği Anlaşması» imzalanması yönünde bir görüş birliği belirmiştir. Ne var ki, bu anlaşmayı imzalamak 1978 Haziranında Ecevit hükümetine kısmet olmuştur.

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki «Dostluk ve İşbirliği Anlaşması»nın önemi, Sovyetler Birliği konusunda «barışçı» ve «dost» bir ülke hayali yaymasında, dolayısıyla teslimiyetçiliği güçlendirmesindedir. Bu Anlaşmanın imzalanması, Sovyet sosyal-emperyalistlerinin Türkiye üzerindeki hegemonyacı emelleri açısından bir başarı olmuştur. Çünkü bu anlaşma, Sovyetler Birliği'nin askeri zorbalığa dayanarak yayılma peşinde koştuğu gerçeğinin üzerine perde çekmiş ve Türkiye'de uyanıklığı köreltmeye hizmet etmiştir. Başbakan Ecevit'in sık sık tehlikenin Sovyetler Birliği'nden değil, Yunanistan'dan geldiğini iddia etmesi, bu teslimiyetçi tutumun üstüne tüy dikmiştir.

---

20 *Günaydın*, 15 Mart 1977.

Kıbrıs Harekatı:
İki Süper Devlet İle Türkiye Arasındaki İlişkilerde Dönüm Noktası

Daha 1970'lerin hemen öncesinden beri ABD'nin Türkiye'de gerilemeye ve Sovyetler Birliği'nin adım adım mevziler kazanmaya başladığını söyleyebiliriz. 12 Mart faşist darbesi, ABD emperyalizminin bu gerilemeyi durdurmak için yaptığı bir hamle olmuştur. Ne var ki, bu hamle daha başından zayıf kalmaya mahkumdu. Çünkü artık dünya Amerikancı faşist diktatörlüklerin yıkılmakta olduğu bir döneme girmekteydi. Türkiye halkının ABD emperyalizmine karşı verdiği mücadelelerin meyvasını toplamasına hiç bir zorbalık engel olamazdı. Nitekim Türkiye'deki halk hareketi, ancak kısa bir süre bastırılabildi. Halkın emperyalizme ve faşizme karşı mücadelesi 1973 baharından itibaren yeniden yükselmeye başladı.

Sovyetler Birliği, ABD emperyalizminiñ ülkemizde gerilemesinden yararlanarak siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda etkisini geliştirmeye çalıştı.

Sovyet uçaklarının 1973 Ekimindeki Orta Doğu buhranı sırasında Türkiye üzerinden Orta Doğu'ya indiği ve hatta havaalanlarımızdan ikmal yaptığı bilinmektedir.

1974 Temmuzunda Kıbrıs'a karşı girişilen askeri harekat ise, iki süper devletle ilişkilerde bir dönüm noktası olmuş, Türkiye tarihinde yeni bir dönem açmıştır. Kıbrıs harekatının yol açtığı gelişmeler ile ABD emperyalizminin bütün dünyada gerileyişini belirgin bir hale getiren Hindiçini halklarının zaferi aynı tarihe rastlamaktadır. Kıbrıs harekatı 1974 Temmuzundadır. Hindiçini halklarının zaferi ise 1975 baharındadır. 1974-1975 yılları, Sovyetler Birliği'nin ABD

ile rekabette insiyatifi ele geçirdiği ve bütün dünyada köprübaşlarını ele geçirmek için stratejik bir taarruza geçtiği yıllardır.

Türkiye'nin Kıbrıs'ı işgal etmesine, başlangıçta Sovyetler Birliği yeşil ışık yakmıştır.

CHP Milletvekili Mustafa Ok, 27 Nisan 1976 günü CHP grubunda yaptığı bir konuşmada gerçeği gayet açık bir şekilde ortaya koymaktaydı:

«Samson darbesine karşı Ecevit hükümetinin gerçekleştirdiği Kıbrıs harekatı genellikle Moskova'dan destek görmüştür. Kıbrıs'a müdahale hakkının, Amerikan 6. Filosunun Akdeniz'e hakim olduğu 1964 ve 1967 yıllarında iki kez istendiği halde kullanılmayıp, Sovyet donanmasının Akdeniz'de 6. Filoya karşı denge kurduğu 1974 yılında kullanılabilmesi bir stratejist gözünde çok anlamlı olmak gerekir.»[21]

ABD, ilk başta Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkmasını istememiş, fakat harekatın başarıya ulaşmasından sonra bu sefer de Türkiye'nin yaptığı oldu bittiyi belli ölçülerde kabul etmesi için Yunanistan üzerinde baskı yapmıştır.

Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs harekatından sonraki siyaseti, bazen Türkiye'nin, bazen de Yunanistan ve Kıbrıs'ın arkasına geçerek, Doğu Akdeniz ve Ege'deki anlaşmazlıkları derinleştirmek ve bu ülkeler arasında savaş kışkırtmak olmuştur.

Kıbrıs'a karşı girişilen askeri harekat, Türkiye'yi iki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesinin girdabına çekmiştir. Bu harekattan sonraki gelişmeler, ABD emperyalizminin Türkiye'deki durumunu büyük ölçüde sarsmış, Sovyet sosyal-emperyalizminin yurdumuz üzerinde hegemonya kurma çabalarına bü-

21 *Vatan*, 20 Mayıs 1976.

yük bir hız vermiştir. Her iki süper devlet de, Türkiye'de çeşitli alanlarda mevzilere sahiptirler. Sovyet sosyal-emperyalistleri, ABD 'emperyalizminin ayağını kaydırıp yurdumuzun tek efendisi olmak için **taarruz** halindedir. ABD emperyalizminin ise, «on parmağı on pirenin üzerindedir». Bu süper devlet, büyük güçlüklere batmış, önemli ölçüde pasif duruma düşmüş ve savunmaya çekilmiştir.

Aydınlık, Türkiye'nin durumunu tahlil ederken bütün bu gerçeklere dayanarak yurdumuz üzerinde iki süper devletin hegemonya mücadelesi verdiklerini vurgulamaktadır. **Yoldaş** dergisi buna karşı çıkıyor ve bizim meseleyi böyle koymakla «ABD hegemonyasını bulandırdığımızı» iddia ediyor.

Aydınlık, hiç bir gerçeği bulandırmıyor. «ABD hegemonyasının bulanması», gerçeğin kendisinden başka bir şey değildir. Türkiye'nin yaşadığı olay budur. Bizim yaptığımız ise, bu gerçeği tespit etmek ve onun gelişme yönünü göstermektir. Türkiye'de «ABD hegemonyasının bulandığını», hatta «çökmekte» olduğunu bizzat Sovyet ideologları dahi belirtmektedir. Bir tanesi şöyle demektedir:

«Artık emperyalist kodamanlar, Filipin, İran, Türkiye ve Pakistan'da eski diktalarını sürdüremez duruma geldi.»[22]

Kafamızdaki bazı saplantıları ve önyargıları temizleyebilirsek, Sovyet ideologları dahil bütün dünyanın tespit ettiği bu gerçeği biz devrimciler de görebiliriz. Hatta herkesten fazla görmesi gerekenler bizler olmalıyız.

---

22 «Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler» (Mirovya Ekonomika I. Meşdunarodnoie), Mart 1976 Sayısı, s. 36'dan aktaran Yalçın Küçük, *Cumhuriyet*, 23 Nisan 1976, s. 10.

Bugün Türkiye'de kapıdan kovulmaya çalışılan bir kurt vardır. Bu kurt, ABD emperyalizmidir. Kaplan ise, artık evin bacasında değildir. Türkiye halkı kurdu kovmak için mücadele ederken, kaplan bacadan süzülmüş evin mutfağına inmiştir. Şimdi dişlerini bilemekte, tırnaklarını göstermekte ve evin tek efendisi olmaya hazırlanmaktadır. Kaplanın rakibi olan kurt ise kocamıştır, bütün dünya halklarından yediği dayaklar yüzünden yaralanmış, birçok dişi dökülmüştür. Kurt, Türkiye'de de önemli darbeler yemiştir ve eskisi gibi hükümferman değildir. Gerek kaplan, gerekse onunla işbirliği eden revizyonist çakallar, Türkiye halkının yalnız kocamış kurdu evden atmak için mücadele etmesini istiyorlar. Kaplan, kurtla beraber kendisinin de baş düşman olarak görülmesini istemiyor. Böylece o, rakibi olan kurt evden kovulurken evin tek efendisi olmayı ve çakalların faşist diktatörlüğünü kurmayı planlamaktadır. **Yoldaş** dergisinin ABD emperyalizmini tek başına baş düşman olarak gören tutumu ve birçok temel konudaki siyasetleri revizyonistlerden farklı değildir.

Yoldaş Dergisi
Sovyet Sosyal-Emperyalistlerinin
Müdahale Etmeyebileceği
Bir Türkiye Devrimi Hayal Ediyor

Aydınlık dergisinin 56. sayısının başyazısında şöyle diyorduk:

«Türkiye'de sosyal-emperyalizmin müdahalesine uğramayan bir devrim düşünmek abesle oyalanmaktır, saçmalıktır.»

Yoldaş dergisi bizim bu görüşümüzü «mutlaka

kehanetleri üzerinde at oynatmakla yaratılan hayali stratejiler içinde kaybolmak» olarak niteliyor.

Yoldaş dergisinin bu tutumu, proletarya devriminin mahiyetini kavrayamamış olmasından ileri gelmektedir. Türkiye devrimi, emperyalist cephe zincirinin yurdumuzda kırılmasından başka bir şey değildir. Yaşadığımız emperyalizm ve proletarya devrimi çağında devrim yapmak, dünya emperyalist cephesini belli bir ülkede yenilgiye uğratmaktır. 1917 Ekim Devriminden bu yana başarılan bütün devrimleri incelersek bu gerçeği görürüz. Bugün dünya emperyalist cephesinin temel direkleri, iki süper devlettir. Türkiye halkının milli demokratik devrimi, iki süper devleti Türkiye'de yenilgiye uğratmadan başarılamaz.

Ekim Devrimi, dünya emperyalist cephe zincirinin en zayıf halkasında gerçekleşti. Bu büyük devrim, dünyayı paylaşmak için diğer emperyalistlerle savaşan bir **emperyalisti yıktı.** Daha sonra da emperyalistlerin müdahale ve kuşatmalarını altederek zaferi güvence altına aldı.

İkinci Dünya Savaşı sonunda Doğu Avrupa ülkelerindeki devrimler, Alman emperyalizminin yenilgiye uğratılması sonucunda başarıya ulaşmıştı. Daha sonra Çin, Kore, Kamboçya, Vietnam, Laos devrimleri ABD emperyalizminin müdahalesinin yenilgiye uğratılması ile zafer kazandı.

Bugün dünya emperyalist sisteminin jandarmalığını birbiriyle şiddetli bir hegemonya mücadelesi vermekte olan iki süper devlet yapmaktadır. Dünyada iki süper devletin sömürü, baskı, müdahale veya tehdidi altında olmayan tek bir ülke yoktur. İki süper devlet ve özellikle daha saldırgan emperyalist olan Yeni Çarlar, dünyadaki her devrimci gelişme ve mücadeleyi ezmek için harekete geçmekte, kurtuluş mü-

cadelelerinin içine sızarak hegemonya alanlarını genişletmeye çalışmaktadırlar.

Bırakalım Türkiye gibi Sovyetler Birliği'nin yanıbaşındaki bir ülkeyi, binlerce kilometre uzaktaki Angola devrimi dahi Sovyet sosyal-emperyalistlerinin müdahalesi ile karşılaşmıştır. Sovyet sosyal-emperyalistleri, yalnız asker göndererek değil, revizyonist beşinci kolları vasıtasıyla, yıkıcı faaliyetleriyle, baskı, tehdit, şantaj yoluyla gerektiği zaman devrim cephesinin içine sızarak her ülkedeki gelişmeye müdahale etmektedirler.

Bugün yalnız devrim yapmak için değil, yapılan devrimleri korumak için bile Sovyet sosyal-emperyalizminin müdahalesini alt etmek zorunluluğu vardır. Angola halkı, tam milli kurtuluşa kavuştuğunu düşündüğü bir sırada, daha bağımsızlığın tadını almadan Sovyetler Birliği'nin pençesi altına düştü. Çünkü Sovyetler Birliği'nin müdahale ve bölücülüğünü altedemedi. Sovyet revizyonistleri, on yıllar boyunca kurtuluşa kavuşmak ve ülkesini birleştirmek için savaşan Vietnam halkının zafer meyvalarına da el koydu. Laos da Sovyet revizyonizminin denetimi altına düşmekten kurtulamadı. Bununla da yetinmeyen Sovyetler Birliği Vietnam yönetimini Kamboçya'nın üzerine sürdü. Kamboçya kurtuluşa kavuştuğunun henüz üçüncü yılında Sovyetlerin kışkırttığı işgali göğüslemek zorunda kaldı. Bugün Kamboçya devrimini savunmak, en başta Sovyetler Birliği'nin güdümündeki Vietnam işgaline karşı direnmekle mümkündür.

Bütün bunlar, artık ABD emperyalizmine karşı yapılan devrimleri savunmak için bile, Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı savaşmak gerektiğini ortaya koyuyor. Hatta daha eskiden zafere ulaşmış devrimler de Sovyetler Birliği'nin tehdidi altındadır. Arnavut-

luk, Sovyet revizyonizmine karşı mücadeleyi terk ettiği için, 33 yıllık devrim kazançlarını Brejnev'in ayakları altına sermektedir. Çin, Romanya ve Kore gibi ülkeler ise, devrimlerini korumak için Sovyetler Birliği'nin hegemonyacılığına karşı mücadele etmektedirler.

Türkiye'ye gelince: Sovyetler Birliği Türkiye halkının devrim mücadelesine daha bugünden müdahale etmektedir. Sosyal-emperyalizmin desteklediği revizyonist beşinci kol, Türkiye devrimini sosyal-faşist yöntemlerle ezmeye çalışmakta, faşist komandolarla aynı rolü oynamaktadır. Türkiye halkının devrim mücadelesinin bugünkü temel şiarı olan «Ne Amerika Ne Rusya Bağımsız Demokratik Türkiye» şiarına saldıranların başında sosyal-faşistler geliyor. Hatta onlar yükselen emperyalistin kuvvetleri olarak, faşist komandolardan daha da pervasızdırlar. Revizyonistler, her alanda, özellikle sendikalarda her devrimci kıpırdanışta «Maocu hayaleti» görmekte ve şiddetle bastırmak için her yola başvurmaktadır. ABD emperyalizminin «komünizm düşmanlığı» silahı artık sosyal-emperyalistlerin eline geçmiştir.

Diğer taraftan revizyonistler, halkımızın ABD emperyalizmine ve faşizme karşı mücadelesinin içine gizlenerek Türkiye devrimini baltalamaya ve halkın mücadelesini Sovyet hegemonyasına alet etmeye çalışıyorlar. Devrimin zafere ilerlediği şartlarda, revizyonistlerin gücü yetmeyince sosyal-emperyalistler doğrudan müdahale edecektir. Bu müdahale, Sovyetler Birliği'nin kendine yakın bir hükümeti askeri güçleriyle desteklemesi şeklinde de olabilir.

Sovyetler Birliği'nin Boğazlar üzerinde devrimci bir Türkiye devletinin kurulmasını seyredeceklerini düşünmek, gerçekten abesle oyalanmaktır. Sosyal-emperyalistler ekonomik ve siyasi baskı yoluyla Tür-

kiye'deki büyük burjuva-toprak ağası hükümetlerine isteklerini kabul ettirebilirler, fakat bir halk hükümetinin buna boyun eğmeyeceği herkes tarafından bilinen bir şeydir.

Sovyet yöneticileri, Türkiye devrimine ne kadar tahammülsüz olduklarını her fırsatta ortaya koymaktadırlar. Hatta işi Türkiye'nin içişlerine kaba müdahalelerde bulunmaya kadar vardırmışlardır. MC hükümetinin Dışişleri Bakanı Çağlayangil, AP grubunda yaptığı bir konuşmada, Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Gromiko'nun Türkiye'deki «Maoculardan» şikayetçi olduğunu ve endişe duyduğunu söylemişti. Bugün Moskova yöneticileri, artık Türkiye devrimcileri hakkında gizli görüşmelerde şikayette bulunmakla da yetinmemekte, Türkiye İşçi Köylü Partisine isim vererek açık saldırılar yöneltmektedir. Moskova Radyosunun, Türkiye İşçi Köylü Partisine hücum eden konuşmalar yapması, revizyonistlerin Türkiye'deki devrimci gelişmeden ne kadar ürktüğünü ortaya koymaktadır.[23] Sovyet yönetici kliği, Türkiye'de hangi partinin iyi hangisinin kötü olduğu hakkında verilecek kararı Türkiye halkına bırakmamakta, Moskova'dan Türkiye'yi yönetmeye kalkmaktadır.

Bütün bu gerçekler önümüzde dururken, Sovyetler Birliği'nin Türkiye devrimine müdahale etmeyeceğini düşünebilmek; işte «hayali stratejilerle oyalanmak» diye buna denir!

Unutmayalım ki, Türkiye Angola kadar uzak bile değildir ve Sovyetler Birliği önümüzdeki dönemde

---

23 Moskova Radyosu 19 Nisan 1978 ve 26 Ağustos 1978 günlerinde Türkiye İşçi Köylü Partisine saldıran iki yorum yayınladı. Bu tür hücumlar daha sonra sık sık tekrarlanır oldu. İlk iki yorumun Türkçe metinleri için bkz. *Politika*. 21 Nisan 1978 ve *Aydınlık*, 29 Ağustos 1978.

yayılmak için her zamankinden daha fazla askeri yollara başvuracaktır. Şovyet mareşalleri ve onlara uşaklık eden Doğu Avrupalı generaller, bu niyetlerini açıkça ortaya koymaktadırlar. Onlar, «sosyalizm» adını verdikleri sosyal-faşist sömürge sistemlerini başka ülkelere «topları konuşturarak» veya «atom savaşıyla» götürebileceklerini pervazsızca ilan ediyorlar.[24] Zaradov cinsinden ideologlar, saldırı ve müdahaleyi kitabına uyduran sosyal-emperyalist teorilerini piyasaya sürüyorlar.

Eğer Türkiye devrimi için bir strateji çizeceksek, Sovyetler Birliği'nin müdahale etmeyebileceği gibi hayalleri bir kenara bırakmalı, hayal aleminde at oynatmamalıyız. Böyle bir şeyin olması için, Türkiye'den önce Sovyetler Birliği'nde devrimin gerçekleşmesi veya Çarlığın son günlerinin yaklaşmış olması gerekir.

Sovyetler Birliği,ünlü «sosyalizm» maskesiyle bugünden Türkiye devrimine müdahale etmeye başlamıştır bile.

Yoldaş dergisi, gerçeklerden hareket etmek yerine, devrimi kağıt üzerinde kolaylaştırmak çabası içindedir.

Sovyetler Birliği'nin «Barışçı» Olduğu Yalanı Yoldaş Dergisini de Etkiliyor

Yoldaş dergisi, **Aydınlık**'ın şöyle bir görüşü de savunduğunu yazıyor: «Türkiye'de milli demokratik devrim mutlaka savaştan sonra veya savaş süreci içinde başarıya ulaşacaktır.»

Biz hiç bir yerde böyle bir görüş ileri sürmedik.

---

24 *Günaydın*, 1 Mayıs 1976.

Yoldaş dergisi, sık sık bizim adımıza da fikirler geliştirmekte ve sonra da kendi hayalinde yarattığı bu görüşlere hücum etmektedir. Eğer devrimciler olarak devrimin meselelerini tartışıyor ve doğru görüşlere ulaşmaya çalışıyorsak, bu tür yöntemlere başvurmamalıyız.

Biz, daha yukarda açıkladığımız üzere, bugün dünyada savaşın etkenlerinin yükseldiğini ve yurdumuzu savunmaya hazırlıklı olmamız gerektiğini söylüyoruz. Ayrıca savaşın ertelenmesi için, savaşın esas kundakçısına karşı mümkün olan bütün güçlerin dişe diş bir mücadele vermesinin önemi üzerinde duruyoruz.

Eğer bir dünya savaşı koparsa, İkinci Dünya Savaşında olduğu gibi Türkiye'nin bu savaşın dışında kalması ihtimalinin bulunmadığını savunuyoruz. **Yoldaş** dergisi, Türkiye'nin böyle bir savaşa «bulaştırabileceğinden» söz etmektedir. Bu görüşün temelinde sosyal-emperyalistlerin saldırgan karakterini kavramamak yattığını, **Halkın Sesi**'nin 19. sayısında çıkan «Kurtla Kuzu Arasındaki 'Saldırmazlık' Paktı» adlı başyazıda açıklamıştık.

İkinci Dünya Savaşında İsmet Paşa, Nazi emperyalistleriyle uzlaşan bir sahte «tarafsızlık» politikasıyla Türkiye'nin savaş dışı kalmasını sağlamıştı. Bugün de özellikle CHP içindeki politikacılar, sosyal-emperyalizmin isteklerine boyun eğerek bunu mümkün görmekteler. Bu anlayışla Sovyetler Birliği'ne «güven vermek» adı altında Türkiye'nin, milli bağımsızlığını ve egemenliğini savunacak bir durumda olmasına karşı çıkıyorlar. Bu düşüncede olanlar, Türkiye'nin Sovyet saldırısına karşı neredeyse bir toplu iğneye sahip olmasına bile itiraz etmektedirler.

Bu teslimiyetçi anlayış, Türkiye'yi Sovyet istila-

sından koruyabilir mi? Tam tersine bu anlayış, Türkiye'nin saldırgana karşı direnme imkanlarını ortadan kaldırarak milli teslimiyetin zeminini yaratmaktadır. Türkiye, bir dünya savaşında Sovyetler Birliği'nin Akdeniz ve Orta Doğu ile bağlantısını sağlamasında kilit bir mevkiye sahiptir. Durum, İkinci Dünya Savaşından farklıdır. Eğer bir dünya savaşı çıkarsa, Türkiye, ya Sovyet saldırısına boyun eğmeyecektir ya da saldırgana yataklık edecek ve saldırganın hizmetine girecektir. Bu sebeple her iki halde de, yeni bir dünya savaşında yurdumuzun topun ağzında olduğu katı gerçeğini kabul etmek, milli bağımsızlığımızı korumak ve savaşa karşı hazırlıklı olmak bakımından en doğru tutumdur.

Yoldaş dergisi, Türkiye'nin savaşa «bulaştırılabileceğinden» söz ederken, sosyal-emperyalizmin saldırgan karakterini kavramadığını ortaya koymaktadır. Çünkü **Yoldaş** dergisine göre, Türkiye'nin savaşa girmesi, Sovyet saldırısı yüzünden değil, Türkiye hakim sınıflarının Türkiye'yi savaşa «bulaştırması» yüzünden olacaktır. **Yoldaş** dergisine göre Türkiye için savaş tehlikesi, Brejnev emperyalistlerinden değil, Demirellerden gelmektedir. ABD emperyalizminin daha saldırgan olduğu dönemde, savaş tehlikesi hiç şüphesiz bu emperyalist ve işbirlikçilerinden kaynaklanıyordu. Fakat bu durum, artık geçersizdir. Çünkü bugün esas saldırgan ve savaşın başlıca kaynağı Sovyetler Birliği'dir.

Yoldaş dergisi, Rusya'nın bir «kuzu» olduğu propagandasının etkisi altındadır. Bu propagandaya göre, Türkiye bu «kuzuya» güven verirse, savaşa «bulaşmayacaktır».

Türkiye devrimcileri olarak iki süper devletin yurdumuz üzerindeki her türlü baskı, sömürü, dene-

tim ve tahakkümüne karşı çıkmalı, Türkiye'nin süper devletlerden birinin aleti olmaması ve tam bağımsızlık için mücadele etmeli, savaşa karşı hazırlıklı olmalıyız. Türkiye'nin Sovyet sosyal-emperyalizmine boyun eğerek savaş dışı kalabileceği gibi teslimiyetçi görüşlere karşı mücadele etmeliyiz. Halkımızın savaş felaketine sürüklenmemesi, her devrimcinin isteğidir. Fakat bu konu bizim isteğimize bağlı değildir. Devrimci tutum, hayallerle oyalanmak değil, katı gerçeğe göre hazırlanmak olmalıdır.

III

TÜRKİYE'DE TEMEL ÇELİŞME, BAŞ ÇELİŞME, BAŞ DÜŞMAN VE MERKEZİ GÖREV

THKO'nun **Yoldaş** dergisi, devrim yapmak iddiasıyla ortaya çıkıyor, fakat Türkiye devriminin en temel meseleleri olan temel çelişme, baş çelişme, baş düşman ve merkezi görev konularında ya herhangi bir görüş getiremiyor veya her şeyi birbirine karıştırıyor. Oysa bu meseleleri doğru bir çözüme kavuşturmadan, sınıf mücadelesine devrimci bir şekilde önderlik etmeye imkan yoktur.

Toplumumuzun Temel Çelişmesi Emperyalizm ve Feodalizm İle Türkiye Halkı Arasındaki Çelişmedir

Yoldaş dergisi, Türkiye'nin nasıl bir ülke olduğu ve toplumumuzun temel çelişmesi konusunda hiç bir şey söylemiyor ve bu konuyu geçiştirmeye çalışıyor. Oysa Marsizmin teori ve programının Türkiye'de araştırması gereken ilk şey budur. Bu konuda bir karara varmadan, yani toplumumuzun temel niteliğini belirlemeden hiç bir mesele çözülemez. Ama **Yoldaş** dergisi bu mucizeyi de başarmaktadır. THKO, evin temelini atmadan bacasını yapmaya kalkıyor. Hem de

ne baca! Gören maşallah der. Fakat bu baca meselesini ele almadan, toplumumuzun temel çelişmesi üzerinde kısaca duralım.

Temel çelişme, bir toplumun üretici güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki çelişmedir. Bu çelişme, altyapı ile üstyapı arasındaki çelişmede de ifadesini bulur. Bütün üretim tarzları için geçerli olan bu tarif, her toplumsal sistemde somut olarak belirlenir. Bir toplumun temel çelişmesini bulmak için, o toplumdaki üretici güçleri, üretim ilişkilerini ve aynı zamanda üstyapıyı incelemek gerekir. Başka bir deyişle bir toplumun temel çelişmesini belirlemek, o toplumun üretim tarzını, o toplumun sistemini tespit etmek demektir. Toplumsal sistemi belirleyen esas olarak üretim tarzıdır. Fakat üretim tarzı ile birlikte toplumun üstyapısı toplumsal sistemi oluşturur. Başka bir deyişle toplumsal sistem, belli bir toplumun ekonomik, siyasi ideolojik kuruluşunun tümünü ifade eder.

Temel çelişme, toplumsal sistem değişmediği sürece değişmez. Bütün sosyal sistemin temelinde yatan ve süreci baştan sona belirleyen çelişme odur. Diğer bütün çelişmeler temel çelişme üzerinde yükselirler.

Türkiye'miz yüzyıldan beri yarı-sömürge yarı-feodal süreç içindedir. Toplumumuzdaki üretici güçlerin gelişmesini engelleyen ilişkiler, yarı-sömürge yarı-feodal ilişkilerdir. Başka bir deyişle toplumumuzun temel çelişmesi, emperyalizm ve feodalizm ile Türkiye halkı arasındaki çelişmedir. Toplumumuzun üretim biçimi değişmediği sürece, bu temel çelişme de değişmeyecektir. Ancak Türkiye halkı milli demokratik devrimi zafere ulaştırıp emperyalizmi ve feodalizmi yıktıktan sonradır ki, bugünkü temel çelişmenin yerini yenisi alacaktır. Çünkü o zaman toplumumuzdaki üretici güçlerle üretim ilişkileri ve altyapı ile üst-

yapı arasındaki çelişme başka bir nitelik kazanacaktır.

Türkiye kapitalist bir ülke midir, yoksa yarı-feodal yarı-sömürge bir ülke midir? Nedir Türkiye'nin toplumsal yapısı ve temel çelişmesi? **Yoldaş** dergisi bu sorulara cevap vermekten kaçınıyor. Sayfaları çeviriyorsunuz, yığınla boş laf ve göz boyama var, fakat en temel soruların cevabı yok.

Temel Çelişme İle Baş Çelişmeyi Ayırmak Gerekir

Öncelikle şunu belirtmeliyiz. Temel çelişme ile baş çelişmeyi birbirinden ayırmak gerekir. Bazı tarihi durumlarda ve bazı toplumlarda, temel çelişme ile baş çelişmenin üst üste binmesi söz konusu olabilir, fakat gene de bu iki kavram birbirinden farklıdır.

> «Bir şeyin gelişme sürecindeki temel çelişme ve sürecin temel çelişme tarafından belirlenen özü, süreç tamamlanıncaya kadar kaybolmaz; ama uzunca bir süreçte şartlar genellikle her aşamada değişir. Çünkü bir şeyin gelişme sürecindeki temel çelişmenin niteliği ve sürecin özü değişmediği halde, temel çelişme uzunca bir süreç içinde bir aşamadan diğerine geçerken gittikçe şiddetlenir. Ayrıca temel çelişme tarafından belirlenen ya da etkilenen büyük, küçük çeşitli çelişmelerden bazıları şiddetlenir, bazıları geçici olarak ya da kısmen çözülür ya da hafifler ve bazı yeni çelişmeler doğar; bundan dolayı süreç aşamalara ayrılır. Eğer bir şeyin gelişme sürecindeki aşamalara dikkat edilmezse, onun çelişmeleri doğru bir biçimde çözülemez.»[25]

25 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 381.

Mao'nun bu sözlerinden de anlaşılacağı üzere, bir şeyin gelişme sürecini belirleyen, bütün süreç boyunca temelde yatan çelişme, temel çelişmedir. Fakat her süreç, çeşitli **aşamalardan** oluşur. Süreç aynen devam ettiği halde, çeşitli aşamalarda, çeşitli çelişmeler sürecin gelişmesi açısından belirleyici bir rol oynar ve ön plana çıkarlar. Baş çelişme dediğimiz bu çelişmeyi çözmeden yeni bir aşamaya geçmeye ve süreci ilerletmeye imkan yoktur.

Örneğin Türkiye'yi ele alalım. Yüz yıldan beri temel çelişme, emperyalizm ve feodalizmle halk arasındaki çelişmedir ve toplumsal süreç yarı-sömürge yarı-feodal niteliktedir. Yüzyıldan beri bu süreç değişmemiştir, yani temel çelişme aynı kalmıştır. Fakat çeşitli aşamalarda, sürecin ilerlemesi ön plana çıkan çelişmenin çözümüne bağlı kalmıştır.

Yakın tarihimizde, Birinci Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı, İkinci Dünya Savaşı dönemlerinde ve en son 1974 Kıbrıs harekatından sonra milli çelişme baş çelişme haline gelmiştir.

Birinci Dünya Savaşı sonunda Türkiye'nin baş çelişmesi, emperyalist işgalcilerle bütün millet arasındaki çelişmedir. Kurtuluş Savaşının zafere ulaşmasıyla birlikte, toprak ağalığı ile halk arasındaki çelişme baş çelişme oldu. Nazi tehdidinin yükseldiği İkinci Dünya Savaşına doğru ve savaş yıllarında, baş çelişme Alman emperyalistleri ile millet arasındaki çelişmedir. Savaştan sonra baş çelişme ABD emperyalizmi ve işbirlikçileri ile halk arasındaki çelişmedir. Bu çelişme, 1950'den sonra ABD işbirlikçisi Bayar-Menderes diktatörlüğü ile halk arasındaki çelişmede somut ifadesini buldu. 12 Mart 1971 faşist darbesi baş çelişmeyi daha da keskinleştirdi. ABD emperyalizmi ve işbirlikçileri ile olan baş çelişme 12 Mart döneminde hal-

kın faşist diktatörlüğe karşı mücadelesinde kendini gösterdi. 1974 yılına kadar ABD emperyalizmi ve işbirlikçileriyle halk arasındaki çelişme baş çelişme olmaya devam etti. 1974 yılında yeni bir aşama başladı. Bu yeni aşamada baş çelişme, artık Türkiye ile iki süper devlet (özellikle Sovyetler Birliği) arasındaki milli çelişmedir.

Görüldüğü gibi, çeşitli aşamalarda baş çelişme değişmekle beraber süreci belirleyen temel çelişme aynı kalmaktadır, yani toplumumuzun yarı-sömürge yarı-feodal niteliği devam etmektedir ve tarihi çözüme doğru ilerlemektedir. Örneğin Kurtuluş Savaşının zafere ulaşarak o aşamadaki baş çelişmenin çözülmesi, temel çelişmenin çözülmesi için de bir adım olmuş, fakat daha sonra toprak ağalarıyla olan baş çelişme çözülemediği için devrim Kurtuluş Savaşı aşamasında kalmış ve emperyalizmin dayanakları da yıkılamamıştır. Sonuç olarak emperyalizm buna dayanarak mevzilerini adım adım yeniden güçlendirmiş ve Türkiye yarı-feodal yarı-sömürge bir ülke olmaktan kurtulamamamıştır.

Rusya ve Çin Devrimlerinde
Temel ve Baş Çelişmeler

Temel çelişme ve baş çelişmeyi Rusya'da devrimin gelişmesi içinde de inceleyebiliriz. Stalin, Ekim Devrimine kadar Rusya devriminin iki aşamadan geçtiğini belirtmiştir: 1903'ten Şubat 1917'ye kadar süren birinci aşamanın hedefi, Çarlığı yıkmak ve Ortaçağ kalıntılarını tamamen süpürüp atmaktır. İkinci aşama Mart 1917'den Ekim Devrimine kadar devam et-

miştir. Bu aşamada hedef, Rusya'da emperyalizmi yıkmak ve savaştan çıkmaktır.[26]

Her iki aşamada da temel süreç aynıdır, yani Rusya kapitalist bir ülkedir ve temel çelişme burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmedir. Ne var ki, bu temel çelişmenin çözülmesi için birinci aşamada Çarlığı yıkmak gerekmektedir. 1917 Şubatına kadar baş çelişme budur. Bu tarihten, yani Çarlığın yıkılmasından sonra, Rusya'nın kapitalist niteliğinde bir değişiklik olmamış, fakat Menşeviklerin ve Sosyalist-devrimcilerin emperyalist-burjuva iktidarını devirmek baş mesele haline gelmiştir. İkinci aşamanın baş çelişmesi budur. Sovyet devrimi Ekim 1917'de hem bu baş çelişmeyi çözmüş, hem de Rusya'nın kapitalist niteliğine son vererek temel çelişmeyi çözüme ulaştırmıştır. Böylece yeni bir süreç başlamıştır.

Temel çelişme ve baş çelişmeyi Çin devriminde de inceleyebiliriz. Sözü burada Mao Zedung'a bırakıyoruz:

> «Çin'in 1911 devrimiyle başlayan burjuva demokratik devrim sürecini ele alalım. (...) Gerçi bütün olarak süreçteki temel çelişmelerin niteliğinde, yani sürecin anti-emperyalist, anti-feodal, demokratik devrimci niteliğinde (ki bunun zıddı sürecin yarı-sömürge ve yarı-feodal niteliğidir) hiç bir değişme olmadı, ama gene de bu süreç yirmi yılı aşkın bir zaman boyunca çeşitli gelişme aşamalarından geçti.»[27]

Mao Zedung, Çin'de emperyalizmle ülke arasın-

---

26 Stalin, bkz. (Lenin, Stalin, Dimitrov) *Strateji ve Taktik*, AYDINLIK Yayınları, s. 23-24.

27 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt 1. s. 382.

daki çelişmenin baş çelişme olduğu dönemlere örnek olarak, 1840'taki Afyon savaşını, 1894'teki Çin-Japon Savaşını, 1900'deki Yi Ho Tuan savaşını ve İkinci Dünya Savaşı öncesinde başlayan Japon emperyalizmine karşı savaşı vermektedir. Gene Mao, iç çelişmelerin şiddetlendiği ve kitlelerin emperyalizmle feodal sınıflar ittifakına karşı savaştığı dönemlere örnek olarak da, 1911'deki Devrimci Savaşı, 1924-1927'deki Devrimci Savaşı ve 1927'den sonraki on yıllık toprak devrimini göstermektedir.[28]

Stalin de, Çin devrimini aşamalara bölmekte ve baş çelişmenin gösterdiği değişiklikleri başka terimler kullanarak şöyle tahlil etmektedir:

> «İlk aşama, bütün milletin **birleşik** cephesinin devrimi, devrimin esas darbeyi dış emperyalizme yönelttiği ve milli burjuvazinin devrimci hareketi desteklediği Kanton dönemidir.
>
> «İkinci aşama, burjuva-demokratik devrimidir. Bu aşama milli ordunun Yangze'ye kadar ilerlemesinden sonra, milli burjuvazinin devrime sırt çevirmesi ve toprak mücadelesinin on milyonlarca köylünün güçlü bir devrimi haline gelmesiyle belirlenir.
>
> «...
>
> «Çin devriminin ilk aşamasının ayırt edici özelliği, birincisi, bu aşamanın bütün milletin birleşik cephesinin bir devrimi olması, ikincisi ise, esas olarak dış emperyalist boyunduruğu hedef almasıydı.»[29]

Stalin ve Mao'nun 1924-1927 dönemini farklı tah-

---

28 Mao Zedung, *aynı eser*, s. 388.

29 Stalin, *Milli Demokratik Devrim*, AYDINLIK Yayınları, s. 165-166. Aynı eserin 179. sayfasına da bakınız.

lil etmeleri üzerinde durmaksızın, konumuzla ilgili noktayı vurgulamak istiyoruz. Bütün bu aşamalar aynı sürecin parçalarıdır. Süreç milli demokratik devrim sürecidir. Süreç boyunca temel çelişme çözülmemekle beraber, baş çelişme değişmektedir. Stalin, bunu şöyle ifade etmektedir:

> «İlk aşama, yabancı emperyalizmin yıkılması görevini yerine getirmiş midir? Hayır, getirmemiştir. Bu görevin yerine getirilmesi Çin devriminin ikinci aşamasına miras kaldı.»[30]

Dünyadaki Temel ve Baş Çelişme

Temel çelişme ve baş çelişme ilişkisini bir de dünya devrimi açısından incelemeliyiz. 1917 Ekim Devriminden beri, emperyalizm ve proletarya devrimi çağında yaşıyoruz. Yaşadığımız çağın özelliği, kapitalizmin en son aşaması olan emperyalizmin çöküşe gitmesi ve proletarya devriminin gündeme girmesidir.

Dünya çapında ele aldığımız zaman, çağımızda üretici güçlerin gelişmesini engelleyen sistem emperyalizmdir. Gerek bütün olarak dünyada, gerekse herhangi bir ülkede toplumun ilerlemesi, emperyalizmi yıkmak ve sosyalizmi gerçekleştirmekle mümkündür. Bütün dünyada mücadele, temelde sosyalizmin güçleri ile kapitalizmin güçleri arasındaki mücadeledir. Milli kurtuluş mücadeleleri, çağımızda dünya proleter devriminin bir parçasıdır. İşte bu nedenlerle bugün dünyamızın temel çelişmesi, kapitalizm (emperyalizm) ile sosyalizm arasındaki çelişmedir. Çağımızın

30 Stalin, *aynı eser*, s. 179.

belli başlı çelişmeleri bu temel çelişme üzerinde var olmaktadır.

Dünyadaki temel çelişme ile,. başlıca çelişmeleri ve baş çelişmeyi birbirine karıştırmamak gerekir. Lenin ve Stalin emperyalizm ve proletarya devrimi çağının başlıca dört çelişmesi olduğunu belirtmişlerdi:

1. Proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme,
2. Mali gruplar ve emperyalist devletler arasındaki çelişme,
3. Emperyalizmle ezilen milletler arasındaki çelişme,
4. Sosyalist ülkelerle kapitalist sistem arasındaki çelişme.

Birçok devrimci eserde bu çelişmelerden «temel çelişmeler» olarak da söz edilmektedir. Fakat kanımızca bu çelişmeler, çağımızın en önemli çelişmeleridir. Bu nedenle Stalin'in **Leninizmin İlkeleri** adlı eserinde kullandığı «belli başlı çelişmeler», ya da «başlıca çelişmeler» terimini kullanmak daha doğru olur.[31]

Çağımızda temel çelişme aynı kalmakla beraber baş çelişme çeşitli dönemlerde değişmiştir. Ekim Devriminden sonra baş çelişme, o zamanın biricik sosyalist ülkesi olan Sovyetler Birliği ile emperyalist ülkeler arasındaki çelişme idi. Dünyanın diğer başlıca çelişmelerinin gelişmesini etkileyen çelişme buydu. O zaman dünya devriminin temel meselesi, Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğünü yaşatmaktı. Diğer çelişmelerin çözümü de buna bağlıydı. Milli Kurtuluş Savaşları henüz İkinci Dünya Savaşından sonraki boyutlarına ulaşmamıştı ve dünya çapındaki en keskin sınıf mücadelesi Sovyetler Birliği ile emper-

---

31 Stalin, *Leninizmin İlkeleri*, birinci baskı, Sol Yayınları, s. 11

yalist ülkeler arasındaki mücadelede kendini gösteriyordu.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde ve özellikle 1941'de Hitler'in Sovyetler Birliği'ne saldırması ile birlikte faşist devletlerle bütün dünya halkları ve demokratik ülkeler arasındaki çelişme baş çelişme haline geldi. Gerek Stalin'in 26 Ocak 1934'te SBKP 17. Kongresine ve gerekse Dimitrov'un 2 Ağustos 1935'te Komintern 7. Dünya Kongresine sunduğu raporlar, aslında böyle bir baş çelişme tahliline dayanıyordu.

İkinci Dünya Savaşından sonra ise Asya, Afrika ve Latin Amerika devrimin fırtına merkezi haline geldi. Ezilen milletlerle emperyalizm arasındaki çelişme ön plana çıktı ve belirleyici bir önem kazandı. Emperyalizmin jandarmalığını ise ABD emperyalizmi yapmaktaydı. Böylece ABD emperyalizmi ile dünya halkları arasındaki çelişme baş çelişme niteliğini kazandı.

Bugün ise, iki süper devlet, özellikle Sovyetler Birliği ile dünya halkları arasındaki çelişme baş çelişmedir. İçinde bulunduğumuz aşamada, tarih tekerleğinin kapitalizmden sosyalizme doğru dönmesi, yani temel çelişmenin çözülmesi için en başta çözülmesi gereken ve diğer bütün çelişmeleri etkileyen çelişme, iki süper devlet, özellikle Sovyetler Birliği ile dünya halkları arasındaki çelişmedir.

«Özellikle Sovyetler Birliği» diyoruz. Çünkü ABD gerileyen bir emperyalist olarak, cephesini Sovyetler Birliği'ne dönmekte ve adım adım dünya barış cephesine yaklaşmaktadır. Dünya devrimi, bu nedenle ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki çelişmelerden, Sovyetler Birliği'ni tecrit edecek şekilde yararlanmaktadır.

Öte yandan ABD ve Sovyetler Birliği halkları da dünya halklarının bir parçasıdır. İki süper devletin

baskı ve tehdidi altındaki çeşitli ülkelerin, hegemonyacılığa karşı mücadeleleri de, baş çelişmenin «dünya halkları» olarak ifade ettiğimiz yanında yer almaktadır.

Mao Zedung, içinde yaşadığımız dönemde çağımızın başlıca çelişmelerini tahlil etmiş, bu çelişmelerin geçirdiği değişiklikleri ve bugünkü durumlarını inceleyerek Üç Dünya Teorisini ortaya koymuştur. Üç Dünya Teorisi, dünya devriminin bugünkü meselelerini çözerek uluslararası proletaryanın stratejisini çizmiştir.

İki Tane Baş Çelişme Olur mu?

Bütün bu örneklerde de görüldüğü gibi:

> «Karmaşık bir şeyin gelişme sürecinde birçok çelişme vardır. Bunlardan bir tanesinin varlığı ve gelişmesi, öteki çelişmelerin varlığını ve gelişmesini belirler ya da etkiler. İşte bu beş çelişmedir.»[32]

Önümüzde duran belli bir çelişme yumağı içinde bulunan bütün çelişmeleri tek tek tahlil etmek ve bunlardan diğer çelişmelerin gelişmesini belirleyen çelişmeyi bulmak temel bir meseledir. Baş çelişmeyi bulmak, birbirine dolaşmış ve düğümlenmiş bir ip yumağı içinde ilk defa çözmemiz gereken düğümü bulmak gibidir. O düğümün çözülmesi diğer düğümlerin çözülmesi için tayin edicidir. «Baş çelişme kavrandığında, bütün meseleler kolayca çözülebilir.»[33]

Bugün bazılarının yaptığı gibi, bir tane ülke için-

---

32 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt 1, s. 387 vd.

33 *Mao Zedung*, aynı eser, s. 389.

de bir tane de ülke dışında baş çelişme tespit etmek hatalıdır. «**Ne olursa olsun, bir sürecin gelişmesindeki her aşamada önder rolü oynayan sadece tek bir baş çelişmenin bulunduğu kesindir.**»[34] Ülke içinde ve dışında tespit edilen çelişmelerden biri, diğeri için belirleyicidir. Zaten baş çelişme tespit etmenin anlamı da, belirleyici olan bu çelişmeyi bulmaktır. İki tane baş çelişme tespit ettiğimiz zaman, sınıf mücadelesi mutlaka önümüze bunlardan hangisinin belirleyici olduğu sorusunu getirecektir. Bu sorudan kaçmak, aslında teoride ve siyasetlerde berraklıktan vazgeçmek anlamına gelir. Bunun sonucu, sınıf mücadelesinin birçok olayda pusulasız bırakılmasıdır. Örneğin Sovyet sosyal-emperyalizmi ile olan çelişme mi baş çelişmedir, yoksa ülke burjuvazisiyle olan çelişme mi? Bu soruyu ortada bıraktığımız zaman, Sovyet sosyal-emperyalizmi ile ülke burjuvazisi arasındaki çelişmeli bir durumda, hangisini tecrit edeceğimiz meselesine de bir cevap vermemiş oluruz. Bir yandan proletarya burjuvazi çelişmesini baş çelişme ilan edip, öte yandan burjuvazinin milli savunmayı güçlendirmesini desteklemek ve silahsızlanmasına karşı çıkmak anlaşılmaz bir tutumdur ve baş çelişme kavramının bilinmediğini gösterir. Burjuvazi ile olan çelişme baş çelişme ise, bütün siyasetlerimiz bu çelişmenin keskinleşmesine ve çözülmesine hizmet etmelidir. Bu durumda, dünyada en fazla tecrit etmemiz ve kendisine karşı mümkün olan her güçle birleşmemiz gereken sınıf burjuvazidir.

Baş çelişme siyasi bir kavramdır. Baş çelişmeyi belirlemek, içinde yaşadığımız tarihi aşamanın stratejisini belirlemektir. Baş çelişme, belli bir aşamada

---

34 Mao Zedung, *aynı yerde.*

güçler arasındaki dengeyi hesaba katarak tespit edilir. Başka bir deyişle baş çelişme, devrimde güçlerin mevzilenmesini ve esas darbenin doğrultusunu (baş düşman ve ittifaklar meselesini) ortaya koyar.

Temel çelişme belirlenmeden, baş çelişme üzerinde fikir yürütülemez. Stalin, bugün bizim «temel çelişme» ve «baş çelişme» dediğimiz kavramlar arasındaki sıkı ilişkiyi şöyle açıklıyordu:

> «Siyasal stratejinin görevi [baş çelişme], her şeyden önce Marksizmin teori ve programından [temel çelişme] hareketle ve bütün ülkelerin işçilerinin devrimci mücadele tecrübesini göz önüne alarak belirli bir ülkedeki proletarya hareketinin belirli bir tarihi dönemindeki ana yönünü [baş düşman ve güçlerin mevzilenmesi meselesini] doğru bir şekilde tespit etmektir.»[35]

Görüldüğü gibi, baş çelişme temel çelişmeyi tespit etmeden tayin edilemez. Her şeyden önce ülke gerçeği bulunmalıdır. İkincisi, baş çelişme dünyadaki devrim ile karşı-devrim arasındaki cepheleşmeye sımsıkı bağlıdır. Baş çelişme dünya durumunu hesaba katarak ülkedeki devrimin hedefini, baş düşmanını ve güçlerin mevzilenmesini belirler. Baş çelişme, devrimin önüne dikilen esas engelle, o tarihi anda devrimin kazanabileceği bütün güçler arasındaki çelişmedir, yani baş düşmanla olan çelişmedir. Baş çelişme kavramını bu şekilde baş düşman açısından da açıklayabiliriz.

Buraya kadar yazılanlardan anlaşılacağı gibi, Le-

---

35 Stalin, (Lenin Stalin, Dimitrov) *Strateji ve Taktik*, AYDINLIK Yayınları, s. 27.

nin ve Stalin'in «Program» meselesi olarak incelediği objektif süreç, Mao Zedung'un dilinde **«temel çelişme»** dir. Lenin ve Stalin'in «strateji» adı altında inceledikleri mesele ise, Mao'daki **baş çelişmeden** başka bir şey değildir. Bu strateji, yani baş çelişme, Lenin ve Stalin'in dilinde «esas darbenin hedefini» belirlemektedir. Mao Zedung ise, «esas darbenin hedefi» meselesini «baş düşman» kavramı altında incelemektedir.[36]

İki Süper Devlet, Özellikle Sovyetler Birliği İle Ülkemiz Arasındaki Milli Çelişme Baş Çelişmedir

Türkiye'de baş çelişmeyi tamamen somut bir tahlil yaparak tespit ediyoruz. Mesele Türkiye'deki çeşitli çelişmeleri ele alıp bunlardan diğerlerinin çözümünü de etkileyen çelişmeyi bulmaktır.

Yurdumuzda 1974 Kıbrıs müdahalesinden beri iki süper devletle (özellikle Sovyetler Birliği ile) Türkiye arasındaki milli çelişme baş çelişme haline gelmiştir. Toprak ağalığıyla halk, burjuvazi ile proletarya, Avrupa emperyalistleriyle Türkiye halkı gibi çeşitli çelişmelerin çözümü, her şeyden önce iki süper devletle Türkiye ve özellikle de Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki baş çelişmeye bağlıdır.

Örneğin bugün Türkiye'deki anarşinin kaynağı da, iki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesidir. Yurdumuzda hüküm süren kargaşalık, esas olarak içteki sınıf çelişmelerinin ve sınıf mücadelesinin keskinleşmesinin bir ürünü değil, iki süper devlet arasın-

---

36 Bu konuda bkz. Stalin, *Leninizmin İlkeleri*, Sol Yayınları, s. 79 vd. (Lenin, Stalin, Dimitrov) *Strateji ve Taktik*, AYDINLIK Yayınları, s. 20-27 ve Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt 1, s. 191, 193, 202, 311, 343, 381, 382, 387, 388, 389, Cilt II, s. 241, 314, 315, Cilt III, s. 24.

daki hegemonya mücadelesinin ve milli çelişmenin şiddetlenmesinin bir sonucudur. Türkiye'de halk hareketinin doruğuna yükseldiği 1969-1970 yıllarında böyle bir anarşi yoktu. Anarşi, tam tersine halk hareketinin bastırıldığı şartlarda, 1971-1972 yıllarında gelişti. Bugün de gerici terör, gene halkın mücadelesinin belli bir durgunluk içinde olduğu şartlarda kol gezmektedir. Bu gerçek dahi, Türkiye'deki kargaşalığın içteki sınıf mücadelesinin bir ürünü olmayıp, iki süper devlet arasındaki rekabetin bir ürünü olduğunu göstermektedir.

Bugün bir yandan Sovyet sosyal-emperyalistleri, beşinci kollarını ve maceracılığı kullanarak, öte yandan MHP, azgın gericiliğin ve faşizmin temsilcisi olarak halkı bölüyorlar, mezhep ve milliyet kavgaları körüklüyorlar. Bu manzarayı yaratan, en başta Sovyetler Birliği'nin Türkiye'nin efendisi olmak amacıyla giriştiği yıkıcı faaliyetlerdir. Halk içindeki çatışmalara ve kargaşalığa son vermek için özellikle Sovyetler Birliği'ne ve bunun yanında MHP'ye karşı mücadele etmek gerekiyor.

Türkiye'deki her olay, bize dış çelişmenin belirleyici bir nitelik kazandığını göstermektedir. Türkiye'nin bütün meseleleri dönüp dolaşıp dış meselede düğümlenmektedir. Bu gerçeği yalnız Marksistler değil, olgulara bakan herkes görmektedir. Brejnev ve Carter'den tutun da, Ecevit'e, Metin Toker'e, İlhan Selçuk'a ve bir çok politikacı ve yazara kadar herkes Türkiye'nin meselelerinde Kıbrıs meselesinin, yani dış meselenin belirleyici bir önem taşıdığını kendi açılarından söylediler veya yazdılar.

Milli çelişmenin baş çelişme haline gelmesinin başlangıcı 1974 Kıbrıs müdahalesidir. 1974'te dış çelişmeler o derece keskinleşmiştir ki, sıcak bir savaşa yol aç-

mıştır. Üstelik savaş, iki süper devletle Türkiye arasındaki çelişmeyi çözmemiş, tersine daha da şiddetlendirmiştir. Bugün denebilir ki, Türkiye ile özellikle Sovyetler Birliği arasındaki çelişme, 1974 yılına göre çok daha derindir. Kıbrıs'a yapılan askeri müdahale, Türkiye'yi iki süper devlet arasındaki rekabetin merkezine doğru çekmiştir.

Şimdi Kıbrıs harekatının hangi çelişmeleri ne şekilde etkilediği üzerinde kısaca duracağız.

Türkiye'nin Kıbrıs'a yaptığı çıkartma, ilk bakışta Türkiye ile Kıbrıs arasındaki çelişmeyi keskinleştirmiştir. Bu doğrudur. Fakat bu çelişmenin temelinde, iki süper devlet arasındaki rekabet ve süper devletlerle Türkiye ve Kıbrıs arasındaki çelişme yatmaktadır. Türkiye gibi ezilen bir ülke bugünkü dünya şartlarında kendi hesabına fetih seferleri yapamaz. Çünkü bugün fetihlerde bulunma imtiyazı, yalnız Sovyetler Birliği ve ABD'ye aittir. Türkiye ancak süper devletlerden birine yaslanarak başka ülkelere çıkabilir ve başka ülkelerde asker bulundurabilir.

İki süper devlet, Türkiye ve Kıbrıs'ı hegemonyaları altına almak için mücadele etmektedir ve bu mücadele bölgesel bir savaşa dahi yol açmıştır. Türkiye bu savaşta doğrudan doğruya işgalci bir rol oynamıştır. Türkiye bu hareketi, ilk başta Rusya'nın yeşil ışık yakması ile başarmıştır.

Askeri harekatın başlamasından hemen sonra ise Türkiye'nin arkasına ABD emperyalistleri geçmiştir. Daha sonraki gelişmede, süper devletlerin bazen Türkiye'nin bazen Yunanistan'ın arkasına geçerek bölgedeki hegemonya mücadelelerini yürüttüklerini görüyoruz. Kıbrıs harekatından sonra henüz bir barış yapılmamış, ancak bir ateşkes gerçekleşmiştir. Savaş ocağı alttan alta yanmaya devam etmektedir ve Türkiye ha-

kim sınıfları, Kıbrıs'taki durumunu süper devletlerden birine sırt dayayarak devam ettirme siyaseti gütmektedir. Bu sebeple Türkiye halkı ile her iki süper devlet arasındaki çelişmeler iyice keskinleşmiştir.

Kıbrıs savaşı, ikinci olarak Türkiye ile Yunanistan arasındaki çelişmeleri keskinleştirmiştir. Bu çelişmenin temelinde de, iki süper devlet arasındaki rekabet yatmaktadır. Türkiye ile Yunanistan arasında Sovyetler Birliği'nin kışkırttığı bir savaşa yol açabilecek çelişmelerin kaynağı esas olarak budur. Bu açıdan baktığımız zaman da Türkiye ile iki süper devlet arasındaki milli çelişmenin keskinleştiğini görüyoruz.

Kıbrıs'tan sonraki gelişmeler, ABD emperyalizmi ile Türkiye arasındaki çelişmeleri de keskinleştirmiştir. ABD emperyalistleri Türkiye üzerinde silah ambargosu uygulamış, Türkiye'deki ABD üsleri ve ABD ile diğer askeri ve siyasi bağların kaderi gündeme girmiştir. Bu durum da milli çelişmenin keskinleştiğini göstermektedir.

Son yıllarda Sovyet sosyal-emperyalizminin Türkiye'ye girişinin büyük bir hız kazandığını görüyoruz. Sovyetler Birliği, Türkiye ile Kıbrıs ve Yunanistan arasındaki çatışmaları körüklemekte ve tam bir felaket tüccarı rolü oynamaktadır. Yeni Çarlar, bölgede hegemonyalarını genişletmek için her an yeni savaşlara yol açabilecek tahriklerde bulunmakta ve bölgede barışın gerçekleşmesini çeşitli manevralarla önlemeye çalışmaktadırlar. Moskova yöneticileri, Küba'lı askerleri Kıbrıs'a yaz tatili yapmaları için yollamamışlardır. Bütün bunlar Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki milli çelişmeyi keskinleştirmektedir.

Milli çelişmenin bugün baş çelişme haline gelmesi, yalnız Türkiye ile ilgili gelişmelerin sonucu değildir. Dünyadaki gelişmeler bu değişikliğin nedenlerinden

biridir. Zaten Türkiye ile ilgili gelişmeler dahi, dünya emperyalist sistemindeki yeni gelişmelere sımsıkı bağlıdır. Yakın zamana kadar Sovyetler Birliği pasif bir siyaset izlerken bugün durum değişmiştir. Rusya, esas olarak askeri gücüne dayanarak dünyanın yeniden paylaşılmasını istemektedir. Rusya, dünyanın her yerinde olduğu gibi bölgemizde de insiyatifi ele almıştır ve taarruza geçmiştir. Bu durum, Türkiye ile Rus sosyal-emperyalistleri arasındaki çelişmeyi keskinleştirmiştir.

THKO'nun **Yoldaş** dergisi böyle somut bir tahlil yapmaksızın, iç çelişmenin bugün hakim durumda olduğunu söylemektedir. Peki bu «iç çelişme» denen şey nedir? **Yoldaş** dergisinin bu soruya verebileceği bir cevap da yoktur.

«Hakim sınıflarla halk arasında» diye bir baş çelişme olabilir mi? Hakim sınıflar kimdir? Burjuvazi midir, feodalite midir, ya da nedir? İç çelişme dedikleri şey, burjuvazi-proletarya çelişmesi midir, yoksa feodallerle halk arasındaki çelişme midir? Başka bir deyişle Türkiye kapitalist bir ülke midir, yoksa yarı-feodal yarı-sömürge bir ülke midir? **Yoldaş** dergisi bu sorulara cevap vermekten kaçınıyor ve «iç çelişme» kavramına sığınarak meseleyi geçiştirebileceğini sanıyor. Aslında o, iç çelişmenin somut içeriğini belirtmekten kaçınarak hiç bir şey söylememiş oluyor. Görüldüğü gibi, **Yoldaş** dergisinin esas meselesi, Türkiye devriminin stratejisini çizmek değil, esas darbeyi proleter devrimci stratejiye yöneltmektir.

Mao Zedung, iç ve dış çelişmelerden hangisinin hakim durumda olduğu meselesini tartışıyordu, ama bundan önce toplumsal yapıyı belirliyor ve iç çelişmenin olsun dış çelişmenin olsun somut içeriğini ortaya koyuyordu.

Milli Çelişme
Yalnız İşgal Şartlarında mı Baş Çelişme Olur?

Yoldaş dergisi, milli çelişmenin baş çelişme haline geldiğini inkar edebilmek için her şeye sarılmaktadır. Hatta bunlar, yanlış görüşlerini kabul ettirebilmek için, Mao'dan altıntı bile yapıyorlar. **Yoldaş** dergisi, milli çelişmenin ancak ülkemiz «emperyalizmin doğrudan müdahalesine veya açık işgaline» uğradığı zaman, baş çelişme olacağını yazıyor.

Mao Zedung, işgal durumunu Çin'in somut şartlarında milli çelişmenin ön plana çıkmasına örnek olarak gösteriyor, yoksa bir kural koymuyor.

Baş çelişmenin tarifi nedir? Bir çelişme diğer çelişmelerin gelişmesini belirliyor veya etkiliyorsa, baş çelişme haline gelmiş demektir. Ülkenin işgale uğraması, elbette bütün çelişmelerin çözümünü milli çelişmenin çözümüne bağlı kılar. Peki milli çelişmenin belirleyici bir önem kazanması işgal dışında mümkün değil midir? İşte burada reçetelere ve aktarmalara değil, somut tahlile ihtiyaç vardır. Bunun için de kafayı çalıştırmak gerekir.

Evet, Türkiye işgale uğramadı ama başka bir ülkeyi işgal etti. Acaba başka bir ülkeyi işgal etmek, milli çelişmeleri ön plana çıkarmaz mı? Başka bir ülkede sürekli asker bulundurmak milli çelişmeleri ön plana çıkarmaz mı? Bu konuda da bir kural konamaz, fakat somut gerçekleri tahlil etmek gerekir. Dünyadaki ve bölgemizdeki gelişmeler yanında Kıbrıs'ın işgali, Türkiye'yi iki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesinin girdabına çekmiş ve özellikle Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki çelişmeyi belirleyici hale getirmiştir.

Biz gerek uluslararası alandaki sınıf ilişkilerinin,

gerekse ulusal plandaki sınıf ilişkilerinin somut bir tahlilini yaparak bir sonuca varıyoruz. Doğrudan doğruya nesnel gerçeğe dayanıyoruz. Bu gerçek, bize Türkiye'nin 1974 yılından sonra milli çelişmenin ağır bastığı yeni bir aşamaya girdiğini öğretmektedir. Dört yıllık gelişme, özellikle Sovyetler Birliği ile olan milli çelişmenin gittikçe daha belirleyici bir nitelik kazandığını göstermiştir. Gelişmenin yönü budur. Sovyetler Birliği'nin Türkiye üzerindeki tehdidinin ağırlaşması, ülkemizin Orta Doğu'da yeni bir kargaşalık merkezi haline gelmesi ve yeni bir dünya savaşı tehlikesinin gözle görülür bir biçimde yükselmesi, önümüzdeki dönem milli çelişmenin daha da keskinleşeceğini ifade etmektedir.

Yoldaş dergisinin, milli çelişmenin ancak işgal şartlarında baş çelişme haline gelebileceği iddiası, somut Türkiye gerçeği ile bağdaşmadığı gibi, dünya devrimci hareketinin tecrübeleri ile de bağdaşmıyor.

Komünist Enternasyonal, 1930'larda yalnız işgal edilen ülkelerde değil, faşist devletlerin tehdidi altındaki ülkelerde de milli bağımsızlık mücadelesini merkezi görev olarak tespit ediyordu. Bu tespit, faşist devletlerle milli çelişmenin belirleyici bir önem kazanması tahliline dayanıyordu. 1935'te toplanan Komintern Yedinci Dünya Kongresi Tutanakları bu konuda çok sayıda örnekle doludur. Komintern Yürütme Komitesi Raporunda, mesela «Çeklerin, Litvanyalıların, diğer küçük Baltık ülkelerinin, Polonyalıların Hollandalıların ve Belçikalıların...»[37] görevi böyle belirleniyordu.

Gene Komünist Enternasyonal'in bir belgesinde,

---

37 *Komünist Enternasyonal Yedinci Dünya Kongresi Tutanakları* (Almanca baskı), Erlangen 1974, Cilt II, s. 764-765, 859, 1003.

Hitler Almanyası tarafından **tehdit edilen** Avusturya hakkında şöyle deniyor:

> «Halkın iç ve dış düşmanları milletin özgürlük ve bağımsızlığını tehdit ettiği zaman ve tehdit ettiği sürece, işçi sınıfı milli özgürlük haklarını savunmak için ayağa kalkar. Bu hakların kaybedilmesiyle proleter sınıf mücadelesi tahmin edilemeyecek kadar zorlaşır.»[38]

Aynı şekilde Arnavutluk komünistleri de, Komintern Yedinci Dünya Kongresinin kararlarına uygun olarak «milli bağımsızlığı savunmak için faşist boyunduruğa karşı mücadeleden yana olan bütün sınıflarla, sosyal tabakalarla ve unsurlarla mücadele» çizgisini benimsediler.[39] Komintern Yedinci Kongresinin kararları, «halkın dikkatini faşizm tehlikesine çekti ve faşizmin iktidara gelmesini önlemek için izlemeleri gereken yolu gösterdi. Bu kararlar bütün ülkeler için, özellikle de faşizmin doğrudan tehdidi altında bulunan Arnavutluk gibi ülkeler için büyük önem taşıyordu.»[40]

Arnavutluk komünistlerinin Troçkist görüşlere karşı mücadele ederek bu yeni çizgiyi benimsemeye başladıkları tarih, 1937 yılıdır. O tarihte henüz işgal yoktur. İtalyan faşistleri bu tarihten iki yıl sonra 7 Nisan 1939'da Arnavutluğa saldırdılar.

Görüldüğü gibi dünya devrimci hareketinin mücadele tecrübeleri de, milli çelişmenin işgal olmadan baş çelişme haline gelebildiğini göstermektedir.

---

38 «Münih Komplosu ve Hollanda Halkı», *Komünist Enternasyonal* Dergisi (Almanca), Sayı 12/1938, s. 1185-1186.

39 *Arnavutluk Emek Partisi Tarihi*, Bora Yayınları, Cilt I, s. 54, 56, 57 vd.

40 *Aynı eser*, s. 44.

Baş Çelişme Tahlili
Baş Düşman ve Cephe Meselesini Çözer

Baş çelişmeyi tespit etmenin sınıf mücadelesine yararı nedir? Niçin baş çelişme tahlili yapıyoruz?

Baş çelişme bize devrimi ilerletmek için bulunduğumuz aşamada en başta çözmemiz gereken meseleyi göstermektedir. Baş çelişmeyi doğru tespit ettiğimiz zaman, dostlarımız kimdir düşmanlarımız kimdir sorusuna doğru bir cevap veriyoruz. Böylece devrimin en can alıcı meselesini çözmüş oluyoruz. Hiç bir şekilde birleşmeyeceğimiz, en çok tecrit edeceğimiz, kendisine karşı mümkün olan en geniş ittifakı kuracağımız gücü, yani baş düşmanı baş çelişme tahliline dayanarak tespit ediyoruz. Baş çelişme tahlili, sınıf mücadelesinde bize denek taşı olarak hizmet etmektedir. Öyle bir denek taşı ki, çeşitli sınıfları ve siyasi güçleri ve çeşitli davranışları, bu taşa vurarak değerlendiriyoruz. Her somut durumda, çeşitli siyasi güçlere karşı tavrımızı bu sınamaya göre tespit ediyoruz.

Şunu belirtmeliyiz ki, baş çelişme ve baş düşmanın tespiti, bizi düşünme zahmetinden kurtaracak bir reçetenin bulunması değildir. Siyasetlerimizi belirlemek için, her somut durumda bütün güçler hakkında bir tahlil yapmamız gerekir. Ama bu tahlili yaparken artık elimizde bir denek taşı, bir terazi bulunmaktadır. Her somut durumda her siyasi gücün politikasını ve davranışını bu terazide tartarak değerlendirebiliriz. Örneğin dünya halklarının en tehlikeli düşmanı Sovyetler Birliği'dir. Küba bir Üçüncü Dünya ülkesidir ve bu tespite göre baş düşman değildir. Ama Küba askerleri, Sovyetler Birliği'nin yayılma aletleri olarak çeşitli Afrika ülkelerine müdahale ederken baş düşmanın içindedirler. Burada önemli olan, çeşitli güçlere yaftalar asarak so-

mut tahlil yönteminden vazgeçmemektir. Örneğin Demirel, ABD'nin haşhaş ekme yasağına karşı çıktığı veya Filistin halkını desteklediği noktada ABD emperyalizmine zarar vermektedir.

Baş çelişme ve baş düşmanı tespit ettikten sonra, çeşitli siyasi güçlerin her eylemini her politikasını bu açıdan tahlil etmeliyiz. Baş çelişmenin çözümüne hizmet eden ve baş düşmanı tecrit eden her davranışı desteklemeli, ters yöndeki politika ve eylemlere karşı çıkmalıyız. Bütün olumlu etkenleri harekete geçirmek tutumu budur.

Baş çelişme burada çeşitli kimyevi maddelerin cinslerini belirlemede kullanılan turnusol kağıdına benzemektedir. Turnusol kağıdı asitlere batırıldığı zaman kırmızı renk verir, bazlara batırılınca ise mavi renk verir. Biz de hangi davranışı destekleyip hangi davranışa karşı çıkacağımıza, o davranışın özünü tespit ederek karar verebiliriz. İşte baş çelişme, tıpkı turnusol kağıdı gibi burada bize gerekli olmaktadır.

Türkiye gibi yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde, devrim bazen esas olarak yabancı emperyalizmi hedef almakta ve bu emperyaliste karşı bir milli birleşik cephe döneminden geçmektedir. Milli çelişmenin ağır bastığı ve ön plana çıktığı dönemlerde durum budur.

Bazı dönemlerde ise iç çelişmeler belirleyici rol oynamakta, emperyalizm ve yerli gericilik bir kutupta ve halk kitleleri de diğer kutupta yer almaktadır. Kurulacak cephe, böyle dönemlerde bütün milletin birleşik cephesi değil, halk cephesidir.[41]

Türkiye gibi bir ülkede, iki süper devlet ve özellik-

---

41 Bu konuda bkz. Stalin *Milli Demokratik Devrim*, AYDINLIK Yayınları, s. 165, 166, 179. Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 388-389.

le Sovyetler Birliği ile olan milli çelişmenin artık belirleyici hale geldiğini göremeyenler, sınıf mücadelesinde bütün etkenlerden yararlanamamakta ve herkesi birden devirme siyaseti izlemektedirler. Aslında bunların siyaseti, baş düşmanları, özellikle de Sovyetler Birliği'ni devirmemek siyasetidir. Örneğin **Halkın Kurtuluşu** dergisi, baş çelişmeyi doğru tespit edemediği için sürekli olarak Brejnev'e hizmet etmiş, Sovyet sosyal-emperyalizmi dışında her tarafa yumruk sallamıştır. DP milletvekili Özer Ölçmen, Yeni Çarlarla işbirliği anlaşmasına karşı çıktığı zaman, vargüçleriyle ona saldırmışlardır. Halil Tunç, MC hükümetinin yıkılması için genel grevden söz ettiği zaman, bu sefer de Halil Tunç'a hücum etmişlerdir. Örnekler sayısızdır. Fakat görülen şudur: Bu oportünistler, çeşitli güçlerin boynuna peşin olarak birer yafta asmışlardır ve somut davranışlara bakmaksızın ne yaparlarsa yapsınlar onlara saldırmaktadırlar. Hatta daha da dikkat çekici olan, saldırıyı olumlu davranış gösterildiği zaman yöneltmeleridir. Örneğin, **Halkın Kurtuluşu** Özer Ölçmen diye bir kimsenin daha önce hiç sözünü etmezken, Rusya ile anlaşmaya karşı çıkar çıkmaz, ona demediğini bırakmamıştır.

Herkesi birden devirmeye kalkanlar, kimseyi deviremezler, ancak kendileri devrilirler. Mao Zedung, 1931 yılında ÇKP yönetimine hakim olan «sol» oportünistleri bu açıdan şöyle eleştirmiştir:

> «Yeni merkezi yönetim,... 18 Eylül [1931] olayından sonra Çin ile Japonya arasındaki milli çelişmenin şiddetlenmekte olduğunu ve ara sınıfların Japonya'ya direnme ve demokrasi taleplerinde bulundukları gerçeğini gözden kaçırdı;... kategorik bir şekilde, ara grupların Çin devriminin en

tehlikeli düşmanı olduklarını iddia etti. Bu yüzden yeni merkezi yönetim 'her şey kahrolsun' sloganını savunmaya devam etti.»[42]

Milli çelişmenin ağır bastığı dönemlerde, buna uygun bir milli cephe siyaseti izlemezsek, **«kurşunlarımız baş düşmanı vuracağı yerde ikinci dereceden düşmanlarımızı ve hatta müttefiklerimizi vurur. Bu da baş düşmanı vuramamak ve cephane israf etmek anlamına gelir. Onu kıstırıp tecrit edememek anlamına gelir. Bu, düşman kampında ve düşman cephesinde zorla bulunan herkesi ve bugün düşman olduğumuz ancak yarın dostumuz olabilecek kimseleri kendi saflarımıza çekememek anlamına da gelir.»**[43]

Baş Düşmanlarımız İki Süper Devlet ve Özellikle Sovyet Sosyal-Emperyalizmidir

Baş çelişme bize devrimin içinde bulunduğu aşamada en başta çözmemiz gereken mesele yanında, esas darbeyi indireceğimiz hedefi de gösterir. Bugün Türkiye'de baş çelişme milli çelişmedir. Bu milli çelişmenin adı, somut olarak iki süper devletle ve özellikle Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki çelişmedir. Devrimi başarmak için öncelikle bu çelişmenin çözümüne yüklenmeli, bütün meseleleri en başta bu açıdan ele almalıyız. Tabii hiç kimse bütün bunları elimizi kolumuzu sallayarak yapmamıza izin vermeyecektir. Baş çelişmeyi, adı üstünde, iki süper devleti ve özellikle Sovyetler Birliği'ni hedef alarak çözebiliriz.

42 Mao Zedung, «Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Hakkında Karar», *Sosyalist Siyasal Düşünüş Tarihi*, Bilgi Yayınları, Cilt II. s. 958.

43 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 191.

Devrimimizin içinde bulunduğumuz aşamadaki baş düşmanları bunlardır. Bugün sınıf mücadelesini iki süper devlete ve özellikle Sovyetler Birliği'ne karşı yürüteceğiz.

Türkiye hakim sınıflarının çeşitli kesimlerine karşı tavrımızı, onların iki süper devlete, özellikle de Rusya'ya karşı tavırları belirleyecektir. Hakim sınıflara karşı mücadelede elimizdeki terazi budur. Baş düşmanlarımızla birleştikleri ve teslimiyet gösterdikleri yerde ve ölçüde, onlara da darbe indirecek, direndikleri yerde ve ölçüde onları destekleyeceğiz.

Yoldaş dergisinin yazısında «baş düşman» meselesi karmakarışıktır. **Yoldaş** dergisi baş düşmanın ABD emperyalizmi olması gerektiğini belirtmektedir. Bu yargıdan birkaç satır sonra ise, «Bütün dünya halklarının ve uluslarının olduğu gibi Türkiye halkının ve onun devriminin baş düşmanları elbette iki süper güçtür» denilmektedir. **Yoldaş**, «baş çelişme» meselesini açıklayan bölümünde, bu sefer de yalnız ülke hakim sınıflarını ve faşizmi baş düşman gören bir anlayışı savunmaktadır.

Yoldaş dergisi, baş düşmanın **tek başına** ABD emperyalizmi olduğu anlayışını savunurken de yanılmaktadır, baş düşmanın ülke hakim sınıfları olduğu anlayışını ileri sürerken de yanılmaktadır.

Yarı-Sömürge Ülkelerde Emperyalizm Daima Baş Düşman İçindedir

Yoldaş dergisi, bir ülkede devrimi, o ülkede emperyalist sömürü zincirinin kırılması olarak kavramıyor. Bu yüzden içinde bulunduğumuz aşamada iki süper devleti, devrimi engelleyen esas güçler olarak görmüyor. Sonuç olarak **Yoldaş**, devrimin önüne çı-

kan esas engel olarak yerli hakim sınıfları alıyor.

Bugün ABD ve Sovyetler Birliği'nde devrimin önüne dikilen esas engel, bu ülkelerin kendi tekelci burjuvazileridir. Bu iki ülkede devrim sürecinin gelişmesini tayin eden ve diğer çelişmelerin çözümünü etkileyen çelişme, tekelci burjuvaziyle halk arasındaki çelişmedir. Devrimin baş düşmanı, ülkenin tekelci burjuvazisidir.

Bizim üzerinde durmak istediğimiz konu, meselenin, Türkiye gibi yarı-sömürge ülkelerde çözümüdür. Bizim gibi ülkelerde devrimin baş düşmanı, iç çelişme belirleyici olduğu zamanlarda bile, yalnız başına ülke hakim sınıfları değildir.

Milli çelişme ön plana çıktığı zaman, baş düşman tehdidi oluşturan emperyalist devlet veya devletlerdir.

İç çelişme hakim olduğu zaman ise, baş düşman yalnız yerli hakim sınıflar değil, aynı zamanda onları destekleyen emperyalist ülke veya ülkelerdir.

Çünkü Komintern Programının da işaret ettiği gibi, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde milli etken devrimci mücadelede «belirleyici bir rol» oynamaktadır[44]. Arnavutluk Emek Partisi Tarihi de aynı noktaya işaret etmektedir:

> «Arnavutluk gibi yarı-sömürge bir ülkede yalnız sosyal değil, aynı zamanda milli bir mesele de vardır ve ikincisi öncelik taşımaktadır.»[45]

Tabii biz bu sözlerden yarı-sömürge ülkelerde milli çelişmenin her zaman baş çelişme olduğu gibi bir anlam çıkarılmasını doğru bulmuyoruz. Bu ül-

44 *Komünist Enternasyonal Programı*, AYDINLIK Yayınları, s. 76-77.

45 *Arnavutluk Emek Partisi Tarihi*, Bora Yayınları, Cilt I, s. 60.

kelerde Mao Zedung ve Stalin'in çok güzel tahlil ettikleri gibi, iç ve dış çelişmelerden hangisinin ağır bastığı meselesi vardır. Ne var ki, yarı-sömürge ülkeler, siyasi bağımsızlığa sahip olsalar bile, emperyalizmin ekonomik hakimiyeti altındadırlar. Bu ülkelerin hakim sınıfları, iktidarlarını emperyalizme dayanarak devam ettirebilmektedir. **Yoldaş** dergisi Türkiye gibi ülkelerde, yerli gericiliğin, varlığını dünya emperyalist sistemine borçlu olduğunu ve dünya gericiliğine dayanarak ayakta durduğunu kavrayamamıştır. **Yoldaş** dergisi, dünya gericiliğinden kopuk bir yerli gericilik olabileceğini düşünmektedir. Faşizmi de, dünya emperyalist sisteminin en gerici güçlerinin bir ürünü olarak değil, tek tek ülkelerdeki iktidarlarının zorbalığı veya zulmü olarak görmektedir. Bu arkadaşlar, Lenin'in emperyalizm tahlilini kavramadıkları için, Dimitrov'un faşizm tahlillerini de anlayamamaktadır.

Bizzat **Yoldaş** dergisinin Mao'dan yaptığı alıntıda, iç çelişmelerin hakim durumda olması halinde bile, baş çelişmenin bir yanında, yalnız ülke hakim sınıfları değil, «emperyalizm ve feodal sınıflar ittifakı» bulunduğu belirtilmektedir:

> «Emperyalizm zulmünü savaş yoluyla değil de, daha yumuşak yollarla —siyasi, iktisadi ve kültürel— sürdürdüğünde, yarı-sömürge ülkelerdeki hakim sınıflar emperyalizme teslim olurlar ve emperyalizm ile hakim sınıflar halk kitlelerini ortaklaşa ezmek üzere bir ittifak kurarlar. Böyle bir durumda, kitleler genellikle emperyalizm ile feodal sınıfların ittifakına karşı iç savaşa başvururlar.»[46]

46 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 388.

Mao Zedung yarı-sömürge bir ülke olan Çin'de baş düşman meselesini devrimin bütün aşamalarında incelemiştir. Büyük öğretmen, «Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi» adlı yazısında Çin devriminin baş düşmanının kim olduğu sorusunu sormakta ve emperyalizmi bütün dönemlerde baş düşman içine almaktadır. Mao, yerli gericiliğin «devrimin hedeflerinden biri» olmasını ise her dönemde somut olarak ele almakta ve konuyu sonuç olarak şöyle özetlemektedir:

> «... Çin devriminin düşmanlarının çok güçlü olduğu çok açıktır. Sadece kuvvetli emperyalistleri ve kuvvetli feodal güçleri kapsamamakta, aynı zamanda bazen halkı bastırmak için emperyalistlerle ve feodal güçlerle birleşen burjuva gericilerini de kapsamaktadır.»[47]

Mao'nun bütün yazılarını incelediğimiz zaman, yarı-sömürge ülkelerde emperyalizmin **her şart altında** baş düşman olduğunu, yerli gericiliğin ise bazı durumlarda emperyalizmle beraber baş düşman içinde yer aldığını görürüz. ÇKP'nin 1963 yılında SBKP'ye yazdığı mektubu, bu mektuptan sonra yayınlanan dokuz yorumu ve ÇKP'nin görüşlerini açıklayan **Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz** adlı kitabı incelediğimiz zaman, bu konuda çok sayıda örnek buluruz.[48]

ÇKP, Sovyet revizyonistlerine yolladığı ünlü mektupta, ABD emperyalizminin denetimi altında bulunan veya denetim altına almaya çalıştığı kapita-

---

47 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt II, s. 314 vd.

48 *Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 20, 22-24, 211.

list ülkelerde dahi, **birinci derecede** ABD emperyalizmine **karşı** mücadele edilmesi gerektiğini şu şekilde belirtiyordu:

> «ABD emperyalizminin denetlediği ya da denetlemeye çalıştığı kapitalist ülkelerde işçi sınıfı ve halk, saldırılarını esas olarak ABD emperyalizmine, ama aynı zamanda milli çıkarlara ihanet eden tekelci kapitalistlere ve öteki yerli gerici güçlere de yöneltmelidir.»[49]

Gene bu anlayışa uygun olarak, Mao Zedung, bir emperyalist ülke olan Japonya'da, baş düşman olarak yalnız Japon tekelci burjuvazisini görmediği gibi, en başta ABD emperyalizmine karşı mücadele edilmesi gerektiğini uzun uzun açıklamaktadır.[50]

Bugün İkinci Dünya ülkelerindeki Marksist - Leninist partilerin birçoğunun baş düşman olarak iki süper devleti veya bunlardan birini almalarının dayandığı bakış açısı da budur.

Türkiye ise, bırakalım İkinci Dünya ülkeleri gibi emperyalist bir ülke olmayı, yarı-sömürge bir ülkedir. **Yoldaş** dergisi, böyle bir ülkede emperyalizmi baş düşman dışına çıkarmaktadır. Bu anlayış, devrim güçlerinin mevzilenmesinde emperyalizm ve sosyal-emperyalizmi tecrit etmeyi değil, yerli gericiliğe karşı onlarla birleşmeyi getirmektedir.

---

49 *Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 25.

50 Bkz. Mao Zedung, «Japon Halkının Amerikan Emperyalizmine Karşı Yurtsever Haklı Savaşını Desteklemek Hakkında Konuşma», 27 Ocak 1964.

**Baş Düşman (ya da Baş Çelişme)
Kitlelerin Kuyruğuna Takılarak
Tespit Edilemez**

Yoldaş dergisinin gözü, yalnız yerli hakim sınıfları görüyor. Çünkü bu arkadaşlar toplumumuzun temel ve baş çelişmelerinin düzgün bir tahlilini yapmıyorlar. Ayrıca proletarya devriminin mahiyetini de kavramıyorlar. Yalnız hakim sınıfları hedef alan görüşün temelinde yatan anlayış şudur: «Halk, karşısında iki süper devleti değil, yerli hakim sınıfları görür.»

Bu anlayış, Marksizmi reddeden kendiliğindenciliğin bir ifadesidir. Kendiliğinden bir halk hareketi, düşmanlarını doğru tespit edemez. Zaten Marksizmi eylem kılavuzu edinmiş bir proletarya partisinin mücadeleye önderlik etmesinin gereği de buradadır. Öncünün görevi, bütün sınıfa ve halka doğru siyasetleri kavratmak, doğru hedefleri göstermek ve kitleleri bu yönde seferber etmektir. Yoksa öncü, halk neyi görüyorsa, onu tespit edecek ve kendiliğindenci eylemin peşine takılacak değildir. Bu takdirde ne Marksist teoriye, ne stratejiye, ne de öncü bir partiye gerek vardır.

Aslında siyasi bilinç kazanmamış halk, çoğu zaman mücadelenin hedefi olarak **hakim sınıfları da görmez.** Berber çırağı, eğer kendisine önderlik edilmezse düşman olarak karşısında ustasını veya dükkan sahibini görür. Çoban, çiftlik kahyasını baş düşman olarak görebilir. Patron fabrikalarda çoğu zaman «baba» pozundadır. Bilinçsiz işçilerin baş düşman olarak fabrika müdürünü veya ustabaşıları gördüğü rastlanan bir olaydır. Bilinçsiz köylü, kendi toprağına gelinceye kadar istilacıyı baş düşman görme-

yebilir. Emekçilerin başıboş hareketleri, çoğu zaman zengin düşmanlığı gibi kendiliğindenci nitelikler alır. Devlet, sınıflarüstü bir role büründüğü için, emekçilerin devletin rolünü anlamaları ve siyasi iktidara yönelmeleri de, onlara öncü tarafından kavratılabilir.

Baş düşman, kitlelerin kendiliğinden gördüğü şey değildir. Baş düşman, Marksist bir tahlille tespit edilir. Proletarya hareketinin görevi, baş düşmanı kitlelere kavratmaktır. Eğer kitleler baş düşmanı henüz görmüyorsa, buradan çıkacak sonuç öncünün bu görevi henüz başaramadığıdır. Devrimci bir öncünün görevi, kitlelerin durumu çok geri bile olsa doğru siyasetleri ortaya koymak ve gerçekleri kavratmak için ısrarla mücadeleye devam etmektir. Böyle bir durum için Stalin, şu örneği veriyor:

> «Örneğin, Kerenski yönetimi altında 1917 başlarında işçiler ve askerler arasında bizim savaşa karşı sürdürdüğümüz ajitasyon, şüphesiz ki, taktik bir geri çekilmeyle sonuçlandı. Yığınlar bizim konuşmacılarımızı kürsüden attılar, onları dövdüler, yığınlar partiye yaklaşacakları yerde ondan uzaklaştılar. Ancak taktik çekilmeye rağmen, bu ajitasyon stratejik başarıyı yaklaştırdı, kısa bir süre içerisinde yığınlar bizim savaşa karşı sürdürdüğümüz ajitasyonun doğruluğunu anladılar ve sonunda da bu onların Partiye yaklaşmalarını hızlandırdı ve kolaylaştırdı.»[51]

1945 yılında, hatta 1950'lerde halk yığınları ABD emperyalizminin ve işbirlikçilerinin baş düşman olduğunu göremiyorlardı. Ama devrimciler, çe-

---

51 Stalin, *Strateji ve Taktikler Üzerine*, Aşama Yayınları, s. 10.

şitli mücadeleler içinde halka bizzat kendi tecrübeleriyle bu gerçeği gösterdiler.

Mesele baş düşmanı doğru tespit etmektir. Eğer bu yapılırsa, kitleleri somut meselelerinden kalkarak harekete geçirebilir ve baş düşmanı da onlara gösterebiliriz.

Yoldaş dergisi, baş çelişme ve baş düşman kavramlarını birbirinden kopardığı için, iki tane baş çelişme ve iki tane baş düşman tespit ediyor. Baş çelişme konusunu incelerken yerli hakim sınıflar «baş düşman» oluyor. İki süper devletle Türkiye arasındaki ilişkiyi incelerken ise ABD baş düşman oluyor! **Yoldaş** dergisi, ABD emperyalizmini «baş düşman» alırken de hakim sınıfların iktidarda bulunan kanadına bakarak karar veriyor.

Yoldaş dergisinin anlayışına göre, hakim sınıflar içinde hangi emperyalist ağır basarsa, baş düşman odur.

Baş Düşman
Mutlaka Hakim Sınıflar İçinde Ağır Basan
Emperyalist midir?

İktidarda kim varsa baş düşman onun dayandığı emperyalisttir anlayışı yanlıştır. Çünkü öncelikle çözülmesi gereken çelişme ve devrimin önüne dikilen en büyük engel, her zaman iktidarda bulunan güçler veya onun dayandığı emperyalist değildir, ya da tek başına bu emperyalist değildir. Mesela İkinci Dünya Savaşından önce, iktidarda olsun veya olmasın her ülkede Alman emperyalistleri ve ajanları baş düşman olarak alınmaktaydı. Bugün bazı ülkelerde Avrupa emperyalistlerine yakın güçler iktidardadır, fakat baş düşman Avrupa emperyalistleri değildir. Halen Yunanistan'ı yöneten Karamanlis hükümeti,

Avrupa ülkelerine yakın bir siyaset izlemektedir, fakat Yunanistan'da baş düşman Avrupa emperyalizmi değildir. Türkiye'de iktidarda olan Ecevit hükümeti de daha çok Avrupa'ya yakındır. Bu durumda THKO, Avrupa emperyalizmini mi baş düşman ilan edecektir? **Yoldaş** dergisi, Sovyet sosyal-emperyalizmini baş düşman olarak görmek için revizyonistlerin iktidara gelmesini mi bekleyecektir? O zaman iş işten geçmeyecek midir?

Tekerlek kırıldıktan sonra yol gösteren çok olur. Marksistlerin görevi, tekerleği kırdırmadan doğru yoldan ilerlemektir. Bunun için dünyanın ve Türkiye'nin doğru bir tahlilini yapmak ve değişen şartlara göre, siyasetleri de zamanında değiştirmek gerekir.

Yoldaş dergisi, bizim de kendileri gibi, baş düşmanı hakim sınıflar içinde ağır basan emperyaliste göre tespit ettiğimizi düşünüyor. İki süper devletin baş düşman olduğunu savunduğumuza bakarak, **Yoldaş** dergisi, bizim «İki süper gücün işbirlikçilerinin eşit güçte olduğunu» öne sürdüğümüzü söylüyor. Çünkü **Yoldaş**'ın mantığı bunu gerektirmektedir.

Türkiye'de hem ABD işbirlikçilerinin, hem de Rus sosyal-emperyalizminin beşinci kolunun var olduğu bir gerçektir. Bunların «hemen hemen aynı güçte olduğunu» hiç bir yerde söylemedik. Tam tersine bugün ABD işbirlikçilerinin daha güçlü olduğunu bir çok defa yazdık. **Yoldaş** dergisinin bize yakıştırdığı görüş, aslında bize ait değildir ve **Yoldaş**'ın hatalı mantığının bizim adımıza vardığı bir sonuçtur.

Hakim sınıflar içinde ağır basan emperyalist niçin mutlaka baş düşman değildir? Çünkü devrimin önündeki esas engel, toplumun ilerlemesinin yolunu kesen en önemli güç, bazen o an için iktidarda olmayabilir. Bu emperyalistin işbirlikçileri henüz o ülke-

de iktidarı ele geçirmeye yetecek kadar güçlü olmayabilir. Fakat biz, dünya ve ülke şartlarının doğru bir tahlilini yaparak baş çelişmeyi tespit ederiz. Böylece devrimin önüne dikilen esas engelin hangi emperyalist ya da emperyalistler olduğuna karar veririz.

Bugün, hangi güçlerin Türkiye devriminin yolunu kestiğini tespit etmek, **Yoldaş** dergisinin sandığı gibi bir «kehanet» değildir. Bugün dünyada, Türkiye'nin bulunduğu bölgede ve Türkiye'de emperyalistler arasındaki mücadelenin hangi yönde değiştiğini görmek ve Türkiye devriminin önündeki esas engelleri belirlemek, Marksist bir tahlilden hareket etmekle mümkündür. **Yoldaş** dergisi ise, Marksist tahlilleri «bugünü bir kenara bırakıp bu 'mutlaka' kehanetleri üzerinde at oynatmakla yaratılan hayali stratejiler içinde kaybolmak» şeklinde niteliyor. Oysa kaybolmak, daima iki adım ötesini görmeyen körlerin kaderi olmuştur.

Türkiye'de Hitler faşizminin yükseldiği yıllarda dünya emperyalist sisteminin doğru bir tahlilini yapıp, Alman emperyalizmini ve işbirlikçilerini baş düşman kabul etmek bir «kehanet» miydi?

İkinci Dünya Savaşının sonunda, yurdumuzda dünya emperyalist sistemindeki çelişmeleri doğru bir şekilde tahlil edip ABD emperyalizmi ve işbirlikçilerini baş düşman olarak almak, bir «kehanet» sayılabilir mi?

Sözgelişi Şefik Hüsnü, doğru bir baş düşman anlayışından hareketle İkinci Dünya Savaşının başında Türkiye'de iktidarda bulunan Refik Saydam hükümetinin düşürülmesini hedef almıyordu. Çünkü bu hükümetin düşmesi halinde kurulacak hükümetin Alman taraftarı olması söz konusuydu. Nitekim 1942

yılında Refik Saydam hükümetinin düşmesi ile Nazi taraftarı Saraçoğlu Başbakan oldu.[52]

Baş düşman, bir devrim süreci içinde belirli bir aşamada baş çelişmenin çözülmesinin karşısına dikilen, devrimin yolunu kesen, o sırada devrim için en büyük engeli oluşturan güç veya güçlerdir.

Mesela 1927'ye kadarki dönemde Çin devriminin baş düşmanları, emperyalizm ve Kuzeydeki savaş ağalarıydı. 1927'den sonra baş düşmanlar, emperyalizm ve onunla işbirliği eden Guomindang içindeki gerici kesim oldu. 1931'den sonra baş düşman Japon emperyalizmi ve vatan hainleriydi. Japon emperyalizminin kovulmasından sonra baş düşman, ABD emperyalizmi ve işbirlikçisi Çan Kay-şek kliği olarak tespit edildi.

Görüldüğü gibi baş düşman siyasi bir kavramdır. Devrime belirli bir anda karşı çıkan en önemli gücü ifade etmektedir. Bu sebeple baş düşmanı, hakim sınıflar içinde ağır basan emperyalist veya en fazla sömüren, en çok sermayesi olan emperyalist olarak tespit etmiyoruz. Belli bir emperyalistin askeri üslerinin bulunması da, mutlaka o emperyalistin baş düşman olmasını gerektirmez.

Bugün Türkiye'de ABD üsleri vardır. Bunların varlığı bağımsızlığımıza aykırıdır ve devrimimize de karşıdır. Fakat bu, ABD emperyalizminin tek başına baş düşman olmasını gerektirmez. Kafkasya'daki Rus tümenleri, Akdeniz ve Karadeniz'deki Rus donanmaları devrimimiz için Amerikan 6. Filosu ve üslerinden daha büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

Bırakalım askeri üs bulunmasını, Çin toprağının bir parçası olan Tayvan adası, ABD'nin askeri işgali

---

52 *Halkın Sesi*, Sayı 27, s. 7.

altındaydı. Bu topraklar üzerinde otuz milyon Çinli yaşamaktadır. Fakat Çin, baş düşman olarak ABD emperyalizmini değil, Sovyet sosyal-emperyalizmini görüyordu.[53]

Daha da çarpıcı bir örnek verelim. İkinci Dünya Savaşında, Japon emperyalistleri saldırdığı zaman Vietnam, bir Fransız sömürgesiydi. Bu durumda Vietnam devrimcileri baş düşmanı Japon emperyalizmi olarak tespit ettiler. Hatta Fransız sömürgecilerini dahi baş düşmana karşı ortak mücadeleye çağırdılar. Ho Şi Min bu olayı şu sözlerle anlatmaktadır.

«9 Marttan önce birkaç defa Vietminh Birliği Fransızları Japonlara karşı ittifak yapmaya davet etti.»[54]

Görüldüğü gibi baş çelişmenin ve baş düşmanın tespiti etraflı bir tahlili gerektirmektedir. Türkiye'nin milli demokratik devrimi, emperyalizm ve sosyal - emperyalizm cephesinin Türkiye'de yarılmasına kadar devam edecek bir süreçtir. Bu süreç içinde çeşitli aşamalarda baş çelişme ve baş düşman değişebilir. Baş düşmanı tespit ederken hareket ettiğimiz noktalar şunlar olmaktadır:

1. Uluslararası plandaki gelişmeler, özellikle emperyalistler arası çelişmelerin tahlili.

2. Türkiye'deki gelişmeler, iki süper devletle Türkiye halkı arasındaki çelişmelerin ve iki süper devletin Türkiye üzerindeki hegemonya mücadelesinin tahlili.

53 Hua Guo-feng, «Orduda Siyasi Çalışma Konferansında Yaptığı Konuşma» 29 Mayıs 1978, *Peking Rundschau*, Sayı 1978/24, s. 10. Aynı Konuda bkz. Çin Milli Savunma Bakanı Su Siang Çien'in «Uyanıklığımızı Artıralım ve Savaşmaya Hazırlanalım» başlıklı yazısı, *Bora* dergisi, Sayı 1, s. 56.

54 Ho Şi Min, *Milli Kurtuluş Savaşımız*, Toplum Yayınları, s. 76.

3. Yeni bir dünya savaşına yol açacak etkenlerin artması ve savaşa karşı mücadele.

Baş düşmanı, bu noktalardan yalnız birine dayanarak değil, hepsini hesaba katarak ve aralarındaki sıkı bağları unutmaksızın tespit ediyoruz.

Eğer yalnız ABD emperyalizmini baş düşman alır ve ABD emperyalizmine karşı mücadeleyi, baş düşmanları iki süper devlet olan bağımsızlık mücadelesinin bir parçası olarak yürütmezsek, revizyonistlerle aynı işi yapmış oluruz. Bugün revizyonistler de ABD emperyalizmini baş düşman alıyor. Fakat onlar bunu Rus sosyal-emperyalizminin yurdumuzun tek efendisi olması için yapıyor. Tek başına ABD'yi baş düşman aldığımız zaman, sosyal-emperyalizmin beşinci kolundan sınıf mevzilenmesinde hangi farkımız kalmaktadır? Tek bir fark kalmaktadır: Biz ayrıca Rusya'nın sosyalist değil, emperyalist bir ülke olduğunun propagandasını yapacağız. **Yoldaş** dergisinin deyişiyle «işte bu kadar!».

Devrimci mücadelenin hedeflerini ve mevzilenmesini değiştirmeyen böyle bir görüşü bugün Yeni Çarlar bile sineye çekerler. Sen ABD'yi tek başına baş düşman olarak gördükten sonra, esas darbeyi yalnız ona indirdikten sonra, Rusya için de «sosyal - emperyalist» demişsin, bunun pratikte çok büyük bir değeri olmaz. Pratiğe ve siyasetlere yansımayan böyle bir tespit, mücadelede bizi hep revizyonistlerle aynı saflara sürükler ve «ABD hegemonyasına karşı» zafer kazandığımızı sandığımız bir gün, revizyonistlerin sosyal-faşist diktatörlüğü ile yüz yüze geliriz.

Mesele, Rusya'nın «sosyal-emperyalist» bir ülke olduğunu kabul etmek değildir. Ancak revizyonist önyargılardan kurtulamayanlar Rusya'nın emperya-

list olduğunu göremiyorlar. Yoksa geniş halk yığınları, dünyada oynadığı role bakarak Rusya'nın «emperyalist» bir ülke olduğunu görmektedir. Bu sebeple esas mesele, Rus sosyal-emperyalizmine karşı nasıl mücadele edileceğidir. Mesela, bugün CHP içinde de bir çok yurtsever, Sovyetler Birliği'nin tahakküm peşinde koştuğunu görmekte, fakat bu tehdit karşısında mücadeleci değil, uzlaşıcı bir tavır almaktadır. Marksistleri reformculardan ayıran şey, Rusya'nın emperyalist olduğunu söylemek değil, ona karşı mücadelede proleter devrimci bir tavır almaktır.

İki Süper Devletin İşbirlikçilerini de Baş Düşmanlar Arasında Saymak Gerekmez mi?

Baş düşman olarak niçin yalnız iki süper devletten söz ediyoruz da, işbirlikçilerini de baş düşman içinde belirtmiyoruz?

Milli demokratik devrimimizin düşmanları hiç şüphesiz iki süper devletten ibaret değildir. Milli demokratik devrim, emperyalizmi, sosyal-emperyalizmi, işbirlikçi burjuvaziyi ve toprak ağalarını hedef almaktadır ve bu sınıfları yıkarak zafere ulaşacaktır.

Bugün iki süper devlet ve işbirlikçilerinin baş düşman olduğunu söylemek, aslında iki süper devletin **belirleyici** olduğunu kabul etmek anlamına gelmektedir. Baş düşmanı böyle ifade edenler, niçin yalnız iki süper devletin işbirlikçilerini baş düşman içine katmaktadırlar da, işbirlikçi burjuvazi ve toprak ağalarının diğer kesimlerini dışarda bırakmaktadırlar? Çünkü onlar da aslında iki süper devletin **belirleyici** olduğunu dolaylı olarak kabul etmek zorunda kalıyorlar. Hakim sınıflar içinde kimleri baş

düşman aldıklarını, iki süper devletle ilişkisine bakarak tespit ediyorlar. Bu ne demektir? Kimi hedef alacağımızı **belirleyen** gene iki süper devlet olmuyor mu?

İçinde bulunduğumuz aşamada Türkiye hakim sınıflarının çeşitli kesimlerine karşı tavrımızı, onların iki süper devlete ve özellikle Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı tutumlarına göre belirliyoruz. Elbette her somut durumda süper devletlerin, özellikle Sovyet sosyal-emperyalizminin yanında yer alan güçlere karşı mücadele yürütüyoruz. İki süper devleti baş düşman almak, hakim sınıflara karşı mücadeleden vazgeçmek değildir. Baş düşman tespitimiz, hakim sınıflara karşı özellikle hangi noktada mücadele edeceğimizi tayin edecektir. Böylece sınıf mücadelesinde körler gibi davranmayacak, en başta çözmemiz gereken çelişmeye yüklenecek ve en fazla tecrit etmemiz gereken güçlere darbe indireceğiz.

Bugün milli çelişmeler ön plana çıktığı için, bir milli birleşik cephe kurmanın nesnel şartları vardır. 1974 yılında uluslararası alandaki ve ulusal plandaki sınıf ilişkilerinde ortaya çıkan değişiklik, çeşitli siyasi güçlerin tutumuna hemen otomatik olarak yansımamıştır ve yansıyamazdı da. Bilinç ve siyasetteki değişiklik, daima nesnel gerçeklikteki değişikliğin arkasından gelir. 1974'te milli çelişmenin hakim hale geldiğini, ilkönce Türkiye İşçi Köylü Partisi tespit etmiş ve 45 milyonu tek bir cephede birleştirme politikasını bütün halka ilan etmiştir. Yeni durum, kendisini çeşitli siyasi güçlere kabul ettirdikçe, politikalar da buna uygun olarak değişecektir.

İki süper devlet ve özellikle Sovyet sosyal-emperyalizmi ile Türkiye arasındaki milli çelişme henüz doruğuna ulaşmamıştır. Bu çelişme keskinleştikçe,

düne kadar iç çelişmenin belirleyici olduğu şartlarda düşman kampta yer alan bazı güçler milli birleşik cepheye katılacaklardır. Hakim sınıflar içinde bugün gördüğümüz Sovyetler Birliği'ne karşı teslimiyetçi politika sonuna kadar böyle sürüp gitmeyecektir. Hakim sınıfların en azından bazı kesimleri, kararsız ve yalpalayarak da olsa direnme eğilimi gösterecekleridir. Bu gelişmenin işaretleri bugünden görülmeye başlamıştır. Halen, Türkiye bir yeniden saflaşma dönemi yaşamaktadır.

Bu yeni saflaşmanın bir an önce biçimlenmesi için mücadele etmeli ve bütün milleti iki süper devlete karşı birleşmeye çağırmalıyız. Özellikle Sovyetler Birliği ile Türkiye hakim sınıfları arasındaki çelişmeleri derinleştirmeye hizmet eden bir siyaset izlemeliyiz.

Çeşitli olgular göstermektedir ki, Türkiye hakim sınıflarının ABD emperyalizmi ile bağları zayıflamaktadır. Düne kadar ABD yanlısı olan bazı güçler, ABD'den kopmuştur. Bazıları üzerindeki ABD denetimi ise, düne göre bir hayli gevşemiştir. 1964 yılından beri görülen budur. Bu gelişme bir süre ağır ağır olmuş, özellikle 1974 Kıbrıs harekatından sonra hızlanmıştır. Bugün Türkiye'de açıkça ABD'yi savunan herhangi bir «babayiğit» ortaya çıkamıyor.

Hakim sınıflara karşı izlediğimiz siyaset, gerçeklere dayanmaktadır ve gerçekler tarafından doğrulanmaktadır. Hakim sınıfların çeşitli kesimlerinin zaman zaman süper devletlerle çelişen bir tavır almaları bu olgunun bir ifadesidir. Örneğin, Türkiye hükümetlerinin haşhaş ekimi üzerinde ABD'nin zoruyla konmuş olan yasağı kısmen kaldırmalarını, Orta Doğu'da Filistin ve Arap ülkelerinin yanında yer almalarını, Güney Afrika halklarının ırkçılığa ve sö-

mürgeciliğe karşı mücadelelerini desteklemelerini, Üçüncü Dünya ve İslam ülkeleri ile ilişkileri geliştirmelerini, askeri alanda ABD denetimini zayıflatan tedbirler almalarını, Sovyetler Birliği'ne Volfram satmamalarını vb. olumlu karşıladık.

Milli çelişmenin ön plana çıkmasını dikkate alan bir milli birleşik cephe politikası izlemek, önümüzdeki gelişme içinde daha da büyük bir önem kazanacaktır. Çünkü iki süper devletten biri ile olan çelişmelerin daha da keskinleşmesi ve sözgelişi yurdumuzun saldırıya uğraması, işgal edilmesi veya bir işgal tehdidiyle yüz yüze gelmesi halinde devrimimiz bu süper devleti baş düşman alacak ve onunla çelişmesi olan bütün güçlerle aynı düşmana karşı savaşacaktır. Bu konuda Mao Zedung şöyle demektedir:

> «... büyük burjuvazinin içinde farklı gruplar, farklı emperyalist devletler tarafından desteklenmektedir; bu bakımdan bu devletler arasındaki çelişmeler keskinleştiği ve devrim belirli bir devleti hedef aldığı zaman, bu emperyalist devlete karşı verilen mücadeleye, diğer emperyalist devletlere dayanan büyük burjuva grupları da belli ölçüde ve belli bir süre için katılabilir. Böyle zamanlarda düşmanı zayıflatmak ve kendi yedeklerini artırmak için, Çin proletaryası bu gruplarla bir birleşik cephe kurabilir...»[55]

Baş Düşmanlar arasında
Daha Tehlikeli Olanı
Sovyet Sosyal - Emperyalizmidir

İki süper devleti baş düşman almakla beraber

---

55 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt II, s. 290.

bunlar arasında da bir ayrım yapmak gerekir. Çünkü baş düşmanlarımız olan bu iki emperyalist devlet arasında şiddetli bir rekabet vardır. İkisi arasında işbirliği değil, düşmanlık esastır. Bu yüzden **Türkiye devrimi, birbiri ile ittifak halinde olan iki süper devleti değil, birbiri ile kavga eden iki süper devleti yenecektir.** Her ikisi de Türkiye halkının baş düşmanı olmakla beraber, düşmanımız ikisinin toplamı değildir.

Esasen yaşadığımız çağda tek ülkede devrimi mümkün kılan da, emperyalistler arasındaki dengesiz gelişme ve çelişmelerdir. Lenin, tek ülkede devrimin başarılabilmesini bu şekilde tahlil etmiş ve hayat da Lenin'in bu tahlilini doğrulamıştır.

Bu sebeple iki süper devleti baş düşman alırken, **daha tehlikeli** olanını tespit etmek ve aralarındaki çelişmelerden yararlanmak, devrimimizi başarıya ulaştırmak için zorunludur.

Baş düşmanlarımız arasında yurdumuz için daha tehlikeli olan süper devlet Rus sosyal-emperyalizmidir. İki süper devlet de baş düşmanımız olduğu için, daha tehlikelisine karşı mücadelede diğeri ile ittifak etmek veya diğerine dayanmak söz konusu olamaz. Fakat ikisi arasındaki çelişmelerden, daha tehlikeli ve daha saldırgan olanını tecrit edecek şekilde yararlanmalıyız. Sözgelişi ABD emperyalizminin, **Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı** taviz değil, dişe diş mücadele siyaseti uygulaması, teknoloji ihracını ve gıda maddeleri satışını kesmesi, sahte «yumuşama» siyasetini terk etmesi, «Sonnenfeldt Doktrini» gibi Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa'daki hegemonyasını perçinleyen görüşlere itibar etmemesi vb. dünya devrimine ve onun bir parçası olan Türkiye devrimine yararlıdır. ABD emperyalistlerinin ve bazı Avru-

pa ülkelerinin bugün Sovyetler Birliği'ne karşı uyguladıkları ödün politikası, Rus sosyal-emperyalistlerini daha da azgınlaştırmakta, onların yayılma hırsını kabartmakta ve savaşı yakınlaştırmaktadır.

Türkiye devrimcileri, bu gerçekleri göz önünde tutarak, iki süper devlet arasındaki çelişmelerden, daha tehlikeli olanı tecrit edecek ve zayıflatacak şekilde yararlanmalıdır. **Brejnev'in Hitler'in izinden gitmesi** gerçeğinin, siyasetlerimizin tespitinde ifade ettiği anlamın bir yönü de budur. Bu siyaset doğrudan doğruya iki süper devlet arasındaki çelişmelerden yararlanmayı ifade eder, yoksa Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı mücadelede ABD emperyalizmine teslimiyeti değil. ABD emperyalizmine karşı bağımsızlığımızı her alanda kazanma mücadelesinde devrimciler bugüne kadar olduğu gibi daima en önde olacaklardır.

Merkezi Görevimiz
Milli Bağımsızlık ve Savaşa Hazırlık
İçin Mücadeledir

Milli çelişmelerin ağır basması ve iki süper devletle Türkiye arasındaki çelişmenin baş çelişme haline gelmesi, merkezi görevimizi de belirlemiştir. milli demokratik devrimimizi başarıya ulaştırmak için bugün sarılmamız gereken esas görev, milli bağımsızlık ve savaşa hazırlıktır.

Merkezi görevimizi, baş çelişmeyi belirleyen somut tahlile dayanarak tespit ediyoruz. Merkezi görevimiz, uluslararası devrimci hareketin merkezi göreviyle de uyum halindedir. Bugün bütün ülkelerin proletaryası, iki süper devlete ve özellikle Sovyetler Birliği'nden gelen savaş tehdidine karşı dünya ça-

pında bir cephe oluşturmak için mücadele ediyor. Bu durum, 1930'larda faşizmin yükseldiği yıllarla benzerlik taşımaktadır. Dimitrov, 1934 yılında uluslararası proletaryanın merkezi görevinin «barış cephesini örgütlemek» olduğunu söylüyordu.

Bütün ülkelerdeki devrimci hareket merkezi görevini dünya devriminin merkezi göreviyle uyum halinde tespit eder. Bu uyum, hiç şüphesiz dünyanın ve bulunduğumuz ülkenin somut tahlilinden hareket ederek yapılan bir merkezi görev tespiti ile sağlanabilir.

Milli Bağımsızlık Mücadelesini Sosyal Kurtuluş Mücadelesi İle Birleştirmeliyiz

Milli bağımsızlık ve savaşa hazırlığın merkezi görev olması, diğer görevlerin terk edilmesi anlamına gelmez. Tam tersine diğer görevlerimizi başarmamız da en başta merkezi göreve sarılmamıza bağlıdır. Devrimi başarmak için gerçeklere dayanmak ve doğru bir çizgiye sahip olmak gerekir.

Yoldaş dergisi, bizim merkezi görev tespitimize karşı çıkıyor ve «demokratik devrim görevleri öncelik taşır» diyor. THKO'yu bu tespiti yaptığı zamandan beri izliyoruz. Acaba merkezi görev olarak tespit ettiği demokrasi mücadelesi adına gevezelikten başka ne yapmıştır? Gerçekten demokrasi mücadelesi vermek için her şeyden önce doğru devrimci bir çizgiye sahip olmak gerekir. Hiç kimse, «ben en büyük önemi demokrasi mücadelesine veriyorum» demekle demokrasi savaşçısı olamaz. Yaşadığımız şartlarda, iki süper devlete karşı milli bağımsızlık mücadelesini merkezi görev almayanlar, ne toprak

devrimi için mücadele edebilirler, ne de demokratik özgürlükler için. Bugün Türkiye'nin bütün meseleleri dış meselede düğümlendiğine göre, ayaklarını ancak bu gerçek üzerine basanlar demokrasi mücadelesine de önderlik edebilirler. Milli bağımsızlığı merkezi görev kabul eden proleter devrimci hareketin, köylü mücadelelerine önderlik etmesi ve en son Kontrgerilla ve MHP'ye karşı mücadelede gösterdiği başarı, bu nedenle raslantı değildir.

Yoldaş dergisi, merkezi görev olarak milli bağımsızlık mücadelesi alınınca, hemen sınıf uzlaşmasına yönelmek gerektiğini düşünüyor. Aslında bu düşünce **Yoldaş** dergisinin kavrayışını yansıtmaktadır. **Yoldaş** dergisi, milli bağımsızlık mücadelesini burjuvazinin meselesi olarak gördüğü için, bu göreve birinci yerin verilmesini burjuvazinin kuyruğuna takılıp sınıf teslimiyetçiliğine düşmek olarak anlamaktadır.

Merkezi görevin milli bağımsızlık mücadelesi olması, büyük burjuvazi ve toprak ağalarına karşı mücadelenin tatil edilmesi veya zayıflatılması demek değildir. Biz bütün görevlerimizi milli demokratik devrim hedefini gözeterek yerine getireceğiz. Türkiye hakim sınıflarını yıkmak ve devrimi başarmak, bugün bu hakim sınıfları ayakta tutan dünya gericiliğini tecrit eden milli bağımsızlık görevine sımsıkı sarılmakla mümkündür. İki süper devlete karşı mücadele, sınıf mücadelesinin uluslararası plandaki devamıdır. Öte yandan bu mücadele, halkımızın sosyal kurtuluş mücadelesiyle, içteki sınıf mücadelesiyle birleştirilmeden başarılı bir şekilde yürütülemez. Ancak toprak ağalığının yok edilmesidir ki, feodal parçalanmayı kaldırır, köylülüğü birleştirir ve Türkiye halkının iki süper devlete karşı birliğini güçlendirir. Ancak halkın özgürlük ve demokrasiye kavuş-

masıdır ki, yabancı düşmanlara karşı birliğimizi sağlam bir temele kavuşturur. Ancak Kürt milliyeti üzerindeki baskıların son bulması ve milli eşitliğin sağlanmasıdır ki, iki süper devletin milli düşmanlıklardan yararlanma emellerini suya düşürür ve iki milliyetten Türkiye halkının birliğini güçlendirir. Bu sebeple demokrasi ve özgürlük için mücadele, milli bağımsızlık için mücadeleden ayrılamaz. Demokrasi mücadelesinin her kazancı, milli bağımsızlık mücadelesini güçlendirecektir.

Toprak Devriminden
Niçin Ödün Vermiyoruz?

Bazıları, «siz madem milli bağımsızlık mücadelesini merkezi görev olarak kabul ediyorsunuz, öyleyse toprak devrimi programınızdan ödün vermelisiniz» diyorlar. Aslında böyle düşünenlerin kafası her durumda sınıf uzlaşması için çalışmaktadır. Kendileri, bugün en tehlikeli sınıf düşmanımız olan Brejnev sosyal-emperyalistleriyle uzlaşarak, sözümona demokrasi mücadelesi veriyorlar. Öyleyse milli bağımsızlık mücadelesi de toprak ağalarıyla uzlaşarak yürütülmelidir. Mantıkları budur.

Somut olarak inceleyelim. Bugün toprak ağalığının iki süper devlete karşı tavrı nedir? Bu sınıf, Sovyetler Birliği ve ABD karşısında direnme politikası mı izlemektedir yoksa teslimiyet politikası mı? Görüyoruz ki, halen yalnız toprak ağalığının değil, hakim sınıfların hemen hemen tümünün politikası teslimiyet yönündedir. Emperyalizme ve sosyal-emperyalizme teslimiyetin iç politikadaki ifadesi ise, köylülüğe baskı ve ağır sömürüdür.

Bu durumda, toprak devrimi programından bir

ödün vermek söz konusu olamaz. Çünkü böyle bir ödün ancak iki süper devlete karşı birleşik bir cephe yaratılması için verilebilir. Bugün toprak ağaları iki süper devlete karşı bir tavır almıyor ve buna uygun olarak köylülük karşısındaki politikalarını değiştirmiyorlar ki, biz de toprak devrimi programından onlara ödün verelim. Toprak ağaları milli birleşik cephe içinde yer almayı kabul etmeden, onlara ödün vermek, kendi kendimize gelin güveyi olmaya benzer. Bu nedenle biz, toprak ağalarının topraklarının köylüye dağıtılması ve tefeciliğin kökünün kazınması şiarını yükseltiyor ve böylece milli bağımsızlığın gerçek güvencesi olan özgür köylülüğün yaratılması için mücadele ediyoruz.

Ne var ki, toprak ağalarının bütün kesimlerinin bugünkü tutumunu sonuna kadar devam ettirecekleri düşünülemez. Sovyet sosyal-emperyalizmi ile Türkiye arasındaki milli çelişme bugün doruğuna varmamıştır. Bu çelişme keskinleştikçe, toprak ağalarının hiç olmazsa bir kesiminde de teslimiyet politikasının yerini yavaş yavaş direnme politikası alacaktır. Bu yalnız toprak ağaları açısından değil, büyük burjuvazi açısından da geçerlidir.

Bugün yapılacak iş, bir yandan milli bağımsızlık bayraklarını merkezi görev olarak yükseltip iki süper devlete karşı en geniş cephenin kurulması için çağrılarda bulunurken, öte yandan toprak ve hürriyet mücadelesini hiç bir ödün vermeksizin yürütmektir. Bu tutum önümüzdeki gelişme içinde eninde sonunda meyvasını verecek ve milli birleşik cephe gittikçe daha geniş sınıf ve zümreleri kucaklayacaktır. Bu cephenin temeli, işçi-köylü ittifakıdır.

Milli bağımsızlık merkezi görev alınınca, toprak devrimi programından ödün vermek gerektiğini sa-

vunanlar, bize Çin devrimini örnek gösteriyorlar. Aslında onlar, her konuda olduğu gibi bu konuda da inceleme yapmadan konuşmaktadırlar.

Çin Komünist Partisi, hangi tarihte ve hangi durumda topraklara el konması siyasetinin yerine toprak kiralarının ve faizlerin düşürülmesi siyasetini kabul etti?

18 Eylül 1931'de Japon emperyalistleri Çin'in kuzey topraklarını işgal ettiler. Böylece ülkenin durumunda ve sınıf ilişkilerinde köklü bir değişiklik oldu. Çin'in içine girdiği bu yeni aşamada «devrimin temel görevi, Japonya'ya karşı birlik kurulabilmesi için iç barış uğruna mücadele ve ülke içindeki silahlı çatışmalara son vermekti.»[56]

Çin Komünist Partisi, yeni duruma uygun olarak, iç savaşa son verilmesi ve tüfeklerin Japonya'ya çevrilmesi çağrıları yapmaya başladı. Örneğin 1933 yılında yayınladığı bildiride, «Kızıl Orduya yapılan saldırıların durdurulması, halka demokratik hürriyetlerin verilmesi ve halkın silahlandırılması şartıyla Japonya'ya karşı direnme için Guomindang ordusunun herhangi bir kesimiyle anlaşma yapmaya hazır olduğunu» açıklıyordu.[57]

Çin Komünist Partisinin bu tutumuna rağmen, Çan Kay-şek Japonya'ya teslimiyette ısrar ediyor ve Komünist Partisinin önderlik etiği halk mücadelesini ezmek için savaş seferleri düzenliyor ve onbinlerce cana kıyıyordu. Çin Komünist Partisi, bir yandan milli birleşik cephe çağrıları yayınlarken, bir yandan da elde tüfek bu saldırılara karşı koyuyordu.

---

56 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 314.

57 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 312 ve Cilt II, s. 29.

Çin Komünist Partisinin politikası en sonunda meyvasını verdi, çünkü nesnel gerçeğe dayanıyordu. Çin hakim sınıfları ile Japonya arasında belli bir çelişme vardı. 1936 yılının sonlarına doğru Çin Komünist Partisi ile Çan Kay-şek'in Guomindang'ı «iç savaşın durdurulması» konusunda anlaşmaya vardı.[58]

Guomindang, emperyalizme teslimiyet ve halka düşmanlık siyasetini, verilen ödünler sayesinde değil, ÇKP'nin kararlı mücadelesi sayesinde değiştirmişti. Mao Zedung 7 Mayıs 1937'de şöyle yazıyordu:

> «Çan Kay-şek ve Guomindang değişmeye başlamışlardır, ancak halk büyük bir çaba göstermedikçe son on yılın birikmiş pisliğinin derhal temizlenmeyeceği açıktır.»[59]

Çan Kay-şek değiştikten, yani ÇKP ile işbirliğini ve Japonya'ya karşı mücadeleyi kabul ettikten sonradır ki, ÇKP de «toprak ağalarının topraklarına el konmasının durdurulduğunu ilan etti.»[60] Bu yeni politika, «Japon emperyalizmine karşı daha çok sayıda insanı birleştirme uğruna» benimsenmişti. Ama bu «Çin'in toprak meselesinin çözülmesi gerekmediği anlamına gelmezdi.»[61] Nitekim ÇKP, böyle doğru bir politika izlediği için, Japon emperyalizmine karşı mücadeleyi zafere ulaştırdığı gibi, toprak me-

---

58 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 30.

59 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 339.

60 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt II, s. 35.

61 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt ,I s. 36.

selesini de çözdü ve en sonunda halk iktidarını gerçekleştirdi.

Bütün bu tecrübe bize neyi öğretmektedir? Çin' de nesnel durumdaki değişiklikten ancak beş-altı yıl sonra Çin hakim sınıflarının politikası değişmiştir. ÇKP, bu yıllarda teslimiyetçiliğe ve saldırılara karşı kararlı bir mücadele verdi. Milli birleşik cephenin gerçekleşmesi işte bu mücadelenin ürünüdür.

Görüldüğü gibi Çin örneğini göstererek bize toprak devrimi programını rafa kaldırmayı salık verenler, ittifaklar meselesini de sınıf mücadelesini de anlayamamışlardır. Bunların aklında sınıf uzlaşmasından başka bir şey olmadığını söylememizin nedeni budur.

Merkezi Görevimizin İçeriği

Bugün milli bağımsızlık ve savaşa hazırlık görevinin somut içeriği nedir?

1. İki süper devlete özellikle Rus sosyal - emperyalizmine karşı Türkiye'nin siyasi bağımsızlığını, devlet egemenliğini, toprak bütünlüğünü korumak, süper devlet hegemonyacılığına karşı mücadele etmek.

2. Başta iki süper devlet olmak üzere emperyalizm ve sosyal-emperyalizmin iktisadi, siyasi, askeri, kültürel vb. alanlardaki her türlü sömürü ve baskısına son vermek, tam bağımsızlığı kazanmak.

3. İki süper devlet arasında çıkacak savaş tehlikesine ve özellikle Rus sosyal - emperyalistlerinden gelecek bir saldırıya karşı hazırlanmak, milli savunmayı güçlendirmek, özellikle halkın bağımsız güçlerini örgütlemek.

Yoldaş dergisi, milli kurtuluş savaşı dışında bir

«milli bağımsızlık mücadelesi» tanımıyor ve milli bağımsızlık mücadelesinin, bir işgal durumunda milli kurtuluş savaşını da kapsayan geniş bir muhtevası olduğunu görmüyor. Çünkü **Yoldaş** dergisi, Türkiye' nin **siyasi bağımsızlığa sahip** bir Üçüncü Dünya ülkesi olduğunu kavramamaktadır. Bu yüzden **Yoldaş** dergisi, revizyonistlerin etkisi altında kalarak Üçüncü Dünya ülkelerinin savunulacak bir bağımsızlığı olduğunu düşünememektedir. **Yoldaş** dergisi, Lenin'in mücadele ettiği «emperyalist ekonomistler» gibi, ekonomik bağımsızlık elde edilemeyeceği zaman siyasi bağımsızlığa ne gerek var anlayışı içindedir.[62]

Oysa bir ülkenin siyasi bağımsızlığa sahip olması ve bunu koruması son derece önemlidir. Siyasi bağımsızlık, emperyalizme karşı ekonomik alanda direnmek için de bir dayanaktır.

Emperyalizmin eğilimi, sömürdüğü ülkelerin siyasi bağımsızlığını yok etmek ve bu ülkeleri sömürgeleştirmektir. Lenin 1916 yılında şöyle yazıyordu:

> «Mali sermayeye en büyük 'rahatlığı', en büyük üstünlükleri sağlayan şey, o boyun eğmiş bulunan halkların ve ülkelerin siyasi bağımsızlıklarını da yitirmekte olmalarıdır.»[63]

Bir ülke üzerinde tam tekel kurmak ve azami sömürüyü sağlamak, o ülkeyi sömürgeleştirmekle mümkündür. Yalnız hammade kaynaklarını denetim altında tutma isteğinin değil, aynı zamanda **«sermaye ihracının da sömürgeler fethetmeyi desteklemekte çıkarı vardır; çünkü tekeller kurarak bir rakibi saf dışı bı-**

---

62 Bu konuda bkz. Lenin, *Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm*, Halkın Yolu Yayınları.

63 Lenin *Emperyalizm*, Sol Yayınları, üçüncü baskı, s. 97.

rakmak, bir sipariş üstlenmek, gerekli ilişkileri kurmak, sömürge pazarında daha kolay olmaktadır; hatta böylesi durmuları elde etmek sadece bu pazarda mümkündür.»[64] Özet olarak **«Mali sermaye temelleri üstüne kurulu ekonomi-dışı üstyapı, mali sermayenin politikası ve ideolojisi, sömürge fetihleri eğilimini uyarmaktadır.»**[65]

Bütün bunlardan çıkaracağımız sonuç şudur: Eğer emperyalizmin sömürdüğü bazı ülkeler, siyasi bağımsızlıklarını koruyabiliyorlarsa, bu durum, emperyalizmin hoşgörüsü sayesinde değildir. Tam tersine, siyasi bağımsızlık, emperyalizme rağmen korunabilir. Çünkü emperyalizmin eğilimi siyasi bağımsızlığı da ortadan kaldırmak, sömürgeleştirmektir.

Siyasi bağımsızlık, yaşadığımız dönemde daha da büyük bir önem kazanmıştır. Birinci Dünya Savaşı öncesinde Lenin, yarı-sömürge ülkelerin siyasi bağımsızlıklarını da kaybetmekte, yani sömürgeleşmekte olduğunu belirtiyordu: «... **İran hemen hemen tamamen bir sömürge halindedir; Çin ile Türkiye de bu duruma girme yolundadır.»**[66]

Bugün ise durum değişiktir. Akım tersine dönmüştür. Ülkelerin bağımsızlık, milletlerin kurtuluş, halkların devrim isteği, günümüzde esas akımdır. Bugün siyasi bağımsızlık, tam bağımsızlığı kazanmak için verilen devrim mücadelesinde, emperyalizme karşı savunulması ve güçlendirilmesi gereken bir mevzidir.

Yarı-sömürge ülkeler, sömürgelerden farklı olarak, emperyalistlerin valileri veya askeri işgal rejim-

---

64 Lenin, *aynı eser*, s. 100.
65 Lenin, *aynı yerde*.
66 Lenin, *aynı eser*, s. 95.

leri tarafından yönetilmiyorlar. Bu ülkelerin kendilerine ait devlet organları ve siyasi kuruluşları vardır. Ekonomik bakımdan emperyalizme bağımlı olan bir ülke, elbette siyasi bakımdan da emperyalizmin baskı ve denetimi altındadır. Fakat bu durum, siyasi bağımsızlığın olmadığı anlamına gelmez. Yarı-sömürge ülkelerin yalnız kazanacakları bir bağımsızlıkları değil, aynı zamanda korumaları gereken devlet bağımsızlıkları ve egemenlikleri de vardır. Özellikle bugün Üçüncü Dünyanın ayağa kalktığı bir dönemde bunu küçümsemek, devrime bağlılığın değil, devrimden vazgeçmenin bir ifadesidir.

Bütün bu nedenlerle, **milli bağımsızlık mücadelemizin içeriği, yalnız tam bağımsızlığı kazanmaktan ibaret değildir. Bu mücadele, aynı zamanda Türkiye'nin devlet bağımsızlığını ve egemenliğini koruma görevini de kapsamaktadır.** Esasen ikisi birbirine sımsıkı bağlıdır. Biri için mücadele edilmezse, diğeri için de mücadele edilemez.

SON BİRKAÇ SÖZ

Yoldaş dergisi, **Halkın Sesi** dergisinin 17 Haziran 1975 tarihli 10. sayısından itibaren «yeni bir tez geliştirdiğimizi» ve **Aydınlık** dergisinin 58. sayısından itibaren de bu tezi «yavaş yavaş yumuşatarak geri alma çabası içine girdiğimizi» söylüyor.

İlkönce şunu söyleyelim: **Yoldaş** dergisi, sanki **Halkın Sesi** dergisinin 10. sayısından itibaren geliştirilen fikirlerin dışında imiş gibi bir hava içinde görünüyor. Oysa **Yoldaş**'ın şimdiye kadar çıkan bütün sayıları gözden geçirilirse, onda, **Halkın Sesi** ve **Aydınlık**'ın savunduğu tezlerin bir çoğuna rastlanacaktır. Devrimcilerin birbirlerinin görüşlerinden

yararlanmalarında kötü olan bir şey yoktur. Elbette her zaman böyle olacaktır. Fakat bu konuda dürüst davranmak gerekir. Hatalı görüşleri terk edip, doğru görüşleri kabul ederken, bu görüşlerin eskiden beri mücadelesinin verildiğini açık bir şekilde ortaya koymak, Marksist bir tutumun gereğidir. Bunu yerine getirmemek, hatalı görüşlerin köklü ve cesur bir şekilde düzeltilmesini engellemektedir.

İkinci nokta şudur: Biz uluslararası durumda ve milli planda önemli değişiklikler olması sebebiyle, Türkiye devriminin birçok meselesini yeniden ele aldık ve değişen şartlara göre yeni fikirler geliştirmek için bir ideolojik mücadele başlattık. Yeni çizgimizi bu mücadele içinde olgunlaştırıyor ve geliştiriyoruz. Biz başlangıçta koyduğumuz görüşleri geri almadığımız gibi daha da ileriye götürdük. Bugün bu görüşleri berraklaştırmaya ve derinleştirmeye çalışıyoruz. Meseleleri bugün **Halkın Sesi**'nin 10. sayısından daha ileri bir noktada tahlil ediyor ve kavrıyoruz.

Yoldaş dergisinin sosyal-emperyalizme karşı tutum belirleyen hemen her bölümü «işte bu kadar», «ancak bu kadar», «şimdilik bu kadar» gibi cümlelerle bitiyor.

Bu arkadaşlar, görüşlerini değiştirirken kendi içlerindeki tutucu eğilimlere daha fazla ilerlemeyecekleri konusunda güvence vermekte ve ideolojik mücadele yolunu değil, çeşitli türden hatalı görüşlerle uzlaşma yolunu seçmektedirler. Bu tutumları, yalnız iki süper devlete karşı mücadele konusunda değil, her alanda gözükmektedir.

Çeşitli burjuva görüşlerine ve özellikle revizyonizme karşı Marksist ideoloji ve siyasetleri cesaretle savunmalıyız. Bu konuda «**ancak bu kadar**» değil **sonuna** kadar kararlı bir tavır almalıyız. Geri fikir-

lerin, kendiliğindenciliğin ve revizyonizmin yarattığı önyargıların önünde boyun eğmemeliyiz. Çünkü bugün «işte bu kadar» denilen yer, tam da bu boyun eğmenin gerçekleştiği yerdir.

Biz, bütün proleter devrimci arkadaşlardan öğrenmeye ve hatalarımızı düzelterek Türkiye devrimi için oluşturduğumuz siyasi çizgiyi geliştirmeye ve durumdaki değişikliklere uygun olarak ilerletmeye çalışıyoruz. Bu konuda bütün devrimci arkadaşlarla revizyonizme karış mücadelenin en ön safında omuz omuza mücadele etmek istiyoruz. Devrimciler arasındaki ideolojik mücadeleyi bir çekişme olarak değil, gerçekleri bulma ve Türkiye devriminin meselelerini ortaklaşa çözme mücadelesi olarak anlıyoruz.

DEVRİMİN EMPERYALİST CEPHE ZİNCİRİNİN EN ZAYIF HALKASINDA GERÇEKLEŞMESİ NE DEMEKTİR?

Halkın Kurtuluşu dergisi, Ege'de savaş tehlikesinin yükseldiği sırada şöyle yazdı:

«Eğer bir savaş patlarsa, her iki ülke de yıkıma sürüklenecek, zaten son derece zayıf bir ekonomiye sahip olan Türkiye ve Yunanistan'da hızla devrimci bir durum oluşacak,» (Sayı 18, 16 Ağustos 1976).

Halkın Kurtuluşu'nun denebilir ki en temel hatası proletarya devriminin mahiyetini kavramamış olmasıdır. Bu arkadaşlar, yaşadığımız çağda devrimin emperyalist cephenin en zayıf noktasından yarılması sonucu gerçekleşeceğini anlayamamışlardır. Bu yüzden onlar, yalnız ülke hakim sınıflarını hedef alıyorlar. Türkiye ile Yunanistan arasında çıkacak bir savaş sonunda bu iki ülke ekonomisinin yıkıma uğramasıyla «hızla devrimci bir durum oluşacağını» ileri sürüyorlar.

Lenin'in görüşlerine karşı, yarım yüzyıl önce Buharin tarafından da savunulan bu tezi, Stalin şöyle eleştirmişti:

> «Hiç bir zaman 'emperyalist zincir en zayıf halkasından kopar' tezi ile Buharin yoldaşın 'emperyalist zincir milli iktisadın en zayıf oldu-

ğu halkadan kopar' tezi arasına eşit işareti konamaz. Neden? Çünkü ilkinde söz konusu olan, yarılması gereken emperyalist zincirin zayıflığı, yani emperyalist güçlerin zayıflığı iken, Buharin yoldaşta mesele, emperyalist zinciri yarmak zorunda olan ülkenin iktisadi sistemindeki zayıflık, yani anti-emperyalist güçlerin zayıflığıdır. Bu, hiç bir şekilde aynı şey değildir. Dahası, bunlar birbirinin tamamen zıddı olan iki tezdir.»[67]

Devrim, Stalin'in açıkça belirttiği gibi «zayıf olan ekonomisi savaşla yıkıma sürüklenen» ülkede değil, **emperyalizmin temellerinin en zayıf olduğu** ülkede gerçekleşecektir. Yaşadığımız proletarya devrimi çağında, tek bir ülkede devrimi mümkün kılan olgu, ezilen ülkeler arasındaki çelişme ve savaşlar değil, dünya emperyalist sisteminin bütünündeki çelişmelerdir. Çünkü bu çelişmeler, dünya emperyalist cephe zincirini zayıflatmakta ve bu zincirin belli bir ülkede yarılması için elverişli şartları yaratmaktadır.

Lenin, emperyalizm çağında proletarya devrimini ele alış şeklinin değiştiğini ayrıntılı olarak tahlil etmişti. Stalin, **Leninizmin İlkeleri'nde** bu tahlili çok güzel bir şekilde özetledi. Bu özeti, bütün devrimci arkadaşların yeniden incelemesi için buraya aynen alıyoruz:

«Eskiden proletarya devriminin şartlarının tahliline genel olarak şu ya da bu ülkenin iktisadi durumu açısından yaklaşılırdı. Bugün artık bu yöntem eskimiştir. Bugün bu meseleye bütün

67 Stalin, «Gerekli Düzeltmeler», *Eserler* (Almanca baskı), Cilt 12, s. 122-123.

ülkelerin ya da ülkelerin çoğunluğunun iktisadi ilişkileri açısından, dünya ekonomisinin durumu açısından yaklaşılmalıdır, çünkü tek tek ülkeler ve tek tek milli ekonomiler kendi kendine yeten birimler olmaktan çıkmışlar, dünya ekonomisi diye adlandırdığımız tek bir zincirin halkaları haline gelmişlerdir; çünkü eski 'uygar' kapitalizm emperyalizme dönüşmüştür ve emperyalizm dünya nüfusunun ezici çoğunluğunun bir avuç 'ileri' ülke tarafından mali boyunduruk ve sömürge baskısı altına alındığı bir dünya sistemidir.

«Eskiden tek tek ülkelerde, daha doğrusu şu veya bu gelişmiş ülkede proletarya devriminin objektif şartlarının varlığı veya eksikliğinden söz etme adeti vardı. Bugün bu bakış açısı artık eskimiştir. Bugün bütün emperyalist dünya ekonomisi sisteminde devrimin objektif şartlarının varlığından bir bütün olarak söz etmek gerekir. Eğer bu sistem bir bütün olarak devrim için olgunlaşmışsa veya daha doğrusu olgunlaşmış olması nedeniyle, sanayi bakımından yeterince gelişmemiş bazı ülkelerin bu sistem içinde yer alması, devrim için aşılmaz bir engel oluşturamaz.

«Eskiden şu veya bu gelişmiş ülkedeki proletarya devriminden, sermayenin şurdaki veya burdaki milli cephesi ile karşı karşıya duran ve bu cephenin zıddını oluşturan tek başına bir alan olarak söz etmek adetti. Bu bakış açısı bugün artık eskimiştir. Bugün dünya proleter devriminden söz etmek gerekir, çünkü sermayenin milli cepheleri, bizim emperyalizmin dünya cephesi olarak adlandırdığımız bütün ülkelerin dev-

rimci hareketinin genel cephesinin karşısına çıkarılan tek bir zincirin halkaları haline geldiler.

«Eskiden proletarya devrimi sadece o ülkenin iç gelişmelerinin bir sonucu olarak ele alınırdı. Bugün bu bakış açısı eskimiştir. Bugün proleter devrimini ilk elde emperyalizmin dünya sistemindeki çelişmelerin gelişmesinin bir sonucu olarak, emperyalist dünya cephesi zincirinin şu veya bu ülkede kopmasının bir sonucu olarak ele almak gerekiyor.»[68]

Stalin'in bu çok önemli özeti bize şunları öğretmektedir:

1. Devrimin şartlarını, yaşadığımız ülke ekonomisiyle sınırlı olarak değil, **bütün dünya ekonomisi açısından**, özellikle emperyalist sistemin düzgün bir tahlilini yaparak incelemeliyiz.

2. Devrim, tek tek ülkelerdeki cepheleşmenin bir sonucu değil, dünya emperyalist cephesi ile bütün ülkelerin devrimci hareketlerinin genel cephesi arasındaki mücadelede, emperyalist cephe zincirinin bir ülkede yarılması sonucudur. Başka bir deyişle, devrim belli bir ülkenin sadece iç çelişmesinin sonucu değil, dünya emperyalist sistemindeki çelişmelerin keskinleşmesinin sonucudur.

Lenin'in proletarya devrimi teorisi, devrimin hangi ülkede gerçekleşeceği sorusunun cevabını şöyle vermektedir:

«Bu yarma hareketi, büyük bir ihtimalle, emperyalist cephe zincirinin en zayıf olduğu, yani emperyalizmin en zayıf temellere sahip oldu-

---

68 Stalin, *Leninizmin İlkeleri*, Sol Yayınları, birinci baskı, s. 30 vd. (alıntıyı yeniden çevirdik).

ğu ve devrimin daha kolay gelişebileceği noktalarda ve ülkelerde gerçekleşecektir.»[69]

Halkın Kurtuluşu ise Leninist görüşle taban tabana zıt bir anlayış içindedir. Bu arkadaşlar, bir kere Türkiye devrimini dünya emperyalist sisteminden soyutlayarak, tek başına bir mesele gibi ele alıyorlar. Bunun doğal sonucu olarak, devrim durumunun emperyalist sistemin temellerinin zayıflaması ile ortaya çıkacağını anlamıyorlar. Tam tersine onlar devrim durumunu emperyalist sistemin temellerinin sağlamlaşmasının bir sonucu olarak görüyorlar. Çünkü Türkiye ile Yunanistan arasındaki savaş, emperyalist sistemi zayıflatan emperyalistlerarası bir savaş değil, ezilen iki ülke arasındaki savaştır. Gene bu savaş, en tehlikeli emperyalistin (Sovyetler Birliği'nin) kışkırttığı, bu emperyalisti güçlendirecek bir savaştır. Ezilen ülkeler arasındaki savaşlar, bırakalım devrimci duruma yol açmayı, emperyalist hegemonyanın ağırlaşmasına yol açmaktadır. Bugün özellikle sosyal-emperyalistler hegemonya alanını genişletmek için ezilen ülkeleri birbirine kışkırtmaktadır. Hindistan'ın Pakistan'a saldırması, Suriye'nin Lübnan'a, Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahaleleri, bu ülkelerin ekonomilerini zayıflatmış, fakat devrimci bir duruma yol açmamıştır. Tam tersine bu savaşlar, Rus sosyal-emperyalistlerini veya ABD emperyalistlerini güçlendirmiştir.

Bugün emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin güçleri ile devrimin güçleri dünya ölçüsünde tek bir

---

69 Stalin, «Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktikleri», *Eserler* (Almanca baskı), Cilt 6, s. 231 (Türkçesi için bkz. Stalin, *Troçkizm mi Leninizm mi?*, Sol Yayınları, s. 47).

cephede karşı karşıya gelmekte ve birbirleriyle mücadele etmektedirler. Bu nedenle dünya proletarya devriminden söz ediyoruz. Bununla beraber emperyalistler arasındaki dengesiz gelişmenin yol açtığı şiddetli rekabet ve savaşlar ile emperyalist sistem içindeki diğer çelişmeler, tek tek ülkelerde devrimin gerçekleşmesi imkanını yaratmaktadır.

Halkın Kurtuluşu, Türkiye'de devrimle karşı-devrim arasındaki cepheleşmeyi, dünya çapındaki cepheleşmeden kopardığı için büyük bir yanılgı içindedir. İki ordu arasındaki bir savaşta, bu ordulara bağlı iki birlik arasındaki muharebeyi tek başına ele almak, büyük yanılgılara yol açar. Aslında **Halkın Kurtuluşu**'nun yanılgısı, bunun da ötesindedir. Çünkü bu arkadaşlar, bütün bir cephede verilen savaşın yalnız bir kesimi ile sınırlı bakış açıları yüzünden, düşman cephesi ile ittifaka varan bir strateji izlemektedirler. En tehlikeli düşman olan Sovyet sosyal-emperyalizmi ile uzlaşmaları, Türkiye devrimini dünya devriminin bir parçası olarak ele almamalarının bir sonucudur. Türkiye ile Yunanistan arasındaki bir savaşın «devrimci bir duruma yol açacağı» görüşü de, düşman cephesini güçlendiren aynı anlayıştan kaynaklanmaktadır.

Lenin ve Stalin'in belirttikleri gibi bugün «dünya proletarya devriminden» söz ediyoruz. Ne var ki bu Leninist anlayış, Troçkizmin dünya devrimi teorisinin taban tabana zıddıdır. Lenin ve Stalin yaşadığımız çağda tek ülkede sosyalizmin zaferinin mümkün olduğunu kanıtlayarak, Troçkizmi yerle bir ettiler. Bugün devrim ve karşı-devrim cepheleri dünya ölçüsünde karşı karşıyadırlar. Fakat karşı-devrim cephesindeki çelişmeler, bu cephenin dünya çapındaki nihai zaferden önce tek tek ülkelerde yarılmasını

mümkün kılmaktadır. **Uluslararası proletarya devriminin birer parçası olan** tek tek ülkelerdeki devrimlerin **ulusal** karakteri de burada yatmaktadır. Troçkistler, bir yandan sosyalizmin tek ülkedeki zaferini inkar ederek devrimin ulusal karakterini reddetmekte, diğer yandan her ülkedeki mücadeleyi emperyalizme karış dünya proletarya devriminin menfaatlerine bağımlı kılmayan tutumlarıyla enternasyonalizme karşı çıkmakta ve karşı-devrimci bir çizgiye düşmektedirler. İkinci Dünya Savaşı ve günümüzdeki olaylar, Troçkizmin bu niteliğini gözler önüne sermiştir.

Türkiye proleter devrimcileri olarak, bugün dünya proletarya devriminin stratejisini çizen Mao Zedung yoldaşın Üç Dünya Tahliline sımsıkı sarılmalı, Türkiye devriminin stratejisini dünya proleter devriminin stratejisiyle uyumlu bir şekilde çizmeli, esas vuruşu iki süper devlete ve özellikle Sovyetler Birliği'ne yöneltmeli, daima halkımızın gücünü esas almalı, temel direklerini iki süper devletin oluşturduğu emperyalist cephe zincirini Türkiye'de yarmak için devrimimizin ulusal özelliklerini dikkatle araştırmalı ve ortaya koymalıyız. **Halkın Kurtuluşu**'nun çizgisini izleyen bütün devrimci arkadaşların bu meseleyi doğru bir şekilde çözerek proleter devrimci görüşleri benimsemesi, mücadelemizi güçlendirecektir.

HALKIN SESİ, Sayı 80, 26 Ekim 1976

EZİLEN ÜLKELERİN MİLLİ EKONOMİLERİNİ GÜÇLENDİRMELERİ VE DÜNYA DEVRİMİ

Komprador Kafası

Üçlü Blok, ezilen ülkelerin milli ekonomilerini güçlendirmeleri talebine karşı bir karalama kampanyası açtı. Üçlü Blokun şefleri, bu ülkelerde milli ekonominin güçlenmesini komprador burjuvazinin güçlenmesi olarak gösteriyorlar. Türkiye'deki kompradorlar, emperyalizmden aldıkları komisyonlara eskiden beri «milli ekonomi» adını verirler. Üçlü Blokun «milli ekonomi»den anladığı şey de kompradorlarınkinden farklı değil.

Ezilen bir ülkenin milli ekonomisinin güçlenmesi tek bir anlama gelir: O ülke ekonomisi üzerindeki emperyalist sömürü ve baskının zayıflaması, Türkiye gibi bir ülkenin milli ekonomisinin güçlenmesi demek, komprador burjuvazinin zayıflaması demektir. Tabii **H. Birliği** şeflerinin bunu kabul etmesine imkan yok. Çünkü onlar, emperyalizmin ve komprador burjuvazinin başını çektiği bir «devrimle» Türkiye'deki feodal kalıntıların ikincil bir duruma düştüğünü iddia ediyorlar. Onlara göre komprador burjuvazi, kapitalizmin gelişmesini engellemiyor, tam tersine milli kapitalizmin gelişmesinin başını çekiyor. Komprador burjuvaziye böyle ilerici bir rol verenle-

rin, milli ekonomi ile bu sınıfı özdeşleştirmesi pek doğal.

Komprador burjuvazi nedir? Komprador burjuvazi, emperyalizmin sömürülen bir ülkedeki aracısı veya acentası, emperyalizmin doğrudan doğruya uzantısıdır. Emperyalizmin ve komprador burjuvazinin sömürüsü demek, o ülke emekçilerinin alın terinin ödenmeyen kısmının kâr olarak emperyalist ülkeye götürülmesi veya yeniden emperyalist yağmaya aracılık etmek için kullanılması demektir. Böylece milli kapitalizmi geliştirecek bir sermaye birikimi baltalanmaktadır. Emperyalizm ve komprador burjuvazi, kapitalizmi güçlendirir, ama emperyalizmin merkezindeki tekelci kapitalizmi güçlendirir, yoksa sömürülen ülkenin kapitalizmini değil. Emperyalist sömürü ne kadar ağırsa, ezilen ülke kapitalizminin önündeki engel de o kadar büyüktür. Tabii **H. Birliği'** ne göre tersi söz konusudur. Onlar, bir ülkede emperyalizm ve komprador burjuvazinin sömürüsü arttıkça, kapitalizmin daha hızlı geliştiğini savunuyorlar. Bayar ve Mendereslere «demokratik devrim» yaptırmalarının temelinde de bu yatıyor. Onlar emperyalizmin **esas** rolünün feodal kalıntılarla ittifak etmek ve milli kapitalizmin gelişmesini engellemek olduğunu görmüyorlar. Bu yüzden emperyalist uşağı teorileri yeniden piyasaya sürüyorlar.

Emperyalizmin ezilen ülkeleri sömürmesine karşı çıkmak, Lenin'den beri dünya proletaryasının önemli görevlerinden biridir. Ezilen bir ülkede emperyalist sömürüye karşı çıkmanın diğer adı da, o ülkenin milli ekonomisinin güçlenmesini desteklemektir. Milli ekonominin güçlenmesini desteklemek, Vehbi Koçların işçi sınıfını daha fazla sömürmesini desteklemek anlamına gelmez. Tam tersine emperyalizmin ve

işbirlikçilerinin Türkiye halkı üzerindeki sömürüsüne karşı çıkmak anlamına gelir. Çünkü milli ekonomi emperyalizmin sömürü ve baskısı ağırlaştıkça değil, zayıfladıkça güçlenir.

Üçlü Blokun şefleri, milli ekonomiyi güçlendirmek için bizim grevlere karşı çıkmamız gerektiğini söylüyorlar. Bu fikir, onların işçi sınıfı ile milli olan her şeyi karşı karşıya getiren Troçkist kafalarının ürünüdür. Biz, emperyalizme karşı milli ekonomiyi savunuyoruz, yoksa işçi sınıfına karşı burjuvaziyi değil. Birin ikiye bölünmesi, yani her şeyin içinde çelişme bulunması olgusu, şeflerin aklına sığmadığı için bunu da anlamıyorlar. Öte yandan hiç bir zaman unutmamamız gerekir ki, emperyalizmin hakimiyetini kökünden yıkacak ve kendi ayakları üzerinde duran milli bir ekonominin inşasına önderlik edecek sınıf, işçi sınıfıdır. Emekçi halkın sınıf düşmanlarına karşı mücadelesi, milli ekonomiyi baltalamaz, tam tersine emperyalizmin zayıflamasına ve milli ekonominin güçlenmesine hizmet eder. Bunu reddedenler, işçi sınıfının mücadelesini ekonomik çöküşün nedeni olarak gösteren büyük burjuvalar ile Üçlü Blokun şefleridir. Üçlü Blok, her konuda büyük burjuvazi ile aynı dilden konuşmaktadır.

Burjuvazinin menfaatleri ile milli ekonomi aynı şey değildir. Burjuvazi, emperyalizm ve feodalizmle bağları ölçüsünde milli ekonomiye zararlıdır. Nitekim Mao Zedung şöyle demektedir:

> «Burjuvaziden yararlanmalıyız ama aynı zamanda onun milli ekonomiye ve halkın geçim koşullarına zararlı yönünü kısıtlamalıyız.»[70]

---

70 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt V, s. 254.

İstikrarın Hızlı Savunucuları

Üçlü Blokun şefleri, ezilen ülkelerin milli ekonomilerini güçlendirme taleplerine karşı çıkarak, emperyalist ülkelerin buhranlarının hafiflemesini ve emperyalizmin merkezlerinde istikrarı savunuyorlar. Bir de kalkıp proleter devrimcilerin buhrana karşı ve istikrardan yana oldukları iftirasını atıyorlar.

Emperyalizmin buhranı nerden çıkıyor?

Sermaye fazlasından değil mi?

Emperyalizmin buhranı altetmek için yapmak zorunda olduğu şey nedir?

Sermaye ihraç etmek ve yeni sömürü alanları bulmak değil mi?

İşte ezilen ülkelerin milli ekonomilerini güçlendirmeleri, bu sermaye ihracına, eşit olmayan değişime ve emperyalist yayılmaya karşı mücadeledir. Uluslararası Yeni Ekonomik Düzen talebi, emperyalizmin kendi buhranını ezilen ülkelerin sırtına yıkmasına karşı mücadele talebidir. Ezilen bir ülkenin milli ekonomisinin güçlenmesi, emperyalizmin buhranını daha da derinleştirir. Dolayısıyla istikrardan yana olanlar, ezilen ülkelerin milli ekonomilerini güçlendirmesini isteyenler değil, Üçlü Blok gibi kapıların sonuna kadar emperyalizme açılmasından yana olanlardır.

Daha somut konuşalım. Ezilen bir ülkede emperyalizmin, özellikle iki süper devletin sömürüsünün ağırlaşması neye hizmet eder? Emperyalist devletin buhranının zayıflamasına, başka ülkeleri boyunduruk altına almada kullanacağı yeni kârlar kazanmasına, savaş hazırlıklarını hızlandırmasına ve daha fazla top daha fazla bomba yapma imkanına kavuşmasına, başka ülkelere yayılmak için daha sağlam bir

üs kurmasına, kendi ülkesindeki işçi sınıfının kaymak tabakasını satın almak için yeni imkanlar bulmasına. Özet olarak: Emperyalist zincirin dünya çapında güçlenmesine.

Bugün temel direkleri iki süper devlet olan emperyalizmin dünya cephesi ile dünya devriminin cephesinin karşı karşıya mücadele ettiğini söylüyoruz. Üçüncü Dünya ülkelerinin emperyalizme ve özellikle iki süper devlete karşı milli ekonomilerini güçlendiren bütün tedbirleri, emperyalist sömürü zincirinin dünya çapında zayıflamasına ve en zayıf halkasından kırılmasına hizmet eder. Örneğin Türkiye'de Yeni Çarların veya ABD emperyalistlerinin sömürüsünü zayıflatan (dolayısıyla milli ekonomiyi güçlendiren) her tedbir, Çekoslovakya veya Güney Kore'deki emperyalist zincirin zayıflaması anlamına gelir.

İkinci Dünya Savaşından sonraki otuz yıllık dönemde, başını ABD'nin çektiği emperyalizme karşı mücadeleler, tek tek birçok ülkede yapılan devrimlere destek oldu. Dünyanın herhangi bir ülkesinde ABD emperyalizminin sömürüsünü zayıflatan her tedbir, örneğin Hindiçini halkları üzerindeki zincirin zayıflamasına yaradı ve üç Hindiçini ülkesinin 1975 yılında bu zinciri kırmalarına hizmet etti.

Görüldüğü gibi, Uluslararası Yeni Ekonomik Düzen talebini ve ezilen ülkelerin milli ekonomilerini güçlendirmelerini desteklemek enternasyonalist bir görevdir. Ancak dünya devrimi açısına sahip olanlar bu görevi tutarlı olarak yerine getirebilirler.

Dünyadaki devrimciler, gerek Lenin ve Stalin zamanında gerekse Asya, Afrika ve Latin Amerika'da mücadelenin büyük yükseliş gösterdiği 1960'larda milli ekonominin geliştirilmesini desteklediler. Mao Zedung önderliğindeki Çin Komünist Partisinin 1963

yılında **Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi** konusunda yayınladığı ünlü yazılarda, siyasi bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerin milli ekonomilerini geliştirme görevlerine dikkat çekilmekteydi.[71]

Dünyanın her yerinde görev, yaşadığımız çağda emperyalist zincire yüklenmektir. Bu zincir dünya halklarının tek bir cephede yürüttükleri ortak mücadele sayesinde en zayıf halkadan kopacaktır. Yoksa Üçlü Blok şeflerinin iddia ettikleri gibi, devrim «ekonominin en zayıf olduğu ülkede» gerçekleşmeyecektir.

Proleter devrimciler, Üçlü Blokun yukardaki oportünist tezine esaslı bir sille indirince, onlar her zamanki gibi yavuz hırsız rolü oynamaya başladılar. **Aydınlık**, güya devrimin milli ekonominin güçlü olduğu ülkede gerçekleşeceğini savunuyor ve devrimin emperyalist zincirin en zayıf halkasında olacağını reddediyormuş!

Bu kadar yüzsüzlük artık ayıp oluyor. **H. Birliği** şefleri iki gün önce **Aydınlık**'tan öğrendiklerini gene **Aydınlık'a** taş atmak için kullanmaya kalkıyor ve gülünç oluyorlar. **Aydınlık**, ezilen ülkelerin milli ekonomilerini güçlendirmelerini destekliyor. Çünkü bu, emperyalist cephe zincirini dünya çapında zayıflatıyor ve en zayıf halkadan kopmasına hizmet ediyor. **H. Birliği, H. Kurtuluşu** ve **H. Yolu** ise diğer teferruat hiziplerle beraber buna saldırıyor. Böylece onlar, dünyanın bütün ülkelerinde emperyalist zincirin güçlenmesini, iki süper devletin baskı ve sömürüsünün ağırlaşmasını destekliyorlar. Bunun adı da «devrimcilik»!

---

71 *Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 23 ve 198.

Düşmanı Güçlendirme Taktiği

Buraya kadar meseleye dünya devrimi açısından baktık. Konuyu ülke sınırları içinde ele aldığımız zaman da varacağımız yer farklı olmaz. Çünkü emperyalizm ve proletarya devrimi çağında yaşıyoruz ve tek tek ülkelerin devrimi dünya devriminin bir parçasıdır.

Bugün herkesin gördüğü bir gerçek var. Gerek Sovyet sosyal-emperyalistleri gerekse ABD emperyalistleri, Türkiye ekonomisinin içine düştüğü güçlüklerden yararlanarak Türkiye üzerindeki sömürü ve baskılarını artırabilmektedirler. Özellikle son üç-dört yıl bu açıdan son derece öğreticidir. MC iktidarı, emperyalizme bağımlılığın ortaya çıkardığı bütün meseleleri emperyalizme daha fazla bağlanarak çözmeye çalıştı. Emperyalizme bağımlı enerji politikasının yarattığı buhranın çaresi, elektrik şalterini Yeni Çarlara teslim etmektir. Döviz darlığının, dış ödemeler dengesindeki açığın, yığılan dış borçların vb. getirdiği meseleler, işbirlikçi iktidarları daha fazla borç almaya, daha ağır mali yükümler altına girmeye, emperyalizme bağımlılığı daha da ağırlaştırmaya yöneltmiştir. Sovyetler Birliği ile yapılan anlaşmalar Türkiye tarihinin görmediği ekonomik bağımlılıklar getirmekte ve Yeni Çarların siyasi denetiminin de zeminini hazırlamaktadır. Bayındırlık Bakanı Selahattin Kılıç, Türkiye'nin «ekonomik ilişkilerinde Sovyetler Birliği'nin birinci sırayı aldığını söylemektedir (**Tercüman**, 28 Aralık 1977). Diğer yandan geçmişteki mali bağımlılıkların sonucu olarak hükümet Uluslararası Para Fonunun (IMF) eline bakmakta ve gelecekteki daha ağır buhranların şartlarını yaratmaktadır.

Şimdi soruyoruz: Emperyalistlerin Türkiye üzerindeki ekonomik sömürü ve denetimlerinin ağırlaşması Türkiye devrimini kolaylaştırıyor mu? Üçlü Bloka kalırsa kolaylaştırıyor. İşte onların kafası bu kadar ilkeldir ve ilkel olduğu kadar da karşı-devrim hesabına çalışmaktadır. Dünyanın bütün ezilen ülkelerinin devrimcileri, emperyalizmin ekonomik sömürüsüne karşı çıkar ve milli ekonominin güçlenmesini isterler. Bunun tersini düşünmek karşımızdaki düşmanın daha da güçlenmesini istemek demektir. Bugün Sovyetler Birliği'nin ekonomik denetiminin ağırlaşması, yalnız Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde emperyalist zincirin güçlenmesine hizmet ediyor. Aynı şey, ABD emperyalizminin ekonomik sömürü ve denetimi için de geçerlidir. Bu nedenle proleter devrimciler sosyal-emperyalistlerin ve emperyalistlerin ekonomik denetimini zayıflatacak ve dolayısıyla milli ekonomiyi güçlendirecek her tedbiri destekleyeceklerdir. Üçlü Blok da yatıp kalkıp milli ekonominin batması için duaya devam etsin bakalım. Türkiye halkı sosyal-emperyalizmin ve emperyalizmin her türlü baskı, sömürü ve denetimine son verdiği zaman, Üçlü Blok gibi oportünistlerin maddi temeli de yıkılmış olacaktır.

HALKIN SESİ, Sayı 143,
10 Ocak 1978

HALKIN YOLU VE HALKIN BİRLİĞİ DERGİLERİ «TEMEL ÇELİŞME» KAVRAMINI ANLAMIYORLAR

Temel çelişme kavramının ne anlama geldiği konusunda, devrimci saflarda tam bir bulanıklık, hatta kargaşalık hüküm sürmektedir. En son, **Halkın Yolu** ve **Halkın Birliği** dergilerinin temel çelişmeyi anlamadıklarını ve keyfi bir şekilde tespit ettiklerini görüyoruz. İlkönce temel çelişmenin ne olduğunu kısaca belirtelim.

Temel çelişme, doğrudan doğruya toplumun sosyo-ekonomik yapısını ifade eder. Sosyal ve ekonomik yapıya damgasını vuran hakim üretim tarzı temel çelişmeyi de belirler. Bu yapı devam ettiği sürece temel çelişme de değişmez. **Bir toplumda temel çelişmeyi tespit etmek için ilkönce o toplumun hakim üretim ilişkisini açıkça ve korkmadan ortaya koymalıyız.** Bu üretim ilişkisi ile o toplumun üretici güçleri arasındaki çelişme temel çelişmedir. Örneğin köleci toplumun hakim üretim ilişkisi, köleci ilişkilerdir. Temel çelişme, bu köleci ilişkilerle, köleci toplumun üretici güçleri arasındadır. Bunu sınıfsal olarak ifade edersek, köleci toplumun temel çelişmesi, köle sahipleriyle köleler arasındaki çelişmedir. Feodal toplumun temel çelişmesi, feodal beylerle köylüler arasındaki çelişmedir. Kapitalist toplumun temel çelişmesi, üretimin toplumsal niteliği ile kapitalist mülkiyet ilişkileri, yani mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişme-

dir. Sınıfsal olarak ifade edersek, kapitalist toplumun temel çelişmesi, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmedir. Yarı-sömürge yarı-feodal toplumun temel çelişmesi ise, emperyalizm ve feodalizm ile halk arasındaki çelişmedir. Bu temel çelişmeyi, isterseniz iki madde halinde de ifade edebilirsiniz: Emperyalizmle millet arasındaki çelişme ve feodalizmle halk arasındaki çelişme.

Bu konuda **Halkın Yolu** ve **Halkın Birliği** ne yapıyorlar?

İlkönce **Halkın Yolu**'nun tutumunu ele alalım. **Halkın Yolu**, ilk iki sayısında yayınladığı temel görüşlerinde Türkiye'nin «yarı-feodal yarı-sömürge» bir ülke olduğunu sık sık belirtiyor. Diğer yandan aynı **Halkın Yolu**, «ülkemizde kapitalizm şimdiden hakim hale gelmiştir» diyor. (Sayı 1, s. 8)

Bu nasıl olmaktadır? Bir ülke hem «kapitalist», hem de «yarı-feodal yarı-sömürge» olabilir mi? Ya biridir ya da öteki. Görüldüğü gibi **Halkın Yolu**, iki iskemleye birden oturmak istemektedir. Bunun sonucu olarak temel çelişme kavramı da anlamsız bir içerik kazanmaktadır. **Halkın Yolu**'na göre Türkiye'nin temel çelişmesinin şu mücadelelere yansıdığı söyleniyor:

1. Emperyalizmle Türk ve Kürt ulusları,
2. Emperyalizmin uzantısı tekelci burjuvazi, feodal toprak ağaları ve tefecilerle çeşitli milliyetlerden halkımız arasındaki mücadele. (Sayı 1, s. 8)

Üstelik **Halkın Yolu**, bu çelişmelerin »yarı-feodal yarı-sömüge yapının» yansıması olduğunu da hemen eklemektedir. O zaman kapitalizmin hakim üretim ilişkisi olduğunu söylemenin hiç bir anlamı kalmamaktadır. Ne var ki, yukarıdaki ifadeyi ve **Halkın Yolu**'nun tümünü incelediğimiz zaman, iki iskemlede

oturan tutumun temel çelişme tespitine yansıdığını da görüyoruz.

İlk olarak «emperyalizmle millet» arasındaki çelişme belirtildiğine göre, ayrıca «tekelci burjuvazi» den söz etmek yersizdir. Çünkü işbirlikçi burjuvazi ile olan çelişme, emperyalizmle olan çelişme temelinde var olmaktadır. Bu arkadaşlar, yakın zamana kadar Türkiye'de üç temel çelişme olduğunu söylüyor ve bunu şöyle sıralıyorlardı:

1. Emperyalizmle iki millet,
2. Tekelci kapitalizmle iki milliyetten halk,
3. Feodalizmle halk arasındaki çelişmeler.

«Tekelci kapitalizm» teriminin yanlışlığı bir yana, bu çelişme, doğrudan doğruya emperyalizmle ülkemiz arasındaki çelişme tarafından belirlenmektedir. «Emperyalizmin uzantısı» dendiğine göre, bunu ayrıca «temel çelişmeler» arasında belirtmek, aslında kafadaki karışıklığın ve kapitalizmi «hakim üretim ilişkisi» görmenin bir sonucudur. Eğer Türkiye kapitalist üretim ilişkisinin hakim olduğu bir ülke ise, o zaman Türkiye'deki temel çelişme «burjuvazi ile proletarya» arasındaki çelişmedir. Emperyalizm ve feodalizmle olan çelişmeleri, temel çelişme içinden çıkarmak gerekir. Çünkü kapitalizmin hakim olduğu bir ülkede bu çelişmeler, temel çelişme olan burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme tarafından belirlenir ve etkilenir. Kapitalist ülkede proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin belirlediği süreç ilerledikçe, emperyalizm ve feodalizmle olan çelişme de bundan etkilenir, yani bu ikisi **sürecin temelinde yatan** çelişme değillerdir.

Halkın Yolu, niçin iki iskemleye birden oturmaktadır? Çünkü o bir yandan revizyonizmin etkisi altındadır ve Türkiye'yi kapitalist ilan etmektedir.

Halkın Yolu, diğer yandan Türkiye'nin «yarı-feodal yarı-sömürge» olduğunu söylemektedir. Sonuç olarak temel çelişme, bu iki ayrı görüşün bir karışımı haline getirilmektedir. Bunu yapmak zorundadırlar, çünkü Türkiye'de emperyalizm ve feodalizmle olan çelişmeyi temel çelişme içinden çıkarmak, kişiyi doğrudan doğruya revizyonizmin yanına götürür. Emperyalizmin hakimiyeti altındaki bir ülkede yarı-feodal yapının, yaşadığımız proletarya devrimi çağında devrim yolu dışında tasfiye edilebileceğini söyleyenler, yalnız revizyonistlerdir. Böyle bir tespit yaptıktan sonra, kapitalizmin gelişmesini desteklemek ve sosyalist devrim yapmak tezleri de arkasından gelir.

Türkiye'de yarı-feodal ilişkilerin devrim yolu dışında ikincil bir duruma geldiği görüşünün temelinde hangi hata yatıyor? Gerek **Halkın Yolu** gerekse **Halkın Birliği** (ve aynı zamanda **Halkın Kurtuluşu**), Almanya ve Rusya gibi ülkelerde, feodalizmin «Prusya yolundan» çözülmesi ile Türkiye arasında bir benzerlik kurmaya çalışıyorlar. Ama bu arkadaşlar, bu ülkelerin **emperyalizmin hakimiyeti altında olmak bir yana**, hızlı bir kapitalist gelişme ile kendilerinin emperyalist ülkeler haline geldiklerini unutuyorlar.

Almanya'da feodalizm böyle bir yoldan çözüldüğü zaman, dünya emperyalizm aşamasında değildi. Kapitalizmin eşit olmayan gelişmesinin bir ifadesi olarak, Almanya geride kalan bir ülke iken hızla kapitalistleşti ve hatta diğer kapitalist ülkeleri de geçti.

Aynı şekilde Rusya, Türkiye gibi emperyalizmin hakimiyeti altında olan bir ülke değildi, tam tersine «feodal-emperyalist» bir ülke idi. Bu nedenle Rusya, başka ülkeleri sömürerek hızlı bir kapitalistleşmeyi gerçekleştirebildi, gene de «geri bir tarım ülkesi» olmaktan kurtulamamıştı.

Yaşadığımız «emperyalizm ve proletarya devrimi çağında» Türkiye'nin devrim yolu dışında yarı-feodal aşamayı arkada bıraktığını söyleyenler, bu kapitalist gelişmenin hangi sömürgelerin sırtından sağlandığını da göstermelidirler. Çağımızda emperyalizmin hakimiyeti altında olan bir ülkedeki kapitalist gelişme, yarı-feodal yapıyı tasfiye edemez. **Halkın Yolu** da, sık sık bunu söylüyor ama Türkiye'nin kapitalist bir ülke haline geldiğini de ekliyor. Çünkü bu arkadaşlar, hakim üretim tarzı veya sosyo-ekonomik yapı ne demektir, bunu henüz kavramış değiller. Çeşitli ülkelerle benzerlikler bularak ve Lenin'in Rusya'yı inceleyen kitaplarıyla paralellikler kurarak Türkiye toplumunun yapısını belirlemeye girişiyorlar. Bu yöntem, Marksist bir yöntem değildir.

Aynı şeyi tasfiyeciler, beş-altı yıl önce Çin'le paralellik kurarak yapmışlardı. Çünkü o zaman yalnız Mao'nun kitabını okuyorlar, fakat bunu Marksizmi kavramak için değil, paralellik kurmak için yapıyorlardı. Daha sonra Lenin'in kitaplarını okumaya başladılar ve bunun sonucu olarak yeni bir moda başlattılar.

Bu modayı **Halkın Birliği** dergisinde görebiliyoruz. **Halkın Birliği**, ilk sayısında Türkiye'nin kapitalist bir ülke olduğunu söyledikten sonra temel çelişmeyi şöyle tespit ediyor:

«a) Emperyalizm ve sosyal-emperyalizm ile çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı arasındaki çelişki.

«b) Komprador kapitalizmi ve feodal kalıntılar ile çeşitli milliyetlerden halk yığınları arasındaki çelişki.» (s. 7)

Görüldüğü gibi yapılan hata, **Halkın Yolu**'nun aynısıdır. Yalnız oradaki «tekelci kapitalizm» teriminin yerini «komprador kapitalizmi» almıştır. Farklı

olarak **Halkın** Birliği, yarı-feodal ilişkilerin «tali plana düştüğünü» de söylemektedir. (Sayı 1, s. 7)

Eğer bir ilişki «tali plana düşerse», o ilişki artık temel çelişme içinde yer almaz. Temel çelişme, bütün çelişmelerin içine doldurulduğu bir kavram değildir. O zaman temel çelişmenin bir anlamı kalmaz. Eğer Türkiye, kapitalist bir ülke ise, feodal kalıntılar, burjuvazi-proletarya çelişmesinin belirlediği ve bu çelişmenin keskinleşmesine bağlı olarak değişen bir nitelik kazanmış demektir. «Komprador kapitalizmi» denen şey ise, emperyalizmle olan çelişmeye bağlıdır. Emperyalizmle olan temel çelişmeyi belirttikten sonra, bir de «komprador kapitalizmi» ile çelişmeden söz etmek yanlıştır. Çünkü bu çelişmenin varlığı, emperyalizmle olan temel çelişmenin varlığına bağlıdır.

Halkın Birliği, yeni çıkardığı modanın tutarlı sonuçlarını benimseyemiyor. Cesaretle ortaya çıkıp «Türkiye'nin temel çelişmesi proletarya-burjuvazi çelişmesidir» diyemiyor. Bunun yerine temel çelişme kavramının canına okuyup kafaları karıştırıyor ve hem devrim iskemlesinde, hem de revizyonizm iskemlesinde oturmaya çalışıyor. Bunlar çok kaba hatalardır. En önemlisi, bu hatalar devrimci saflara sürekli olarak revizyonist fikirler taşımaktadır.

Halkın Birliği, temel çelişme kavramını anlayamadığını dünyadaki çelişmeleri incelerken de ortaya koyuyor. **Halkın Birliği'**nin saydığı dört çelişme, Stalin tarafından belirtilmiş olan başlıca çelişmelerdir.

Bugün dünyanın temel çelişmesi, kapitalizmle sosyalizm arasındaki çelişmedir. Çünkü proletarya devrimi çağında yaşıyoruz. Bu çağ, kapitalizmin çöküşe gittiği ve sosyalizmin zafere ilerlediği çağdır. Dünya çapında ele aldığımız zaman, dünyanın geliş-

mesini engelleyen sistem, emperyalist sistemdir, yani kapitalizmin en yüksek aşamasıdır. Proletarya devrimleri ise, Ekim Devrimi ile açılan çağda artık gündeme girmiştir. Bütün dünyadaki mücadele temelde kapitalizmin güçleri ile sosyalizmin güçleri arasındadır. Milletlerin kurtuluş savaşları ve ezilen halkların devrimleri, dünya proleter devriminin bir parçasıdır, yani sosyalizmin güçleri arasındadır. Dünyamızdaki **baş çelişme** ise, iki süper devlet, özellikle Sovyetler Birliği ile dünya halkları arasındaki çelişmedir. Revizyonistlerin kabul etmediği de budur.

Görüldüğü gibi dünyadaki çelişmeleri incelerken, temel çelişme, başlıca çelişmeler ve baş çelişmeyi birbirinden ayırmak gerekir. **Halkın Birliği**, başlıca çelişmeler yerine «temel çelişmeler» demektedir. Ayrıca dünyadaki başlıca çelişmelerin belirlenmesinde Mao Zedung'un Üç Dünya Tahlilini reddetmektedir. **Halkın Birliği**'nin saydığı dört başlıca çelişme bugün nasıl bir mahiyet kazanmıştır? İşte bu sorunun cevabını Mao Zedung'un Üç Dünya Tahlili vermektedir. Mao Zedung, dünyamızdaki başlıca çelişmelerin geçirdiği değişiklikleri ve bugünkü durumlarını inceleyerek Üç Dünya Tahlilini ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, Üç Dünya Teorisi bugün dünyadaki başlıca çelişmelerin tahlilinden çıkarılan devrim stratejisinden başka bir şey değildir.

Halkın Yolu ve **Halkın Birliği** Türkiye toplumunun yapısını tespit ederken berrak bir karara varmalı ve temel çelişmeyi de buna göre tespit etmelidir. Oysa onlar, temel çelişme konusunda herkesin istediğini karşılayacak bir tavır almaya çalışıyorlar. Onların dağarcığında her renge göre bir temel çelişme bulunmaktadır. Proletarya-burjuvazi çelişmesini temel çelişme kabul edenler için, «komprador kapita-

lizmi» veya «tekelci kapitalizmle» olan çelişmeler ihtiyacı karşılayabilir. «Yarı-feodal yarı-sömürge yapı», «feodal kalıntılar», «toprak devrimi» ve «emperyalizmle çelişme» gibi kavramlar ise, devrimcilerin isteklerine cevap vermektedir. Böyle bir tutum, Türkiye halkının milli demokratik devrim mücadelesine önderlik edemez.

Türkiye toplumunun temel çelişmesini belirleyen, yarı-feodal yarı-sömürge yapıdır. Bu nedenle temel çelişme, emperyalizm ve feodalizmle (isterseniz «feodal kalıntılar» deyiniz fark etmez) halk arasındaki çelişmedir. Proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme ise ikincildir, yani bu temel çelişmeye tabidir.

Halkın Yolu ve **Halkın Birliği** dergilerinin yayınlanması, Türkiye devrimi için yararlı olmuştur. Çünkü bu arkadaşların görüşlerini mahkum etmek imkanı doğmuştur. Eskiden hiç bir görüşlerini yazılı olarak ve berrak bir şekilde ortaya koymadıkları için, neresinden tutsanız başka bir yere kayıyorlardı. Bu yüzden bir çok devrimcinin kafasını karıştırmaya devam edebiliyorlardı. Artık bu dönem geride kalmıştır. Bugün onların çıkardığı dergiler, çıktıkları gün eskimektedir, çünkü devamlı olarak görüş değiştirmekte ve iki gün önce ileri sürdüklerini iki gün sonra geri almaktadırlar. Onlar, devrimci görüşlere hep gıdım gıdım yaklaşıyorlar. Bir ellerini hatalı fikirlerden bir türlü çekemiyorlar. Özellikle **Halkın Yolu**'nun yazıları «öyle ama aynı zamanda böyle», «şöyle olmakla beraber böyle» türünden orta yolcu laf kalabalığıdır.

Esas olan nedir? Halkın Yolu her konuda bunu söylememek için bin dereden su getiriyor. Veya sözümona esas olanı belirtip, arkasından bunu çürütmek ve zayıflatmak için bir sürü laf ediyor. O za-

man esas olanı tespit etmenin ne anlamı kalmaktadır? Hele herkesin esas olanı kavramadığı bir zamanda bu orta yolcu tutum daha da zararlı olmaktadır. Teoride ve siyasette cesaretsizlik ve bulanıklık devam ettiği sürece devrim yolunda ilerlenemez. Bu tutumun yaşamasına imkan yoktur, çünkü iki iskemlede birden oturulamaz.

AYDINLIK, Sayı 73,
Mart 1977

H. YOLU VE H. KURTULUŞU'NUN TEMEL ÇELİŞMESİ

«Bugüne kadarki bütün toplumların tarihi, sınıf mücadeleleri tarihidir.

«Özgür yurttaş ile köle, patrisyen ile pleb, toprak beyi ile toprak kölesi, lonca ustası ile kalfa, sözün kısası ezen ile ezilen sürekli karşı karşıya gelmişler, her seferinde ya toplumun tümüyle devrimci bir dönüşüme uğramasıyla ya da çatışan sınıfların ortak yıkımıyla sonuçlanan, kimi zaman gizliden gizliye, kimi zaman açıktan açığa, ama dur durak bilmeyen bir mücadele içinde olmuşlardır.»[72]

Komünist Partisi Manifestosu'nun bu ünlü satırları, yalnız Marksistler tarafından değil, Marksizmin düşmanlarınca da ezbere bilinir. **Manifesto**'nun, yayınlanmasından 130 yıl sonra **Halkın Yolu** ve **Halkın Kurtuluş** şefleri de kendi «Manifestolarını» nihayet ilan ettiler. Yaptıkları iş, temel çelişme kavramının canına okumalarıdır. Bu marifeti ilkönce **Devrimci Teori** adlı eki çıkararak **H. Yolu** başardı. **H. Kurtuluşu** da ondan gördüğünü hemen kağıda geçirdi.

Devrimci Teori ilk sayısında şöyle yazıyor:

«**Aydınlık'a** göre feodal toplumun temel çeliş-

72 K. Marks, F. Engels, *Komünist Partisi Manifestosu*, AYDINLIK Yayınları, birinci baskı Mart 1979, s. 44-45.

mesi feodal üretim ilişkileri ile feodal toplumun üretici güçleri arasındaki çelişmedir.» (s. 28)

«... bu burjuva akım temel çelişmeyi 'köleci ilişkilerle, köleci toplumun üretici güçleri arasındaki' çelişme olarak açıklıyor.» (s. 29)

H. Yolu, Aydınlık'ın görüşünü özetledikten sonra, temel çelişmenin «eski üretim ilişkileri ile yeni toplumun maddi unsurları arasında» olduğunu ileri sürüyor. (s. 56)

Başka bir yerde ise şöyle söylüyor: «Temel sınıf çelişmeleri de AYDINLIK'ın ileri sürdüğü gibi 'toplumun temel iktisadi ve sosyal yapısı tarafından belirlenen çelişmeler' olmayıp, bu yapı ile geleceğin toplumunun maddi unsurları arasındaki çelişme tarafından belirlenen çelişmelerdir.» (s. 27) **H. Yolu**'nun bir diğer temel çelişme tarifi de şu: «... gelişen üretici güçlerle eski üretim ilişkileri arasındaki çelişme» (s. 26)

H. Kurtuluşu da **H. Yolu**'nun yazdıklarını benimseyerek feodal toplumun temel çelişmesinin «feodal üretim ilişkileri ile rekabetçi kapitalizmin gelişen üretici güçleri arasındaki çelişme...» olduğunu belirtiyor. (Sayı 87, s. 5).

Temel Çelişme, Üretici Güçlerle Üretim İlişkileri Arasındaki Çelişmedir

Biz, «üretici güçler» ve «üretim ilişkileri» gibi en temel kavramların bilindiğini varsaymıştık. Öyle gözüküyor ki, **H. Yolu** ve **H. Kurtuluşu** şefleri, bu kavramları ne olduğunu bilmeden kullanmaktadırlar. Onların nasıl saçmaladıklarını gözler önüne sermek

ve tartışmayı daha somut yapmak için işe bu kavramları açıklayarak başlıyoruz.

Üretici güç, herşeyden önce maddi değerleri üreten **emekçidir.** Emekçi, belli bir **üretim tecrübesi** ve **iş hüneri** sayesinde **alet** kullanarak üretim yapar. İşte bütün bunlar, yani emekçiler, üretim aletleri, üretim tecrübesi ve iş hüneri, belli bir toplumun üretici güçlerini oluştururlar. Bunlar arasında en önemlisi insandır. Çünkü aleti kullanan, icat eden, geliştiren, iş hünerine ve üretim tecrübesine sahip olan hep insandır. Bu nedenle Marks, **«en büyük üretici güç, devrimci sınıfın kendisidir»** demiştir.[73]

Üretim ilişkileri ise, insanların üretim içindeki karşılıklı ilişkileridir. Üretim ilişkilerine, esas olarak mülkiyet ilişkileri de diyebiliriz. Yani üretim araçlarına ve toprağa kimler sahiptir? Üretim araçlarına sahip olanlarla bu araçlarda çalışanlar arasındaki ilişkiler nedir? Ürünlerin bölüşüm biçimi nasıldır? Üretim ilişkileri, bu soruları açıklar.

Üretici güçler ve üretim ilişkileri çelişme halindedirler ve bir toplumun üretim biçimini oluştururlar. Onlar arasındaki çelişme toplumun temel çelişmesidir. Herhangi bir toplumun gelişmesinin temelinde yatan ve **bütün bir gelişme sürecini** açıklayan çelişme budur. Bu çelişme, özel mülkiyetin doğuşundan bu yana her toplumsal sistemde ezenle ezilen arasındaki çelişmede sınıfsal ifadesini bulur.

Şimdi bu açıdan somut olarak köleci, feodal ve kapitalist toplumları inceleyelim.

Köleci toplumun başlıca üretici gücü köledir. Köle sahibi, bütün üretim araçları yanında kölenin de sahibidir, köleyi istediği gibi alıp satabilir. Bu top-

---

73 Marks, *Felsefenin Sefaleti.*

lumun temel çelişmesi köle sahibinin temsil ettiği köleci üretim ilişkileri ile başlıca üretici güç olan köleler arasındadır. Kölenin kölelikten kurtulmak için yürüttüğü mücadele, toplumun gelişmesinin motorudur. Üretim aletlerinin, üretim tecrübesinin ve iş hünerinin gelişmesi, son tahlilde bu mücadeleye bağlıdır. Köleci üretim ilişkileri daha YENİ olduğu zaman da temel çelişmenin bir yanını oluşturur. Bu ilişkilerin temel çelişmenin bir yanında yer alması için **H. Yolu** şefinin sandığı gibi ESKİMESİNE gerek yoktur. Bu dönemde köleci üretim ilişkileri ile üretici güçler arasında esas olarak uyum vardır ve köleci ilişkiler belli bir ilerlemeye de yol açarlar. Uyum olması, çelişmeyi ortadan kaldırmaz. İlerlemenin temelinde yatan çelişme gene de, köle sahipleri ile köleler arasındaki mücadelede ifadesini bulur.

Halkın Yolu'nun temel çelişme anlayışına göre, köleci toplumun başlangıç döneminde temel çelişme, ilkel komünal toplumun üretim ilişkileri (ESKİ ilişkiler) ile köleler, madeni aletler, çiftçilik vb. (GELİŞEN üretici güçler) arasındaki çelişme oluyor. Böyle bir çelişme vardır. Fakat bu çelişme hiç bir zaman temel olmamıştır. **H. Yolu** şefi yazdığı yazıyı bir kere daha okusa ve biraz düşünseydi, herhalde bu saçmalığı ortaya atmazdı.

Köleler ile köle sahipleri arasındaki çelişme, köleci toplumun sonuna kadar temel çelişme olmaya devam eder. Köleci toplumun bağrında feodal üretim ilişkileri filizlenmeye başlar. Bunu yaratan bizzat kölelerin özgürlük mücadelesidir. Kölelerin özgürlük isteği ve gelişen üretim aletleri köleci ilişkiler içine hapsedilemez. Artık toplum köleci sistemin sonuna gelmiştir. Fakat temel çelişme gene de **H. Yolu** şefinin iddia ettiği gibi **köleci ilişkilerle** yeni doğacak

toplumun üretici gücü olan **köylülük** arasında değildir. Kölenin köylü haline geldiği toplumda feodal bey vardır ve temel çelişme artık bu iki sınıf arasındadır. Köylü ile köleci ilişkiler arasındaki çelişme bir süre yaşamakla beraber, temel çelişme değildir. Artık toplumu ilerleten temel çelişme köylülerin feodal beylere karşı mücadelesi olmuştur. Bilindiği gibi feodal dönemin başında feodal ilişkiler emekçilere, köleci topluma göre insiyatif vermiş ve üretici güçleri geliştirmişti. Fakat feodal dönemin başından itibaren üretici güçlerin gelişmesini sağlayan motor köylülerin mücadelesidir. Bu mücadele sayesinde feodal sömürü, angaryadan ürün olarak verilen vergiye (ürün-rant) ve giderek para olarak verilen toprak kirasına (para-rant) doğru bir gelişme gösterir. Bu gelişmenin esas itici gücü köylünün feodal baskıya karşı mücadelesi olmuştur. Mao Zedung bu gerçeği Çin toplumu ile ilgili olarak şöyle açıklar: «Köylülerin sınıf mücadeleleri, köylü ayaklanmaları ve köylü savaşları Çin feodal toplumunun tarihi gelişmesinin gerçek itici gücü olmuştur. Çünkü her önemli köylü ayaklanması ve köylü savaşı, zamanın feodal rejimine darbe indirmiş ve böylece bir ölçüye kadar sosyal üretici güçlerin gelişmesini sağlamıştır.»[74]

Bir de **H. Yolu** ve **H. Kurtuluşu**'nun tarifine bakalım. Onlara göre feodal toplumun temel çelişmesi «feodal üretim ilişkileri ile rekabetçi kapitalizmin gelişen üretici güçleri arasındaki çelişme» olmaktadır. Rekabetçi kapitalizmin gelişen üretici güçleri nelerdir? İşçiler ve makina. Yani bu şaşkınlara göre **Nizamülmülk, Alaattin Keykubat, Osman Gazi** ve

74 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt II. s. 307-308.

Sultan Mahmut dönemlerinin temel çelişmesi, **feodal üretim ilişkileri ile işçi sınıfı ve makina ile yapılan üretim arasındaki çelişme** olmaktadır. Böylece buharlı makina ve işçi sınıfının Nizamülmülk ve Osman Gazi döneminde ortaya çıktığını ve temel çelişmenin bir yanını oluşturduğunu keşfetmiş bulunuyorlar.

H. Yolu ve **H. Kurtuluşu** köylülüğün toprağa bağımlılıktan kurtulma, yani özgürlük mücadelesinin üretici güçleri geliştirdiğini ve rekabetçi kapitalizmin üretici güçlerinin filizlenmesine hizmet ettiğini anlamamışlardır. Köylülüğün bu mücadelesi sayesindedir ki, feodal toplum içinde kapitalist üretim ilişkileri tomurcuklanmıştır. Feodal toplumun sonuna doğru ortaya çıkan ve gelişen proletarya da esas olarak «özgürleşen» köylü ve lonca emekçisidir. Bu dönemde proletarya ile feodal beyler arasında bir çelişme vardır, fakat temel çelişme hâlâ köylüler ile feodal beyler arasındadır. Mao Zedung'un belirttiği üzere, «feodal sömürü sisteminin temeli ... köylülerin toprak ağası sınıfı tarafından sömürülmesi...»dir.[75] Feodalizmi yıkan esas etken, dünyanın her yerinde köylünün özgürlük mücadelesidir. Bujuvazi köylülüğün ve diğer emekçilerin başına geçerek iktidara gelebilmiştir.

Gelelim **kapitalizm** dönemine. Kapitalizmin temel çelişmesi, üretimin toplumsal niteliği ile mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişmedir. Bu çelişme sınıfsal ifadesini proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadelede gösterir. Kapitalizmin ilk döneminde kapitalist mülkiyet ilişkileri henüz **eskimemiştir. H. Yolu** şefleri isterlerse 140 sayfa yazı daha yazsınlar, kapitalist üretim ilişkileri daha **eskimedikleri dönemde**

---

75 Mao Zedung, *aynı eser*, s. 312.

de temel çelişmenin bir yanını oluştururlar. Mao Zedung'un belirttiği gibi, «serbest rekabet çağının kapitalizmi emperyalizm aşamasına ulaştığında, temel çelişmeyi oluşturan iki sınıfın, yani proletarya ile burjuvazinin sınıf niteliğinde ya da toplumun kapitalist özünde bir değişme olmaz.»[76] Kapitalizmin emperyalizm aşamasına ulaşması, yani kapitalist üretim ilişkilerinin çürümesi (eskimesi), **H. Yolu**'nun teorisine rağmen yeni bir temel çelişme yaratmaz. Temel çelişme eskisi gibi kalır, fakat son derece keskinleşir ve proleter devrimleri gündeme girer.

H. Yolu'nun ve **H. Kurtuluşu**'nun tarifini kabul edecek olsak, rekabetçi kapitalizm çağında temel çelişmenin şöyle olması gerekirdi: Bir yanda eski üretim ilişkileri yani feodal ilişkiler, öte yanda gelişen üretici güçler, yani işçiler ve makinalı üretim.

Temel Çelişme, Belli Bir Toplumsal Sistem Boyunca Öz Olarak Aynıdır

Temel çelişme, belli bir toplumsal sistemin başında, ortasında ve sonunda **öz olarak** aynıdır. Fakat bu, temel çelişmenin iki yanını oluşturan üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin bütün süreç boyunca oldukları gibi kaldıkları anlamına gelmez. Değişmeyen şey, bunların özleridir. Örneğin feodal toplum boyunca feodal üretim ilişkileri öz olarak aynı kalmakla beraber çeşitli değişikliklere uğrarlar. Feodal bey ile köylü arasındaki ilişki emek-rant, ürün-rant ve para-rant şeklinde belli bir gelişme gösterir. Aynı şekilde üre-

76 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I. s. 382.

tici güçler de öz olarak aynı kalmakla beraber gelişirler ve en sonunda mevcut toplumsal sistemin çerçevesi içinde tutulamayacak bir hale gelirler. Belli bir toplum sisteminin sonunda yalnız yeni üretici güçler doğmaz, yeni üretim ilişkileri de eski toplumun bağrında filizlenir (Sosyalizm hariç). **H. Yolu** bütün sürecin temelinde yatan çelişme kavramı ile bu temel çelişmenin keskin bir çatışmaya dönüşerek devrime yol açtığı durumu birbirine karıştırıyor ve aynı zamanda birbirinden koparıyor. **H. Yolu**, «toplumların bağrında yeni toplumun unsurlarının iyice belirginleşmesi uzun bir zaman almıştır.» (s. 31) diyor. Peki bu uzun zaman içinde ne olmuştur? Toplum, **H. Yolu** şefinin keyfi öyle istediği için temel çelişmesiz mi kalmıştır? Veya: Bir toplumsal sistemin yeni olduğu dönemle eskidiği dönemde iki farklı temel çelişme mi vardır? O zaman toplumsal sistemi tespit etmenin ne anlamı kalmaktadır? Ayrıca gelişen üretici güçler nedir? Bunlar bizzat o toplumun bağrında gelişmeyip de gökten zembille mi inmişlerdir?

H. Yolu, Marks'ın cümlesini aktarıyor, fakat üzerinde bir dakika bile düşünmüyor bu cümlenin:

> «El değirmeni size feodal beyli toplumu verir; buharlı değirmen ise sınai kapitalistli toplumu.»

El değirmeni nedir? Feodal toplumun üretici gücü. Marks, bu sözüyle feodal ilişkilerle feodal toplumun üretici güçleri arasındaki çelişmeyi ve birliği ifade ediyor, yani feodal toplumun temel çelişmesini açıklıyor. Dikkat edilirse Marks, «buharlı değirmen size feodal beyli toplumu verir» demiyor. **H. Yolu** şefinin kafasına göre Marks'ın böyle demesi gerekirdi. Demek ki, el değirmeni ve onu çeviren köylü ile feodal bey arasında bir bütünlük vardır. Bu bütünlük,

feodal toplumdaki zıtların birliğidir, feodal toplumun üretim biçimini belirleyen birliktir, başka bir deyişle temel çelişmedir.

H. Yolu şefi, bütün bir süreç boyunca temel çelişmenin iki yönü arasındaki birliği ve bu iki yönün hareket halinde olduğunu anlayamamıştır. Marks, «üretim ilişkileri, maddi üretim güçlerindeki gelişimin belirli bir aşamasına uygundur.» diyor.[77] Peki bu iki yön uygun oldukları zaman temel çelişme olmaktan çıkıyorlar ve yalnız çatışma halinde oldukları zaman mı temel çelişme oluyorlar? Hayır her iki durumda da temel çelişmenin özü aynıdır. Yalnız temel çelişmenin iki yönü ters yönde hareket halindedir, bir yön diğerini yutmakta ve artık yeni bir toplumun şafağı sökmektedir. Yeni toplumla birlikte temel çelişme de değişmektedir. Artık yeni bir süreç başlamaktadır. Bu gelişme elbette mekanik bir şekilde ve bir gecede olmaz, insan ömrüne kıyasla çok uzun sayılacak bir zaman süresi içinde gerçekleşmektedir. Ancak bu süre, insanlığın hayatını düşünürsek gene de bir an kadar kısadır.

H. Yolu ve **H. Kurtuluşu**, temel çelişmenin öz olarak bütün bir **süreç boyunca** geçerli olduğunu, bütün bir süreci açıkladığını öğrenememişler. Onlara kalırsa feodal toplumun çeşitli dönemlerinde, örneğin Nizamülmülk, Osman Gazi ve Abdülhamit dönemlerinde temel çelişme farklı olacaktır. Üstelik onların feodal toplumun hemen hiç bir dönemi için **temel** kabul etmedikleri çelişme, feodal beylerle köylüler arasındaki çelişmedir. Bir sürü gevezelikle inkar etmeye çalıştıkları şey, her dönemde köylülerin feodallere karşı mücadelesidir.

---

77 *Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi*, AYDINLIK Yayınları, s. 164'ten naklen.

İlginç olanı, aynı revizyonist tutumu Konfüçyus'u ve Lin Biao'yu eleştirme kampanyası sırasında Dörtlü Çete'nin de benimsemiş olmasıdır. Dörtlü Çete, Çin'de feodal toplumun ilk dönemlerinde tarihi ilerleten mücadelenin köylülerle feodaller arasındaki mücadele olduğunu inkar ediyorlar ve bunun yerine eski köle sahipleri ile yeni toplumun feodal beyleri arasındaki mücadeleyi geçiriyorlardı.[78] Tencere yuvarlanıp kapağını buluyor.

H. Yolu ve H. Kurtuluşu Devrimi Reddediyorlar

H. Yolu ve **H. Kurtuluşu**'nun temel çelişme konusundaki yazdıkları tek bir yere götürmektedir: Revizyonist üretici güçler teorisinin kuyruğuna! Çünkü her ikisi de üretici güçlerin **esas olarak** üretim ilişkilerinin devrimle değişmesinden sonra geliştiğini anlamıyorlar. Onlar devrim olmaksızın yeni toplumun üretici güçlerinin eski toplumda sonuna kadar gelişeceğini iddia ediyorlar. O kadar ki, artık bu üretici güçlerin eski toplumla bir ilgisi kalmamaktadır. O zaman devrime ne hacet! Biraz daha gayret ederlerse bulacakları yeni alıntılarla devrimin gereksizliğini de kanıtlayacaklar! Revizyonizmin babası Bernstein de başka bir şey yapmamıştı. Bernstein'in bütün günahı, Marks ve Engels'ten alıntılar yaparak, üretici güçlerin esas olarak devrim olmaksızın gelişeceğini ispatlamaya çalışmasıydı.

Oysa Engels, tam tersini söylüyordu:

«Burjuvazi, feodal rejimi paramparça etti, ve

78 Dschou Wen, «Bugünkü Çıkarlar İçin Eski Tarihin Çarpıtılması», *Peking Rundschau*, Kasım 1977, Sayı 46, 15 s. 14 vd.

onun yıkıntıları üzerine... burjuva toplum düzenini kurdu. Kapitalist üretim biçimi artık özgürce gelişebilirdi. Burjuvazinin yönetimi altında yetkinleştirilen üretici güçler, buhar ve yeni maşinizm, eski manifaktürü, büyük sanayi haline dönüştürdükten sonra, o zamana kadar görülmemiş bir hızlılık ve bir genişlikle gelişti.»[79]

Burada daha talihsiz olanı **H. Kurtuluşu**'dur. Çünkü o, yalnız Engels'in yukardaki temel tespitinden değil, kendi yayınladığı **Ekonomi Politik** çevirisinde yazılanlardan dahi habersizdir. Çin'de yayınlanan ve Komün yayınlarının çıkardığı bu kitapta şöyle deniyor:

«Üretim güçlerindeki büyük gelişme, her zaman üretim ilişkilerinde büyük değişikliklerden sonra ortaya çıkar. Bu, evrensel bir yasadır. Kapitalist bir toplumda da, burjuvazi, feodal üretim ilişkilerini yıktıktan ve kapitalist üretim ilişkileri hızla geliştikten sonra, ancak bundan sonra üretici güçlerde büyük atılım ortaya çıktı. İngiltere örneğini ele alalım. 17. yüzyılda başgösteren burjuva devrimi temeli üzerinde sanayi devrimi, 18. yüzyıl sonunda ve 19. yüzyıl başında başladı. Üretici güçlerdeki büyük atılım, ancak o zaman başgösterdi. Fransa'da, Almanya'da, ABD'de, Japonya'da değişik biçimlerde de olsa, eski üst yapıyı ve üretim ilişkilerini değiştirdikten sonra çağdaş sanayi hızlı bir atılım kazandı.

«Eskiden beri marksizmle revizyonizm arasındaki uzayan mücadelenin önemli bir yönü işte budur.»[80]

79 Engels, *Anti-Dühring*, Sol Yayınları, birinci baskı, s. 401.
80 *Ekonomi Politik*, Komün Yayınları, s. 14-15.

H. Kurtuluşu şefleri bu satırları okusalardı, **H. Yolu**'nun üretici güçler teorisine sarılmakta biraz daha ihtiyatlı davranır, bu işi hiç olmazsa biraz daha sinsi yaparlardı. Aslında bütün bu tezleri **H. Birliği** savunmaktadır. **H. Birliği** bu revizyonist teorileri piyasaya sürerek devrim olmadan feodalizmi kağıt üzerinde tasfiye etmiş ve temel çelişme içinden çıkartmıştır. Üçlü Blokun şeflerinin soyu aynıdır ve babaları ise Bernstein'dir.

Yazımızın başında **Manifesto**'dan aldığımız bölüm sınıflı toplumların gelişmesinin bugüne kadar yazılmış en özlü tarihçesidir. Marks ve Engels bu satırlarıyla köleci ve feodal toplumların temel çelişmelerini de sınıfsal olarak ifade etmişlerdi. Üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki temel çelişme, köleci toplumdaki sınıfsal ifadesini köle sahipleri ile köleler arasındaki mücadelede buluyordu. Feodal toplumda söz konusu olan ise feodal beylerle toprağa bağlı köylüler arasındaki mücadeledir.

H. Yolu ve **H. Kurtuluşu** ise **en iyimser bir yorumla** tarihi şöyle özetliyorlar: Köle sahipleriyle köylüler, feodal beylerle proletarya arasındaki mücadele! «En iyimser bir yorumla» diyoruz, çünkü onların «üretici güçlerin» ne olduğundan da pek haberleri olmadığı gözüküyor. Aslında feodal beyleri ve burjuvaziyi de üretici güç olarak gösterip tarihi şöyle özetliyorlar: Tarih, köle sahipleri ile feodal beyler ile burjuvazinin mücadelelerinin tarihidir.

H. Yolu ve **H. Kurtuluşu**, sınıf mücadelesinin lafını çok eder ama, bunu anlamaz. Bu iki oportünist tekkenin şefleri, sınıfların doğuşundan beri toplumların gelişmesinin biricik itici gücünün ezenle ezilen arasındaki mücadele olduğunu inkar ediyorlar. Oku-

dukları kitapları öğrenmedikleri için beyinleri sıkışmış durumdadır.

Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin temel çelişme olması, Marks'ın ortaya koyduğu derin bir bilimsel tahlildir. Fakat hiç bir zaman feodal toplumdaki üretici güçlerle feodal üretim ilişkileri arasında bir meydan savaşı olmaz. Onlar arasındaki temel çelişme kendisini köylülerin feodal beylere karşı yüzyıllar boyu yürüttüğü savaşlarda ve isyanlarda ortaya koyar. İnsanlığı saban demirinden traktöre, kol değirmeninden elektrikli değirmene getiren şey, bütün toplumlarda ezenle ezilen arasındaki mücadeledir.

Üçlü Blokun Temel Çelişmesi Revizyonist Derebeyleri İle Tabandaki Devrimciler Arasındadır

H. Yolu ve **H. Kurtuluşu** şefleri **Aydınlık'a** duydukları revizyonist kin yüzünden hep zor duruma düşerler. Bunlar, **Aydınlık'a** saldırma telaşından yazdıklarını bir kere bile okumadan hemen baskıya yolluyorlar. Kişi, yazdığını bir kere değil birkaç kere okumalıdır, hatta bu okumayı farklı zamanlarda yapmalıdır. Ayrıca arkadaşlarına da okutmalı, fikirleri kollektif bir çalışma içinde organlarda şekillendirmeli ve geliştirmelidir. Kişi, hele yeni bir keşifte bulunduğunu düşündüğü zaman çok daha ihtiyatlı olmalı, ileri süreceği fikirleri döne döne araştırmalı, sınamalı, ondan sonra baskıya vermelidir. Bütün bunları yapmak için, ideolojik inşada ciddi olmak ve devrime karşı sorumluluk duymak gerekir.

H. Yolu ve **H. Kurtuluşu**'nun temel çelişmesi, revizyonist derebeyleri ve tekke şefleri ile devrim iste-

yen büyük çoğunluk arasındaki çelişmedir. Derebeylerinin mevki uğruna ve Aydınlık'a duydukları revizyonist kin yüzünden İ. Bilen kliğinin aleti durumuna düştükleri artık iyice ortaya çıkmıştır. Bu yüzden temel çelişme son derece keskinleşmiştir ve isyan eden devrimciler artık onların şatolarını yıkıyorlar. Ne yapsalar nafiledir. Devrimin kanunu, onların Marksizme duydukları kinden daha güçlüdür.

HALKIN SESİ, Sayı 141,
27 Aralık 1977

SOSYAL SİSTEM VE TEMEL ÇELİŞME

Aydınlık, bir toplumun sosyal ve ekonomik yapısını tespit etmekle temel çelişmeyi belirlemenin aynı şey olduğunu çeşitli yazılarında söylemişti. **H. Yolu** şeflerinin yazdığı **Devrimci Teori** dergisinin ilk sayısı bunun yanlış olduğunu ileri sürdü. **H. Yolu**'na göre sosyal ve ekonomik yapıyı belirlemek, o toplumun «adını koymak» ve olguların «dış yüzü» ile uğraşmaktır. Gene **H. Yolu** şeflerine göre toplumsal sistem zıtların birliği değil, «çelişmenin bir yönü»dür. (s. 26, 27)

Bir toplumun sosyo-ekonomik yapısını belirleyen nedir? O toplumun **üretim biçimidir.** Belli bir toplumdaki **üretim ilişkileri** ile **üretici güçler** o toplumun üretim biçimini oluştururlar. İşte bu üretim biçimi, o toplumun sosyo-ekonomik kuruluşunu belirler. Sosyo-ekonomik kuruluş veya sosyal sistem, toplumun üretim biçimi ile bu üretim biçimine uyan üst yapıyı (siyasi, hukuki ve ideolojik kurumlar) kapsar.

Bu açıklamadan çıkan şudur: Bir toplumun sosyo-ekonomik kuruluşunu araştırmak, herşeyden önce bu kuruluşu belirleyen üretim biçimini, yani **üretim ilişkileri** ile **üretici güçleri** araştırmak demektir.

Bir toplumun temel çelişmesi nedir?

O toplumdaki **üretim ilişkileri** ile **üretici güçler** arasındaki çelişmedir.

Demek ki, toplumsal sistemi belirlemek, o toplu-

mun temel çelişmesini belirlemekten başka bir şey değildir. Mesele bu kadar basittir. Bunu kavramak için bilgin olmak gerekmez, Marksizmin temel kavramlarını bilmek yeter. Alıntıları arka arkaya sıralayarak 140 sayfa saçmalamak başka şeydir, Marksizmin ABC'sini bilmek başka şeydir.

H. Yolu'nun iddia ettiği gibi bir toplumun sosyal ve ekonomik kuruluşunu araştırmak, o toplumun «adını koymak» ve meselenin «dış yüzü» ile mi uğraşmaktır? Hayır meselenin özü budur. Her varlığın özünü belirleyen şey, onun içinde taşıdığı çelişme ve bu çelişmenin esas yönüdür. Sosyo-ekonomik yapının araştırılması da, o toplumun dış yüzünün değil, özünün araştırılması demektir. Ama **H. Yolu**, sosyo-ekonomik kuruluş veya sosyal sistemin ne anlama geldiğini bilmediği için uydurup uydurup yazıyor.

Sosyo-ekonomik yapı, **H. Yolu**'nun sandığı gibi çelişmenin bir yanı mıdır?

Sosyo-ekonomik yapının kendisi çelişmeli bir bütündür. Üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki temel çelişme ve alt yapı ile üst yapı arasındaki çelişme her sosyal sistem içinde var olan çelişmelerdir. Kendi toplumumuzu ele alırsak: Yarı - sömürge yarı - feodal toplum, **H. Yolu**'nun iddia ettiği gibi yekpare bir bütün değildir, **zıtların birliğidir.** Çünkü yarı - sömürge yarı-feodal toplum da diğerleri gibi içinde çelişmeler barındırır. Üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki temel çelişme, toplumumuzdaki ifadesini emperyalizm ve feodalizm ile halk arasındaki çelişmede bulur. Süreci belirleyen çelişme budur. Süreç, var olan sosyal sistemden başka birşey değildir. **H. Yolu** şefinin kafası hurafe ve safsata ile dolu olduğu için, sosyal sistemi zıtların birliği olarak görmüyor. O, her şey gibi toplumsal sistemin de ikiye bölündü-

günü, yani içinde çelişme taşıdığını kabul etmiyor. Baştan aşağı metafizik içindedir.

H. Yolu, daha üretim ilişkileri, üretici güçler, üretim biçimi, temel çelişme, sosyo-ekonomik kuruluş (sosyal sistem) gibi temel kavramlardan habersiz olduğu için, Marksizmin en ilkel öğrencilerinin dahi reddedeceği zırvalarla ortaya çıkıyor. Bu dergi, bir toplumun hem yarı-feodal yarı-sömürge, hem de kapitalizmin hakim olduğu bir toplum olabileceğini ileri sürüyor.

Bir toplumda kapitalist üretim biçimi hakimse, o toplum kapitalisttir. Bir toplum hem kapitalist, hem de yarı-feodal olmaz. Evet bir toplumda çeşitli üretim ilişkileri bulunabilir, fakat topluma damgasını vuran, belirleyici olan bunlardan bir tanesidir. Diğer ilişki ikincil durumdadır. Sosyo-ekonomik kuruluş ve temel çelişme kavramlarının öz olarak aynı şeyi ifade ettiklerini yukarda açıklamıştık. Dolayısıyla her sosyal sistemin bir temel çelişmesi vardır. **H. Yolu** şefleri keyiflerinin istediği gibi bir toplumsal sisteme başka bir toplumsal sistemin temel çelişmesini giydiremezler. O zaman ortaya «altı kaval üstü şişhane» denen şey çıkar. Eğer Türkiye'de hakim üretim biçimi kapitalizm ise, kapitalist toplumun temel çelişmesi büyük ustalar tarafından tahlil edilmiştir. Marks, kapitalist toplumun temel çelişmesinin üretimin toplumsal karakteri ile mülkiyetin kapitalist niteliği arasında olduğunu belirtmişti. Bu çelişme kendini proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadelede ortaya koyar. Başka bir ifadeyle, kapitalizmin temel çelişmesi proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmedir. Rekabetçi kapitalizm döneminde de, tekelci kapitalizm döneminde de temel çelişme budur. Bu gerçeği, büyük öğretmen Mao Zedung şöyle ifade etmektedir: «**Serbest rekabet**

çağının kapitalizmi emperyalizm aşamasına ulaştığında, temel çelişmeyi oluşturan iki sınıfın, yani proletarya ile burjuvazinin sınıf niteliğinde ya da toplumun kapitalist özünde bir değişme olmaz.»[81]

H. Yolu temel çelişme ile toplumsal sistem arasındaki ilişkiyi anlamadığı için her şeyi birbirine karıştırıyor. Şefler, temel çelişmeyi toplumsal sistemin içinde değil, çelişmesiz ve yekpare bir bütün olarak gördüğü «toplumsal sistemler» arasında arıyor. Veya farklı toplumsal sistemlerin temel çelişmeleri içinden karpuz seçer gibi temel çelişmenin yönlerini seçiyor ve bunları keyfi olarak kağıt üzerinde bir araya getiriyor. Toplum hem kapitalist hem yarı-feodal! Kapitalizm hakim fakat temel çelişme kapitalizmin temel çelişmesi değil! İşte bütün bunlar, metafiziktir ve iki iskemlede oturmak diye buna denir.

HALKIN SESİ, Sayı 142,
3 Ocak 1978

81 Mao Zedung *Seçme Eserler*, AYDINLIK Yayınları, Cilt I, s. 382.

ASRIN SON HARİKASI: PARTİSİZ «BOLŞEVİKLİK»

H. Yolu gazetesinin her sayısında en çok geçen kelimelerden biri de «Bolşeviklik». Bu dergi sürekli olarak bir «Bolşeviklik» kampanyasından söz ediyor. Taraftarlar da yazdıkları mektuplarda nasıl «Bolşevikleştiklerini» anlatıyorlar.

Nedir Bolşeviklik? Parka-postal giyip yan bakarak ve esrarlı havalara bürünerek Bolşevik olunabilir mi? Bolşeviklik her şeyden önce **Marksist bir programa** sahip olmak demektir. İkincisi, bu program temelinde birleşen devrimcilerin **demir disiplinli** bir **Partinin örgütlerinde faal olarak çalışmaları** demektir.

Bir program yok, Parti yok, fakat beylerimiz büyük bir hızla Bolşevikleşiyor. Susuz derede yüzme rekoru kırmak diye buna denir.

Bolşevik terimi, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin 2. Kongresinde çıkmıştı. Kongredeki en çetin mücadele konusu, Parti üyeliğinin şartları idi. Lenin, Parti üyesi olmak için, Parti programını kabul etmek ve aidat ödemek yanında, Parti örgütlerinden birinde çalışmayı da zorunlu görüyordu. Martov ise, bu son şartı kabul etmiyor, programı kabul eden ve aidat ödeyen herkesi Parti üyesi saymak gerektiğini savunuyordu. Martov, Lenin'in örgütlü ve demir disiplinli öncü müfreze anlayışına karşı, şekilsiz ve gevşek Parti görüşünü savunuyordu. İşte Bolşeviklerle

Menşevikler arasında uzun yıllar devam edecek mücadelenin temeli buydu. Bu ayrılık, en sonunda devrimle karşı-devrim arasındaki zıtlığa dönüştü.

Bir de **H. Yolu** şeflerinin «Bolşevikliğine» bakalım. Bunlar asrın en son harikasını keşfetmiş bulunuyorlar: Partisiz ve programsız bir »Bolşevizm»! Üçlü Blok, üyeliğin şartları konusunda Martov'u bile geri bıraktı. Ne programı kabul etmeye gerek var, ne de bir Parti örgütüne! Aidat veren herkes «hareketin üyesi»!

Demir disiplin ve örgütlü mücadele zart-zurt etmek değildir. Demir disiplin ancak Marksist bir program temelinde gerçekleşebilir. Şeflerin keyifleri ve yalpalamaları temelinde ne demir disiplin olur, ne de Bolşeviklik. **H. Yolu**, bırakalım bir programa sahip olmayı, bugün Marksist programın temeli olan Üç Dünya Teorisi konusunda bile bir karara varamadı. Şefler, Üç Dünya Teorisini, yani Marksizmi kabul edip etmemek için tabanda tartışma açıyorlar. Fakat gene de «Bolşevikliklerinden» yanlarına varılamıyor.

Parti yok, dolayısıyla Partinin dayandığı temel örgütler yok. Bütün bunların yerine aidat verenlerden oluşan ve oradan oraya koşan şekilsiz bir kalabalık var. Bunun adı da «hareket!» Böyle bir yerde her şey olabilir, fakat bir tek Bolşeviklik olamaz. Eğer böyle bir yerde hiç durmadan, «Bolşevikliğin» sözü ediliyorsa, orada olan şey, Bolşeviklik değil, göz boyamadır. **H. Yolu** şefleri, devrim isteyen birçok genci gözbağcılığı yaparak işte böyle aldatıyorlar. Onlar, İttihat Terakki türü bir örgütlenme anlayışına «Bolşeviklik» cilası sürerek tekkelerini ayakta tutmaya çabalıyorlar. Oysa İttihat Terakki ile Bolşeviklik arasındaki fark, burjuvazi ile proletarya arasındaki farktır.

Üçlü Blokun saflarındaki herkes, şu soruyu kendine sormalıdır: Ben bu «hareket» denen nesneye hangi programı kabul ederek katıldım? Hangi gün, hangi saatte belli bir örgüte girerek bu «hareket» denen nesnenin üyesi oldum? Bu soruların cevapları, tam bir şekilsizlik ve kendiliğindenciliktir. Üçlü Blokun saflarındaki bütün devrimcilere Bolşevikliğin ne olduğunu incelemek için, **Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi**'nin 51. sayfasından sonrasını, özellikle de 61. sayfada başlayan bölümü okumalarını öneriyoruz.

Kurbağa ile öküzün hikayesi bilinir. Öküze özenen kurbağa büyümek için kendini zorlamaya ve şişmeye çabalar. Bu çaba doğal olarak kurbağanın çatlaması ile sonuçlanır. Üçlü Blok da Bolşevikliğe özenmek için şişindi durdu. Marksist bir program ve Parti olmadan adam toplamanın sonu kurbağa gibi çatlamaktan başka ne olabilirdi?

HALKIN SESİ, Sayı 143,
10 Ocak 1978

İKİ BİN YILINA VARMADAN

16 Temmuz günü Pazarcık Demirciler köyünde yaptığımız mitingte Türkiye halkının 2 bin yılına kalmadan toprak meselesini çözeceğini belirtmiştim. Birçok arkadaş neye dayanarak böyle konuştuğumu sordular. Onlara verdiğim cevabı burada da özetlemek istiyorum.

Birincisi, Türkiye'de kapitalizm belli ölçülerde gelişmekte, fakat feodal topluma has çeşitli kurumlar ve ilişkiler hâlâ varlığını sürdürmektedir. Bugün serflik kalıntıları ile kapitalist ilişkilerin bir karışımı manzarası gösteren köylük alanlardaki çelişmeler, kapitalizm geliştikçe daha da keskinleşmektedir. Bu gelişme, feodal kalıntıları ve bu arada toprak ağalığını tasfiye edecek bir demokratik devrimi gittikçe daha zorunlu kılmaktadır. Öte yandan işçi sınıfı sayıca çoğalmakta, gittikçe daha büyük fabrikalarda toplanmakta ve belli başlı sanayi bölgelerinde yoğunlaşmaktadır. Böylece demokratik devrimde köylülüğe ve bütün halka önderlik edecek olan sınıfın maddi temeli güçlenmektedir.

İkincisi, Türkiye'deki feodal kalıntıların uluslararası dayanağı olan emperyalizm zayıflamakta ve emperyalistlerarası çelişmeler keskinleşmektedir. İkinci Dünya Savaşından sonra yurdumuzda toprak ağalığı ile ittifak etmiş olan ABD emperyalizmi ağır darbeler yemiş ve sarsılmıştır. Bugün iki süper dev-

letin Türkiye üzerinde yürüttükleri hegemonya mücadelesi gittikçe keskinleşmektedir. Bu durum, emperyalist sömürü zincirinin Türkiye halkasını zayıflatmakta ve halkın milli demokratik devrim mücadelesi için son derece elverişli şartlar yaratmaktadır.

Üçüncüsü, Türkiye halkının köklü bir demokratik mücadele birikimi vardır. Bu birikim bugün geniş halk yığınlarını kapsayan güçlü bir uyanış getirmiştir. Türkiye halkı 19. yüzyılın ortalarından beri demokrasi ve özgürlük için mücadele etmektedir. 1876'da I. Meşrutiyetin ilanı, 1908 Jön-Türk devrimi, Milli Kurtuluş Savaşı, Bayar, Menderes diktatörlüğüne karşı 27 Mayıs hareketine yol açan mücadele ve 1960'lardan beri yürütülen demokrasi hareketi önemli kazançlar sağlamıştır. Türkiye halkı bu mücadelelerde çok değerli tecrübeler edinmiş ve demokratik devrim için büyük bir birikim oluşmuştur. Fikirlerde, inançlarda, kültür hayatında ve siyasi olgunlukta kendini gösteren bu birikim, denebilir ki Üçüncü Dünya ülkelerinin büyük çoğunluğuyla karşılaştırılmayacak kadar güçlüdür. Örneğin bir çok İslam ülkesinde ortaya çıkan şeriat uygulamak tartışması, Türkiye'de bir daha geri gelemeyecek şekilde tarihe gömülmüştür.

Dördüncüsü, Türkiye'deki milli eşitsizlik ve milli baskıya karşı mücadele de demokratik devrim için önemli bir birikim yaratmaktadır.

Beşincisi, bir çok Üçüncü Dünya ülkesinden farklı olarak, Türkiye proletaryasının, berrak bir ideolojik ve siyasi çizgiye sahip olan devrimci bir partisi vardır.

Özetlersek, Türkiye 20. yüzyılın son çeyreğine gittikçe keskinleşen bir çok çelişmenin üst üste bindiği bir ülke olarak girmektedir. Kapitalizmle feodal

kalıntılar, demokratik fikir ve inançlarla geri toplumsal ve ekonomik kurumlar, demokratik olmayan devlet yapısı ve hukuk kurumları ile halkın uyanışı ve özgürlük isteği, köy ile şehir, Amerikan emperyalizmi ile Sovyet sosyal-emperyalizmi, Türkiye halkı ile iki süper devlet, milli baskı ile milli özgürlük isteği arasındaki çelişmeler ülkemizde gittikçe şiddetlenmektedir.

Bu kadar çelişmeye beşiklik eden bir ülke tarihi olarak devrimci bir gelişmenin eşiğinde demektir. Üstelik dünyanın büyük altüst oluşlara doğru gittiği bir dönemde, bu terazi bu kadar sıkleti çekmez. Bu şartlar karşısında Ortaçağdan kalan ne varsa Türkiye'mizde dayansa dayansa çeyrek yüzyıl dayanabilir.

Toprak ağalığı ve gericiliğin artık miadı dolmuştur. Şunun şurasında en çok 22 yılları kalmıştır. Müzelerde bunlara şanlarına yaraşır bir yer hazırlamanın zamanı gelmiştir.

AYDINLIK
YAYINLARI

K. Marks, F. Engels
KOMÜNİST PARTİSİ MANİFESTOSU 20.—

V. İ. Lenin
EMPERYALİZM (Çıkıyor)

Lenin, Stalin, Mao, Dimitrov
TÜRKİYE ÜZERİNE ..... 15.—

Lenin, Stalin, Dimitrov
STRATEJİ VE TAKTİK 20.—

V. İ. Lenin
ÖRGÜTLENME 20.—

V. İ. Lenin
DEVLET (Tükendi)

V. İ. Lenin
GREV (Tükendi)

V. İ. Lenin
DEVLET VE DEVRİM 30.—

J. V. Stalin
MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM 15.—

J. V. Stalin
PROLETARYA DEVRİMİ ÇAĞINDA MİLLİ MESELE 10.—

Mao Zedung
SEÇME ESERLER I (Tükendi)

Mao Zedung
SEÇME ESERLER II (Tükendi)

Mao Zedung
SEÇME ESERLER III (Tükendi)

Mao Zedung
SEÇME ESERLER IV (Tükendi)

Mao Zedung
SEÇME ESERLER V. ..... 90.—

Mao Zedung
SEÇME SÖZLER (Tükendi)

Mao Zedung
KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT ÜZERİNE ..... 20.—

Mao Zedung
PARTİNİN ÇALIŞMA TARZINI DÜZELTELİM (Tükendi)

Georgi Dimitrov
SAVAŞA VE FAŞİZME KARŞI BİRLEŞİK CEPHE (İkinci baskı) ..... 50.—

SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ (BOLŞEVİK) TARİHİ (Tükendi)

KOMÜNİST ENTERNASYONAL PROGRAMI ..... 10.—

Komünist Enternasyonal Belgelerinde Türkiye Dizisi
1. BOĞAZLAR MESELESİ, LOZAN VE MONTRÖ ..... 10.—
2. KÜRT MİLLİ MESELESİ 7.50
3. **Şefik Hüsnü** KOMİNTERN ORGANLARINDAKİ YAZI VE KONUŞMALAR ..... 20.—
4. TÜRKİYE KOMÜNİST VE İŞÇİ HAREKETİ ..... 45.—
5. MİLLİ KURTULUŞ SAVAŞI (Çıkacak)
6. KEMALİST İKTİDAR (1923-1938) (Çıkacak)

Mustafa Suphi
TÜRKİYE'NİN MAZLUM AMELE VE RENÇBERLERİNE 6.—

TİİKP 1. KONGRE BELGELERİ ..... 15.—

TİİKP DAVASI BELGELER - 1 (Tüzük, Program ve Parti Kararları) ..... 5.—

TÜRKİYE İHTİLALCİ İŞÇİ KÖYLÜ PARTİSİ DAVASI **SAVUNMA** (Tükendi)

DEVRİMCİLER FAŞİZMİ YARGILIYOR (Tükendi)

GENÇLİK DEVRİM İSTİYOR, TESLİMİYETE HAYIR (Tükendi)

PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK **SEÇMELER I** (1969 - 1970) ..... 70.—

PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK **SEÇMELER II** (1970 - 1971) (Çıkıyor)

PROLETER DEVRİMCİLERİN BİRLİĞİ ..... 20.—

Doğu Perinçek
ANARŞİNİN KAYNAĞI VE DEVRİMCİ SİYASET ..... 15.—

Doğu Perinçek
DOĞRU EYLEM NEDİR? (İkinci baskı) 12.50

Doğu Perinçek
BOZKURT EFSANELERİ VE GERÇEK (İkinci baskı) (Tükendi)

Doğu Perinçek
KEMALİST DEVRİM 15.—

Doğu Perinçek
SAHTE TKP'NİN REVİZYONİST PROGRAMININ ELEŞTİRİSİ, EK: GERÇEK TKP'NİN 1926 PROGRAMI 6.—

Doğu Perinçek
SOSYAL - EMPERYALİZME VE REVİZYONİZME KARŞI 1970 YILINDA AÇILAN MÜCADELE (Tükendi)

Doğu Perinçek
KIBRIS MESELESİ (Tükendi)

Doğu Perinçek
KIVILCIMLI'NIN BURJUVA DEVLET VE ORDU TEORİSİNİN ELEŞTİRİSİ ..... 10.—

Doğu Perinçek
FAŞİZM HALKIN MÜCADELESİNİ DURDURAMAZ 10.—

George Thomson
KAPİTALİZM VE SONRASI 25.—

Enver Hoca
REVİZYONİZM VE MACERACILIK YENİLGİYE. MARKSİZM - LENİNİZM ZAFERE GÖTÜRÜR ..... 8.—

Sovyet Sosyal-Emperyalizmi Dizisi — I
KRUŞÇEV-BREJNEV DÖNEK KLİĞİNİN KARŞI DEVRİMCİ HÜKÜMET DARBESİ (Tükendi)
LENİNİZM Mİ, SOSYAL-EMPERYALİZM Mİ? (Tükendi)
ULUSLARARASI KOMÜNİST HAREKETİN GENEL ÇİZGİSİ — I ..... 35.—
ULUSLARARASI KOMÜNİST HAREKETİN GENEL ÇİZGİSİ — II (Çıkacak)
MAO ZEDUNG'UN PROLETER DEVRİMCİ ÇİZGİSİNİN DÖRTLÜ ÇETEYE KARŞI ZAFERİ (Dörtlü Çeteyi Eleştiren Belgeler) 12.50
ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ 10. KONGRE BELGELERİ (Tükendi)
ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ 11. MİLLİ KONGRE BELGELERİ ..... 20.—
YAŞASIN ZİMBABVE VE TÜRKİYE HALKININ KARDEŞLİĞİ ..... 5.—

ÇEKOSLOVAKYA HALKI SOSYAL-EMPERYALİSTLERİ ALTEDECEKTİR (Tükendi)
AVRUPA GÜVENSİZLİK KONFERANSI (Tükendi)
ENDONEZYA HALKININ FAŞİZME KARŞI MÜCADELE TECRÜBESİ ..... 6.—
ŞİLİ HALKININ FAŞİZME VE REVİZYONİZME KARŞI MÜCADELESİ (Tükendi)
RESMİ BELGELERLE KONTRGERİLLA VE MHP
I. KİTAP ..... 50.—
AP Hükümetinin 1970'te hazırlattığı
MHP RAPORU (Üçüncü baskı) ..... 10.—
Ali Gür
SPOR VE SOSYAL SINIFLAR 25.—
Gani Bozarslan
PARTİ, GÜN IŞIĞI, NAR DALI ..... 20.—
Luo Kuang-pin, Yan yi-yen
KIZIL KAYALAR ..... 60.—

1974 - 1975 yıllarında dünya ve Türkiye durumunda köklü değişiklikler oldu. Bunu dikkate alan proleter devrimci hareket, 1975 yılı baharından itibaren yeni bir devrimci strateji çizdi. Yeni çizgiyi ortaya koyan yazılar, dünya ve Türkiye'deki gelişmeler içinde sınandıktan sonra kitap halinde toplanması önemli bir ihtiyaç haline gelmişti.

Elinizdeki kitapta Türkiye devriminin temel meseleleri ele alınmakta; dünya ve Türkiye'deki yeni durum, Türkiye'de temel çelişme, baş çelişme, baş düşman ve merkezi görev incelenmektedir. Kitabın belkemiğini oluşturan "Türkiye Devriminin Yolu" adlı yazının ilk taslağı, AYDINLIK Dergisinin 64. sayısında "Yoldaş Dergisi Eleştirisi–1: Türkiye Devriminin Yolu İki Süper Devlete Karşı Mücadeleden Geçer" adı ile yayınlanmıştı.

35 lira